Kəndime

per

Škołə tə para

tə Škypəniəsə.

Libri i dytə.

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

Kəndime

per

Škołə tə para

tə Škypəniəsə.

Libri i dytə.

BKSH

BKSH

Kreu i parə.

Mbəsime e kałdzime.

1. Tə maðit Zot.

Kahdo ќi sўtə t' i sieli,
Zot i amə̆šuešem, t' šof;
Mbə ška kan e toka e ќieli,
Mbə vedvédi, o Zot, u tə ńof.

Per tý flet toka e dédi,
Flasin' per tý hyj plot:
Ti jé n' ġiþ né, e n' vėdi
Né t' ġiþ na mban, o Zot.

2. Nádja.

Tə zbardmenə drita, búlku del me punue tokenə.

Zanatlija čilə dugâjen' e fiłon me punue atə zanát ќi ká.

Deletə dalinə prei vaþit e škojnə me kułotə nə fušə; ðiətə čiłenə nə špat e mařinə malinə.

Ќiétə vêhenə nen zġeðə, e káli del nə punə tə vet.

Bleta škon tui fluturue lule mbə lule, e þiþə prei tyne e e čon nə zġue ńatə lang ќi bâhetə mjaltə. Zġoni âšt špija e bletəve.

Þənegəla del me kerkue uśkimin' e vet, e e mbəleđ nder bira tə tokəsə me e ruejtə per prêndəvérə.

Zoǵtə nisinə me kəndue e dalinə eđè atà me kerkue me se me ju đanə me hangerə zoǵve ḱi kan nə čérđe. Tə ǵiþ zǵohenə; ndjerz e štâzə, tə ǵiþ bâjnə punenə e vet.

Zoti e ká đanə natenə me pušue prei mũndit tə ditəsə, e me maŕə fórcə e fuḱiə per me punue ne e nesre me cenə.

Ǵiþ i cili, t' u čuemenə nə nádje, čon mêndenə te Zoti e i porositetə, mandej hĩn nə punə tə vet; pse pá ndimə tə Zotit nuk mundena me bâə kurǵaə sênd.

Puna e fəmîəve tə škołəsə âšt: me lutə Zotinə, me ndigjue e me dzânə.

T' a lusimə prá tə mađinə Zot, tə ndigjojmə e tə dzãmə; e ńištû kena me e škue mirə ditenə.

3. Lêci.

Lêci u čote nádje heret; e, si e kište mbəsue nana, ju falte ndérəsə Tenzot per ndérə ḱi i kište bâə me e ruejtə šəndoš atə natə; masandej láte sỹtə e faḱetə me ujə šum, eđè me kênə nə pikə tə dimənit; u krehte, ju bite petkave nə brušə e šîte kundratə. Ḱištû pá i đanə bezdiə kerkúi delte prei špijet i lámə e i krehunə per faḱe tə bardə, sá ǵiþ kuš lakmote me ju avitə e me e daštə mirə.

4. Agimi.

Baba. Čou, djalə; âšt alá teř, por due me tə kałdzue ńi bukuriə, ḱi nuk e ká šoḱenə, kúr zbardə drita. Tə nisena perpara se m' u bâ ditə. Oh č' natə

e ќetə! sá kþíltə âšt! ńi rêə nuk šifetə kerkund. Sá fort ta kənaќə zêmərenə ky paќ i ruzułimit mbarə. Nata tə čon ńi máł ќi s' ta šperblen zêməra. Sá hyjə tə pá ńeḧunə džidžiłojnə permbí krye t' onə. A kena na nə šþiə ńi mbəlojə kaќ tə þjermə e kaќ tə bukurə? Sá i kandəšem âšt ńiký fresk ќi ndihetə ǵiþkah! Por ќe ja mbərijme koderəsə: tə ńitena kadal kadál; prei andej kena me paə ǵiþška, pá na pritə ǵâə, eđè pse jena prei sə lergut.

Diali. Kəќyr, babə, si fiłon m' u zbarđə ќieła mb' atə ânə.

Baba. Ńaj, o bír, âšt tə zbarđunitə e dritəsə, e teš fiłon nádja. Vên oroe si meř m' u ńye ќieła mbə tə vérđ e mbə tə kuќ; hyjtə mbə ńi ždukenə; nuk šifenə mã; dita nuk na lên me paə hyjtə.

Diali. Ńiketə punə nuk e mâr vešt.

Baba. Me ndezə ńi škrepəcə nə dieł, nuk bân dritə e gadi nuk ja šef flakenə, pse drita e diełit, ќi âšt mã e fórtə, s' e lên m' u paə; ńištû âšt eđè puna e hyjve: tə zbarđəmenə drita, ždukenə, por nuk fikenə; aќ sá eđè nə pikə tə mjesditəsə me ńi turbiə tə mirə kiše me mujtə me i paə hyjtə šeš.

Diali. As tə duketə se ká mařə zjerm ќieł mb' atə ânə?

Baba. Ńajò dritə mã e mađe ќi šifetə atjè âšt agimi; agimi difton se âšt tui leə dieł. Kəќyr si čohetə me tə špejtə e me mađniə! Ќyќarətə atà ќi pritojnə m' u čue heret me paə ketə farə bukurijet. Teš toka mbarə zǵohetə e zbukurohetə; luleve ju ndihetə éra kand e kand; ǵeþtə e pêməve, mbəlue me voesə, ќi ká raə natenə, šndrisinə si me pasə sypri fie sermit; zanatlija e búlku dalinə nə punə tə vet; zoǵtə, tui kəndue aќ permálšem, ju falenə ditəsə ќi fiłoj. Sá i

mađ e i daštunə âšt Zot' ynə ќi na falə ditenə! Ġiþ natyra tə þueš i faletə ndérəsə per ketə tə mirə; tə ja dímə per ndérə prá eđè na, e t' i kuštojmə mênd e zêmərə.

U kuќ ќieł prei agimit
Prei kətí prîəsit, ќi čoj dita;
E kadál tu' u řitun' drita
Fuš' e male po lulzon.

Frỹn prei bješket ér' e létə,
Ñuzolimit i ndəřon ftyra:
E prei šendit ġiþ natyra
N' duk' e n' petka po gazmon.

Áti i jynə, ќi ři nə ќieł,
Permbĩ ġiþ ška ké krijue,
Êmin t' and tui e békue
T' a permendin' ќieła e đeu.

5. Nata e Kəšndełave.

Išinə tui arđə Kəšndełatə, e ńi ditə Silja řite tui luejtə e tui folə me ńi šoќe tə vet, ќi i þošinə Kušə. Prindtə e Silesə išinə tə pasunə, kišinə ńi špiə tə bukurə e ġâə sá uji; e prindt' e Kušəsə išinə tə vorfenə e řišinə nə ńi kəsołə.

Silja i þa Kušəsə: „A e di, moj Kušə, se janə tui arđə Kəšndełatə; oh sá sênde tə bukura kan me mə prûe mue atəherə. E tý ška kan me tə falə?“ „Mue tə škretəsə kurġâə sênd,“ i perġeġi, si tui kjaə, Kuša, „babenə e nanenə i kam fukaraə, e madjè mirə, me na falə Zoti ńi kašatə buk.“ Silesə ju đimt Kuša, e č' atəherə mendoj se si me ja ngušəłue zêmərenə.

Erđ nata e Kəšndełave, e baba e nana i falne Silesə đuntiə šum, e u bâə nə šênd sá s' ká mã. Por mb' atə čas i raə nə mênd per šoќe tə vet, ќi ndošta ište me duer þátə e nuk e ndiete šêndinə e asaj natə. Silja tui marə ngryk nanenə i þa: „Ti, moj nanə, mə

ké falə ǵiþ kəto téša, e mə ké bâə nə šênd, e falemi ndérəsə prei tejet fort e fort. Por dička kam mangut nə zêmerə, e due me t' a lypə. Kuša e voceř̃ə, ḱi ř̃i kətu afeṙ, mə ká þanə ńi ditə se e ká babenə tə vorfenə, e s' mundetə me i falə kurǵâə per Kəšndeła; une kam plot, a mə lên prá t' i čoj ndoj sênd tə škretəsə, ta ndiejn eđè ajò šêndinə i kəsaj natə?"

Nanəsə i pelḱyene fort fjalətə e Silesə, pse dátə zêmerə barđə; prandej e muer ngryk e i þa: „Zgiđ ška tə dueš e čoja Kušəsə s' ate, se mue mə kənaḱetə zêməra."

Silja muer ńi petk tə bukur, e štîni nə ńi špórtə me do moła, ař̃a e ambəlcina, e ngau me vrep te Kuša. Oh si ju bâə zêməra e asaj vajzəsə tə škretə kúr paə kəto đuntiə! Silja kþej nə špiə: nuk kište provue kuř̃ nə zêmerə tə vet ǵiþ atə šênd ḱi ndieu atə natə, pse bâni atə farə məšíret me ńi vajzə tə škretə.

6. Tə miratə.

„A ké prei tjetər kúi kaḱ tə mira sá prei mejet?" i þa ńi ditə bleta nierit.

„Po si jo?" i þa nieri.

„E prei kúi?"

„Prei deljet; delja mə nep lešinə ḱi âšt kaḱ i nevojšem per mue; e ti mə nep več mjaltenə ḱi, pós šijimit, dobiə tjetərə nuk ká."

„Por a do me e dítə eđè mã mirə pse e mbájə delenə mã baəmirəsə se tý? Pse delja ma nep lešinə pá kuř̃ farə tə vštiret; e ti kúr mə nep mjaltenə, do tə ruhemə ǵiþmonə mos tə ma ńitiš kund atə þimþinə t' ând."

7. Tə naltitə e ќieɫəsə.

A do me e ditə sá nêlt â ќieɫa?

Po ta þam me 'j herə. Me pasə krahtə e ńi zogut e me fluturue me ta nə havaə si fluturon ńi zog, nə mûjš me mbəřiə te ńi hýɫ e me pvetə ńi êjəɫ atjè: „Sá nêlt â ќieɫa?“ — kište me tə perǵeǵə: „Lum djali, as une nuk e diə. Por hyp mã nêlt te ńaj hýɫ ńatjè; ndošta aj e di: nuk ké řugə šum per tə bâə, s' janə več se ńiќind mĩ mija řugə.“

Por eđè me mujtə m' u štŷe ti déri te aj hýɫ, ќaštû se ќaštû kišinə me tə perǵeǵə; e me fluturue prep mã nêlt prei ńi hýɫit mbə tjetərinə, prei kətí ќieɫit mb' atə ќieɫ, kurǵâə mã teper s' kiše me dítə, pse več Zoti e di sá nêlt âšt ќieɫa.

8. Dy e ńi.

Dy veš' na kena, e več ńi goj' tə vetme;
Se šum sênde me ndie i duheť t' urtit,
Por fjaləť me i kputť per s' škurtit.

Dy sỹ prep kena, e več ńi goj' tə vetme;
Se šum sênde me kəќyruń' â nevoja,
E pak me foluń' goja.

Dy duer na kena, e več ńi goj' tə vetme;
Se dy vegla n' se t' ciłiń' lyp' punimi,
E več ńi t' vetme uškimi.

9. Harapi.

Nə špiə kena ńi harap ќi mundeš me e paə natə e ditə, e ká do punə tə veta per t' u bində. Ká trí kambə, e, o s' ká krahə, o ká več ńi, e mã tə šûmenə e herəsə tə gjatə fort.

Dimənit, kúr ǵiþ tjerətə merđasinə, aj ká tə dzétə; vérəsə, kúr âšt žegu mã i fórt, e ǵën ftoftə si akuľi. Disá herə e meř ũja sá s' þohetə; por nuk ha as miš as buk as barišta; več řuen drũ e ḱymbyr. Ndo 'j herə i škon mêndja si me piə duhan; por kaḱ tə keḱ e ká duhaninə, sá na duhetə me čilə me tə špejtə dritoret (pedžeretə) me dalə tymi jaštə.

10. Mã e para lule.

Jena nə prêndəvérə: bóra â škrîə. Neper livađe mungulon bari e filon me čue krye; bulatə e pêməve janə ájə e po šperþejnə.

Bleta zǵohetə prei ǵumit e čon šoḱetə tjera, e ju þotə se teš mã erđ stína e bukurə. Me gəzim e me hitiə dalinə prei zǵonit, dəlirinə krahətə e fluturojnə.

Pikə sə parit fluturojnə mbí moľə e pvesinə: A tə ḱiľon ǵâə me na đanə se u fikəme ûnit? Keni arđə teper špejt, ju þotə moľa, nuk po mə ḱiľon kurǵâə; luletə e mija nuk kan čilə endè, škoni te ḱeršija!

Lum pêma, i þonə ḱeršiəsə, a ké lule per né, na ká mâřə ũja. Sot nuk kam, por eni nesrə; nə kaḱ kan me čilə luletə e atəherə keni me ǵetə me se m' u ušḱye, e mirə se ju prûftə Zoti.

Šofinə per sə lergut ńi tulipə, ləšohenə mbə tê, por nuk i ǵějnə as érə as ambelcinə, prandej donə me dređə nə špiə; kúr ju škon sỹni mbə ńi lule tə kàlþertə nen ńi kačubə.

Ište vjoľəca e bukurə mbšehə nen atò feřa, e kište hapə kupəzenə e vet plot me érə ḱi šperdáte andej e kəndej. Vjoľəca ju đa bletəve ambelcinenə e vet; e þiþne, e čuene nə zǵue mjaltenə e parə.

11. Delja e daɫəndyša.

Ńi daɫəndyšə škoj e ndêj permbï ńi dele me i ndukə ńi fice leš me goditə čérđenə per zoǵ tə vet. Delja u iđnue, e kəcete andej e kəndej. Č' â kəjò punə, i þa daɫəndyša, pse več me mue e řuđə dorenə kaḱ fort? Bariənə e lên me ta ḱeþə lešinə krejt, e me mue iđnohe pse tə mora ńi fie tə škretə.

Por ti, i þa delja, nuk di me ma mâřə lešinə me atə ndjerziə si ma meř barija.

12. Kaɫdzitə.

Ńi búlk škoj ńi ditə me djalə tə vet Markunə me paə a ište baə gruni. Si mbəřïne n' arə, páne se do kaɫdzə išinə perkulə déri nə tokə, do tjerə řišinə ndréjtə. Djali, ḱi nuk ja díte mirə punəsə, i þa t' et: kəḱyri, babə, ńikəto kaɫdzə sá nelt kan škue e sá ndréjtə řínə; dam se mã e šuma janə ulə per tokə. I jati muer dy kaɫdzə nə dorə, e i þa tə birit: po kəḱyr ńi herə kətû; ńiky káɫdz ḱi ište vjeřə e perkulə per tokə si nə pervûjtəniə, âšt plot me grunə; por ky tjetəri ḱi ište ngrehə, nuk ká kurǵâə mbrêndə.

Nieri i létə
Mba kryet' perpjetə.

* * *

„Po pse kaḱ křut e prũjtun'
Po t' šof, lum vłau, un tyə?
Ḱyr si ří ndréjt', pá m' mũjtun'
Ǵâə n' bukuriə n' ket' fušə."

I þa ńi káłdz pá krye
Káłdzit me kokřa mbušə.
Ja priti ky pá e fye:
„Banu eđè tine i plotə,
Ké m' u perkul' at' botə.“

13. Mini i škaþtə.

Ńi mĩ duel prei biret e pau ńi kurþə. „E diə, e diə, þa me védi, ќe ška kan ngrehə me mə dzanə. Sá mirə! Ngrehinə ńi řasə tə randə, e pštesinə mbĩ tri spilca, ńênəsə i vênə ńi grimə larđ, ќi e dínə se na k' ãnde né mĩve, e kurþa âšt gádi. Po, me kênə se na mĩ jena aḱ tə mãřə. Na e dímə se me škue me prekə larđinə-patapumf! šgrehetə kurþa, bje řasa e štryđə mîninə nen tê. Por i bâftə mirə atí, se mue nuk mə řẽn.

„Por me i mâřə érə,“ þa mîni me védi, „s' ká per tə luejtə řasa; e mue éren' e larđit ma k' ãnde fort.“ U avit prá mîni, ngrehi turininə, e tui mâřə érə ndeši ńi grimə nə lard. Kurþa ište ngrehə mirə, e, tə hasmenə-patapumf! — raə mîni mbrênd. — Kuš e lypə e ǵẽn.

Teper po i siełe fluturim kandilit,
Moj flutur' zeza, e po diǵe mbə tê;
Ńištû tui ndjekun' driten'
Šum e šum tjer' lafiten':

Deh! largoju
E nə mênd mbəsoju
Prei ča s' řên
„Se kuš e lyp' e ǵẽn.“

14. Trumcaku e zogu i puləsə.

I.

Trumcaku eđè aj lypə me hangerə. Nádje kúr del šerbətorja e ќet krũnde nd' obor, ngasinə pulatə tə tana, nget ġeli i mađ, e me bâə m' u avitə trumcaku me mâřə ńi droməcə, ġeli i jet nə ќafə e e bân me ikə.

Ńi ditə trumcaku ište fikə ûnit, s' kište štîə nə gojə érə sêndit. „O more ġel," i þote „tə pača, mə lên ti mâř trí kokəřa e jo mã: tý tə jesinə prep mã šum se 'j ќind."

„Jo," i þote ġeli, „ti jé ńi špênd ќi nuk vín kurġâə, largou." E i kəcete me e hangerə, e tə škretit trumcak ju dešt me ikə.

„Eđè une prá do tə řnoj ġál!" þote trumcaku i škretə. „Lyp ku tə dueš, nə mujš me ġetə ġâə" i perġeġte ġeli me iđnim, „e hiќmu sÿš!"

Ńi zog pulet i kište ndie tui folə; mbəlođ trí kokořa, e tinəs tjerəve, muer e ja čoj trumcakut tə ngrîtə. Trumcaku nuk ja hařoj kuř ket ndérə zogut tə puləsə, e mbájti miќəsiə ġiþmonə me tê.

II.

Corka e voglə raə e ligə. Ќêni i pánafakə i kište kapə nə đambə ńi krah.

E škreta â strukə mbas ńi tuř drueš e â štriə per tokə e nuk mûnd tə losə vêndit. Kerkuš s' e kəќyrə, e e mjera ká me cofə ûnit.

Trumcaku fluturon nd' oboř. Kũ âšt corka? E kerkon andej e kəndej, déri sá e ġẽn n' atə skutuliќ; faletə me tê e e meř me tə mirə.

Tetə dit řešt trumcaku i bjè me hangerə corkəsə kokəřa, kû išinə mã tə mira, e ǵeþ saɫátet; hĩn tinəs nd' odə tə zjermit, meř buk e ja bje corkəsə; fluturon nd' arə e mbəleđ grunə per tê.

Corka, si u šəndoš, nuk ja hařoj kuř ketə ndérə trumcakut, e mbájti ǵiþmonə miḱəsiə me tê.

15. Puna.

Tuši e Mərika, tə bijt' e ńi búlkut tə pasəšem, u merzitəšinə prórə, pse řišinə pá punə. Ńi ditə tui u sieɫə andej e kəndej neper arə pá punə e pá kujdes, ndiene per sə lergut ńi fəmiə tui kəndue me ǵiþ zêmerə. Atəherə Tuši i þa sə motərəsə: „Ńiký do tə jétə ńi fəmiə škoɫet, ḱi sot âšt lír.“ „Ńaštû do tə jétə,“ i perǵeǵi e motəra. E škuene me ndešə mbə tê. Por a e di kuš ište? Ište ńi katundár i voceř ḱi řite tui bâə špórta, e kaḱ e kište mêndenə nə punə, sá nuk u kujtue aspak kúr ju avitne . . „Puna e mbarə,“ i þonə „sá fort kênke nə šênd. Katundari sueɫ kryetə me buzə nə gaz e i kəḱyri. Kúr kam punə, jam giþmonə nə šênd, ju þa. Po a smerzite tui punue! — Po ḱešni, kiše m' u merzitə me ndêjə pá punə. E ju a punoni? — Jo s' kena nevojə me punue. — A bâheni prá nə šênd ndo 'j herə? — Jo kuř. Anì prá meřni ndo 'j punə per doret e keni me pasə eđè ju šênd e gazmênd. Kəta fəmiə tə pasunə hoḱne do mũnd sə parit me ju mbəsue punəsə; por s' ngjatne šum e e prekne me dorə ča ju pat þanə aj katundari, se məndyra mã e mirə me e pasə ǵiþmonə zêḿərênə nə šênd âšt mos me ndêjə pá punə.

Merzija âšt ńi ləngatə, e bari i sajə âšt puna.

Lisi me ńi tə ráme s' kəputetə.

Fiłesa âšt e vštírə: por mbas mũndit âšt i ambəl pušimi.

16. Kali e məzati.

Maje ńi kálit sert škote tui ngâə mbə tə katerta ńi djalə i riə. Atəherə ńi məzat i eger i þa kálit: Máře per tý: une s' kiše me lanə me mə kəcye nə špinə ńi fəmiə, e me mə sundue kəso doret. — Une prá e lã, i perǵeǵi kali; punə e maðe me i þye ḱafenə ńi fəmiəsə sə voceř!

17. Vłaznija.

Zefi ište ńi fəmiə ḱi ja vête gazinə ǵiþ kúi. — E ńitne nə škołə, e sá hîni pau ńi fəmiə tə škjeptə ḱi vîte me furkəza nen sjetułə. Ta pámenə, fiłoj m' u šperþye nə gaz nder sỹ t' atí tə škretit: por fəmija tjerə i duelne perpara kətí tə ǵymtuemit, e ńêni i muer fesinə, tjetəri i hoḱ małotenə, do tjerə i ndimuene me hypə nə bankə. Ky i škreti ju fali ndérəsə tə ǵiþve, e puþi mã tə vogəlinə nder ata fəmiə zêmərə barðə. — Zefit kaḱ fort ja preku zêmərenə urtija e kətyne fəmiəve e kəjo vłazniə e bukurə, sá č' atŷ e mbrapa nuk ḱeši mã kuř per ǵymtyme tə hueja.

18. Pušimi.

Me paḱ n' zêmer' si do Zoti,
Me buz' n' gaz per bukuriə,
Kúr vjen nata, i daštni f'miə
I lyp' ǵumit pak pušim.

Her' me kəndime e her' me lojna
I škoj dita tui ndigjue,
E prep neser me punue
Ǵumi i natəs' i nep forcim.

Por pá e mâřun' eđè ǵumi,
T' naltit Zot ki e ruejti t' dəlír'
Mênd e zêmer' me dišír
Fəmija i daštun' ja kušton.

E, t' ja myłmen' ǵumi sỹtə,
Perêndija vet' prei kiełit
Ńi nder Êj', si 'j řeze diełit,
Afer ńomes' ja vêndon.

19. Drandofiłja e bóra.

Ište moji i Marcit; dieli kište filue me dzeə ńi grimə mã fort, e ńi drandofiłe ište mbəlue alá me bórə. Prandej u ankote, e ńi ditə i þa bórəsə: „Pse mə ké mbəlue kəso doret? špořu mejet e mə lên ti čili luletə e mija.“

Bóra u hoǩ e škoj.

Mbas pak ditəš rã ńi brîmə e doǵ e e peržiti krejt drandofiłenə.

Mos i kini rândə, o fəmiə, prindenə e tə parətə ki ju řínə sypri me ju ruejtə e me ju mbəsue.

20. Krénarja.

Kuša kište dalə ńi ditə me šetitə me t' amenə, e kište vûe nə parzem ńi drandofiłe tə bukurə. Tui škue řugəsə hasi mbə ńi zotəniə; e zotənija tui kəǩyrə þa: „Sá e bukurə!“ Kuša filoj m' u krenue; por aj zotənija, ki u kujtue, ja priti; „s' po þam per tý, moj vajzə,

por per ńatə drandofiłe ḱi paske nə parzem.“ — Atəherə Kuša u kuḱ prei mářjet, e e ama i þa: A e šef, moj bíə, se šum herə ǵindja nuk na levdon né, por petkatə ḱi vešimə, e tešatə ḱi bárimə.

21. I šə Mertini.

Ište ńi ditə e ftoftə dimənit: kište čue murlã i fórt e hiđte ǵiþkah érə e pjalm. Kúr ja mbərîjnə tre kálorə me do kual ḱi fluturošinə. Išinə pštjełə nə małota tə traša e nuk e ndiešinə tə ftoftinə, e škošinə řugəsə pá kuřfarə kujdesit. Si mbəřîne te dera e ǵytetit hasne mbə ńi plak vešə me žele ḱi s' ja mbəlošinə štatinə krejt; ky plaku štrîni dorenə tui driđə e ju lypi ńi ləmožə. I pari nder atò kálorə kaloj pá sjełə kryetə aspak kah plaku i škretə. Ńaštû kaloj eđè i dyti.

I treti ndali kálinə, kəḱyri tə škretinə plak, ḱi ište tui u driđə prei sə ftoftit, e i þa: Mue pare s' po mə ḱiłojnə, po ška kam po ta nap me ǵiþ zêmerə. Hoḱ małotenə, e dan per ǵŷsə me špatə, ḱi kište ńešə per brî, e ǵŷsenə ja đa plakut e ǵŷsenə ja ləšoj védit mbî krahə e hîni nə ǵytet kondênd.

Ńaj nieri ište ńi uštarə řomak, leə n' Ungeriə, e mã vonə u bâə i kəštênə. Ište i šə Mertini.

22. Ńi kaš' e 'j lašə.

Ḱyri prei s' nëltit e nuk šof kurǵâə;
Eđè pse vjerun', jam nə kang' e šênd;
Pá duer tui kênun', biə mb' čakič pá prâə;
Pá prâə tui ecun' e pá ndəruemun' vênd.

23. Vilet' e rušit.

Disá dit para šəna Prêndjet Silja kište dalə ńi herə me šetitə; sá erđ nə špiə, ġet ńi športə řuš. „Kuš e ká prûe ketə řuš kaḱ tə mirə?“ pveti Silja. Ta ká čue ńi šoḱe e jote, Liza, i perġeġi e ama; âšt mã i pari řuš ḱi â šêjə, e ta ká čue me e bâə me šəndet. — Falemi ndérəsə prei sajə, kjoftə faḱe bardə, ḱi mə ká kujtue kaḱ mirə; s' kam me ja hařue kuř ket ndérə; e ńiteš due me i škrue ńi gišt leterə. — Po mə vjen mirə, i þa e ama, se po ja di ndérenə kaḱ mirə Lizəsə: por a s' kena pasə pêmə tə réja per ġiþmuej nə kopštə t' onə? E prá kuř s' tə kam paə se jé falə ndérəsə Tenzot sá po i fale ńiteš Lizəsə. E prá ġiþ bimətə e ġiþ pêmətə na vînə prei dorəsə tə maḑit Zot. Dzên, o biə, me ja ditə per ndérə mã parə atí tə Lumit; se prei tí mã parə se prei ndjerzve na vjen č' farə do tə miret.

24. Prindja.

Tə lumtə ńata fəmiə ḱi kan prei Tenzot fatin' e bardə me pasə ndimenə e babəs' e tə nanəsə. Kerkuš nuk na do mã fort e mã me zêmerə se prindja.

Dzeni heret, o fəmiə, me i ndérue, me i daštə e me i urue ór' e čas.

I maḑi Zot na þotə: „Mos mbani uzdajə mb' atê ḱi nuk do prindt' e vet. Kuš nuk ká kujdes per ta e per ġind tə špiəsə, i bje mohit feəsə, e â mã i zí se i páfeu. Ńi fəmiə, ḱi i bân zêməra me kəḱyrə prindenə me sỹ tə řebtə, lypə me ja dzeřə šḱypja atà sỹ.

Nə liġə tə heršəme pat urdənue Zot' ynə me i mbytə, si biša t' egra, ńatà ḱi i þonə ndo 'j fjalə tə rândə prindve.

Ndigjonju ǵiþmonə prindve mbə ǵiþška urđənon i mađi Zot, se ńištû e lypə řuga; ndéroni baben' e nanenə nə dači me e škue mirə e me jetue šum mbí tokə.

25. Tə ndéruemit' e prindve.

Genovesi ište ńi nieri i díšem fort. Ńi ditə tui mbəsue ǵiþ ata fəmiə tə məđaj e buřa ḱi škošinə nə škołə tə tí, ja behi i jati. Atəherə ky u čue nə kambə; e me krye zbəluetə e ńaštû nə kambə si ište, mbaroj mbəsiminə e vet. Ju lutne tjertə m' u ulə e me ndêjə, por Genovesi ju priti: Nuk mə ká hie me u ulə une e me ndêjə nder sỹ t' em et.

26. Daštənija ndej Prindenə.

Me sỹ čilun' afer djepit,
Me kujdes e me daštniə,
Per váj t' êm tui hjekun' ziə,
Tui šêndue kúi m' šifši n' šênd,

Bab' e nan', sá keni dérđə
Mbî šteg t' êm e hire e dritə!
Ah! sá mir' m' keni gatitə
Per č' do koh' e per č' do vênd.

Prei juš Êmnin' s' parit ndjeva
T' atí Zot, ḱi ři nə ḱieł:
E verteta, porsì dieł,
Nder sỹ t' mí prei juš m' veton.

Ju m' a ndezt' ńi flak' nə zêmer'
Per pun' t' nëlta e per lumniə:
Per jú prá, o Prindt' e miə,
Mênd e zêmer' mə lakmon.

27. Stuhija.

Ńi mbasdite nə vérə, do rêə, zí si čuľi, u mbəliđšinə e mbəlošinə ќieľenə; éra eđè ajò čote ńi rêə pluhun neper arə e neper řuga, e vetima e bumbuľimi šperþešinə mbə kater anətə e ќieľəsə. Zina kəќyrte ќieľenə prei balkonit, e per ġiþ vetim' e bumbuľimə u driđte.

„Babə," ju sueł e i þa t' et „sot kena me pasə ńi stuhiə tə mađe!" „Kujtoj se po," i þa i jati. Zina u zbeə, e s' ja mbəšehi t' et se drote fort kúr veton e bumbułon moti, pse kište frigə se e vret řəféja. Baba i škretə i nepte zêmerə sə biəsə. „Mos druei," i þote. „Nder ńi mí herə ќi škrepə moti, s' dí a bje a s' bje ńi řəfeə permbi špija; ma me ju ruejtə mirə, nuk bje aspak. Na e kena mbĩ kulm tə špiəsə řəféprojsinə; e prandej nuk do tə kena kuř farə friget."

„E dzã besə," þote Zina, si tui mâřə frymə; „por ġiþńi zêməra m' a do mos me ndođə kuř stuhijatə."

I jati s' bâni zã; e řite tui kəќyrə kah vetote ќieła. Ište ńi bukuriə me e paə. Kúr ńi dritə e mađe ju meř sỹtə; ġimon moti per čudə, e ńi ši i řebtə šperþen prei sə náltit. „Ah ќyќja" bertiti Zina, e u mbəšeh mbə ńi skutuliќ.

S' ngjati šum e stuhija mbaroj. Duel nə ќieł voji e ufuła e ńi rêə nuk dukej per bind. Baba e muer atəherə tə biənə per doret, e u ulne baškə nə kopštə.

Zinəsə i kište dalə friga, e me šênd nə zêmerə þote: „Oh, č' érə tə mirə ká mâřə kopšti! Si ká mâřə bojə bari, e janə zbukurue luletə! Keќyr, kəќyr, babə; ġiþška dán mã hiešem teš. Sot nádje luletə išinə veškə e mbəlue me pluhun. Teš â tjeter."

„Po ça i pertrîni mbə ketə məndyrə?“ e pveti i jati. „Ńaj ší ќi raə e ńajò stuhiə,“ i perġeġi Zina. „Anì prá,“ i þa baba, „eđè stuhija mundetə me i vjeftə kopštit, ndonsè duketə aќ e řebtə. Mos i ġikò prá kaќ létas punət' e Zotit! Ńajò stuhiə, ќi ta štîni frigenə aќ fort, i đa fórcə e łukiə bîməsə e e lulzoj ќištû. Do t' ja dímə per ndérə tə mađit Zot, se nuk raə brešen.

Zina u turpnue per frigə ќi pat pasə, e dzûni mos me draštə mã stuhiənə.

28. Syni i Zotit.

Me mêndime e me vepra kund me řšitə,
Sỹve t' nierit ju mbšehe o jo t' Ńatijə,
Ќi prei s' nèltit ġipška šef e soditə.

29. Ndéroni pleќniənə.

Eliseu profeta hasi ńi ditə mbə do fəmiə ќi išinə mbəleđə grumuł; e kəto fəmiə tui paə atə plak tə ndéršem pa flokə nə krye, i vûene gazinə e i škošinə mbrapa tui e ќestisə e tui i britə: tułac! Zoti čoj atə herə prei ńi pýłet, ќi ište afer, dyə haruša ќi hangerne e perpîne katerđetə e dy siš.

Duhetə me ndérue pleќtə, me i daštə e me ju bâə ndimə. Ńaj ќi perbuzə o ќestisə plakunə o âšt i pámênd, o i keќ fort.

Nə daštə Zoti, keni m' u plakə eđè ju; e atə herə a kište me ju pasə ãnde me ju perbuzə e me ju ќešə ġindja? Pleќtə kan mjeft tə zezat' e veta; ta kénə prá ndo 'j farə gəzimit prei ndéret e kujdesit ќi kan per ta tə rítə. Janə štegtarə tui dalə me škue; tə jau hiešojmə

ńatə grimə mot ḱi po řínə me né. Ká me arđə dita e kena me škue mbas tyne.

Veš' me t' árta, o žele t' škreta
Ndéren' plaku e meriton;
Đun' e kóre, po, i škoft' jeta
Faḱeziut ḱi s' e ndéron.

30. Zoť ynə šef ǵipška.

Ǵoni e Čiluku kišinə mbetə ńi ditə vetunə ne špiə. Ǵoni i þa Čilukut: „Eja e kerkojmə a mund tə ǵējmə ndo 'j kašatə tə mirə, e ta hámə baškə.“ — „Po mirə,“ i perǵeǵi e motəra, „nə mujšimə me škue kû mos tə na šofin kuš kúr tə mâřimə ndo 'j sênd, ḱi ka mbəlue nana.“ — „Po sá tə dueš“ i þa Ǵoni, „po škojmə te čařaniku: ká tamblə e mãzə m' u ngîə.“ — „Jo,“ i þa e motəra, „aj puntori ḱi âšt tui čaə drũ nə řugə teš na šef e na paditə.“ — „Mirə prá,“ ja pret i vłai, po škojmə nd' odə tə zjermit; nə raft ká vûe nana mjaltenə, e kena me hangerə sá tə duemə.“ U nisne tə dy baškə kah oda e zjermit, kúr Čiluku mêndon e þotə: „A s' e di se ajò grueja ḱi ři kətû afer, â tui tjeřə nə pedžere e na šef ča po bâjmə mbrendə?“ — „Hajd prá tə škojmə nə burg, ku janə mołatə; atjè â teř e nuk na šef kėrkuš,“ þa Ǵoni. Por Čiluku ja kþej: „A s' e di, more Ǵon, se sŷni i Tenzot špon murinə e šef eđè neper tê?“ Ǵoni u preə mbas kətyne fjalve e u kuḱ; mendoj ńi grimə me védi e i þa sə moterəsə: „Mirə po þue; Zoť ynə âšt neper ǵiþ vênd, e na s' mund ti pštojmə kerkund. Teš s' kiše me daštə me bâə mã ška dešta perpara. Čilukut i erđ mirə se eđè tə vłát ju mbuš mêndja, e me e bâə nə šênd i fali ńi fugure kû ište škrue Sŷni i Tenzot

řeþue me řeze, e nen tê kište ńikətò ʧjalə: O i maði Zot, sŷni i yt, ḱi šef ǵiþkund, tə mə presinə mos me bâə kuř ndo 'j punə tə keḱe.

Ta mbajmə mênd pá daə ketə tə vertetə: Zoti mə šef; e kena m' u forcue me škue mbarə e mos me punue mbrapštə; e atəherə tə lumtə na nə ketə jetə, e tə lumtə mb' atə tjetərenə.

31. Tə perkurmitə.

Galeni, ńi mjekə nder mã tə məðaj, ḱi kan kênə motit, řnoj ńi ḱind e katerðetə vjet. E me se e prujti dekenə kaḱ mot? Ndienje e mbanje mênd! Kaḱ fort e ruejti védinə nə hae, sá kuř nuk u čue prei buket ngiešem krejt. Prei dreket ruejte ńi grimə ũ per darkə; e mbas darket, kúr škote me raə, kište ndalə do ũ prep per ne e nesre. Ḱištû, pá u škatərue kuřsesì, maroj prei pleḱnijet, si 'j kandil ḱi i mungon voji.

32. Mbəsime.

Mã e šuma e ləngatave, ḱi kena nə trup t' onə, na vĩnə pse teprojmə nə hae e nə pie.

I perkurmi âšt i šəndoštə, nə šênd ǵiþmonə, i nderuemə prei ǵiþkúi, e řnon šum. Ngopəsi e sarahoši ankon ǵiþmonə ndo 'j sênd nə trup tə vet; ráł se e šef nə šênd, i ndŷhetə ǵiþkúi, e škurton jeten' e vet.

Kuš do me řnue šum, do tə hán ¦ká pak; haeja ḱi lên mbas tə ngîemitə, tə bân mã mirə se haeja ḱi ké hangerə perpara.

33. Mêtə havaə.

Tukja âšt ńi djalə i habitunə, si mos me i pasə dalə ǵumi mirə; ǵiþ ča tə bâjnə e bân pá mêndue.

Vên kəsulenə nə vênd tə ndỹtə. Natenə hařon pedžeretə o deren' e obořit čilə, kúr škon nə škołə ká hařuə nə špiə libratə e škołəsə; e kúr vjen nə špiə i bje nə mênd se ká lânə nə škołə mostren' e škrimit; ńiḱind herə hařon facoleten' e hûndəve.

I patne falə do farə luleš me nám; nuk i raə nə mênd se duhej me i mjełə nə Príł, e mbet pá lule.

Vûni me þaə do pêmə, pá kəḱýrə se atŷ afer kišinə birenə þəneglatə, ḱi mbəluene pêmətə e i hangerne krejt.

I đanə me čue ńi leterə, ḱi lypej fort; u hutue řugəsə e hařoj letərenə; kúr i raə nə mênd, aj nieri ḱi do t' i epej, kište škue.

Ńi herə kje ndye duerš: škoj m' u laə nə légen, ḱi pá híri kišinə pasə ḱitə mbrêndə ujə valə; nuk e kəḱyri e u doǵ e briti ahi! ahi!

Škoj nə burg tə piesə me dzjeřə vênə, nuk myłi kańelenə mirə; e u derđ vênə šum.

Lên čilə derenə e kjorit; e ḱêni e mica hîjnə e perlájnə ǵiþška.

Ńi natə e muer ǵumi pá fikə ḱirinə; u mbarue ḱiri e pós se kułoj e ndyu ǵiþ tryesenə, kje eđè nə řezik me mâřə zjerm.

Nə livađ ḱiroj me brisk ńi darđə, e hařoj atŷ briskunə čilə; duel atŷ pari ńi katundár me kambə daþə e u preə.

Treti do ləkura pêməš e do berþamə pjepənaš e šerḱijš, e dikuš tui dalə andej, řšḱiti e u řdzue.

Prei mâjesə tə malit řokułoj poštə ńi gúr, ḱi vojt e i raə ńi katundarit tə škretə, ḱi ište tui punue nə fušə.

Dešt me ř́šḱitə n' akuł tə ńi kənetəsə, e nuk ja vûe mêndenə se akuli kište plasə; humboj akuli e aj u žyt mbrêndə. Dešt Zoti e ḱiłoj dikuš ngjat se ište mbytə krejt.

34. Pštjeďimi.

Mərika vjen ǵiþmonə vonə nə škołə; kuř nuk i del ngae, e kuř nuk bân ǵâə sênd.

A e dini pse? E kam paə nə špiə: nuk â punə me e bâə me i mbájtə téšatə e veta nə řešt. Nádje kúr do tə vešetə, ńênenə kəpucə e ká nə ńi skâj, tjetərenə n' tjetərinə; ńi čarap mbə tavolinə, tjetərinə mbī štrat, petkunə nə kařigə, grykəcenə kuš e di kû.

Ńištu, tui kerkue téšatə, ngjatə m' u vešə; e kúr lypə ndo 'j sênd, sâ punə me e ǵetə me tə špéjtə.

Prandej bier mot šum m' u bâə gádi, e nuk mbəřīn kuř me kohə; nuk mund tə mbahetə paster si duhetə, e ǵiþmonə i mungon ndo 'j sênd.

Kúr do Zoti e mbaron sə vešunitə, i del punə me mbəleďə librat' e škołəsə, ḱi i ká hałakatə neper odə, o per tokə, perziə me kukəła e me lojna.

Siełu andej, siełu kəndej, mbas ńi vjetet bahetə gádi; škon nə škołə ǵŷsə sahatit mbas šoḱeve, e prep dička ká hařue.

Letəratə me škrue i ká bâə žubel ḱi s' durojnə me škrue ǵâə mbə ta; libratə i ká ndye per čudə.

Ká ńi vłá ḱi i gján krejt; eďè aj punon ńištû per sə mbrapəštit, ḱi tə bân me dalə mêč. Tə mjerətə fəmiə! Ju ká dekə nana e nuk ká kuš i mbəson me ndêjə paster e me punue si duhetə.

Kuš do me i dalə ǵiþ punəsə me kohə, m' u mbájtə paster e mos me bjeřə mot, tə mbájnə ǵiþ

téšat' e véta nə řešt, e ta mbájnə mênd ńikètə mbəsim: ńi vênd per se tə cilinə sênd, e ǵiþ sêndinə nə vênd tə vet.

35. Vəien me kênə i ndérəšem.

Nə ńi katund t' Italiesə išinə dy katundarə, buřə e grue, e kišinə ńi djalə, ḱi i þošinə êmənit Barđ. Ky djali ište i holə fort nə mênd, por prei tə pápasunitə e prei nevojet, ju dešt m' u ńitə nə řogə e me škue me ruejtə þiətə. Prindja e došinə fort, e ḱortošinə, e šum herə i þošinə me kênə i ndérəšem me ǵiþkênd, e mos me pritue me i vjeftə kúi. — E duhetə me e dítə se fəmija e katundit e ḱestisšinə tə škretinə čobanin' e þiəve, e išinə gádi tə tanə tə trašə e tə pá đêndunə.

Ńi ditə Barđi kište hîə me kułotə þiətə mbə ńi pýłə, kúr ja mbəřîni ńi frat, e lypi me e percjełə pak neper atə pýłə, deri sá tə bite nə drom. Ište moti i keḱ, e fəmija tjerə, tə pándérəšemə ḱi išinə, bištnuene tə tanə, une nuk vî, une nuk vî.

Atəherə u avit Barđi, i muer dorenə fratit, e me ndjerziə i þa: eja se po t' a kałdzoj une řugenə.

Řugəsə frati, tui e prekə me fjalə atə fəmiə, e pau se ište i mêčem fort, e u vûe me e ndimue sá kû mujtəte. E muer nə kuvênd: e atŷ djali fiłoj me dzânə mirə punətə e meštariəsə, e mandej, me vułəndet tə prindve hîni frat.

Barđi dzête pá prâə me cénə tə mađe; e eđè pse mã vonə duel ńi nder mã tə diəšmitə nder fretenə, nuk u ngreh nə mađštiə, por ǵiþmonə mbet i pervũjtə, i ambəl e i daštunə me ǵiþkênd.

Me kəto punə tə mira tə veta ja bleu zêmərenə ǵiþkúi, e prei kəndimeš, ḱi kište, ju hap zâni ǵiþkah.

Prandej punə mbas punet e bãne Ipeškev e mandej Kardinál. Ne e mbram kúr dik Šêjti Atə Papə Gega i trembəđeti, kardinajtə, tə tanə me ńi gojə, zgođne Barđinə per Papə me 24 tə Príłit tə vietəsə 1585, e ja ńiti védit Sixti i pêstə.

36. Kuš e bân e ģẽn.

Ńi katund ište řeþue mbə ģiþ anətə me pêmə, ki nə prêndvérə čilšinə per bukuriə, e hapšinə kand e kand ńi érə me ta kənaka zêmərenə. Neper gemba tə pêməve e neper garđike vəlošinə ģiþfarə zoģš, tui kəndue e tui čilə čérđet' e veta. Nə vještə pêmətə išinə plot me moła, darđa e kumbuła. — Do fəmiəve tə kəkiə ju kəcej me škue me rmue čérđetə, me mbařə voetə e zoģt' e voceřə, e me i lânə me cofə tə tanə. Špendt' e škretə, ki ju kišinə mâřə zoģtə, kəndošinə ńi kangə tə małəńyešəme, si nə váj; e ká pak ká pak u hokne prei asò vêndit e nuk kþyene mã.

Nuk u ndiete mã nádje e mbrãmje ajò bukuriə kanget, e nuk ngjati šum e atò vênde mbetne šurđə. Krymbatə, brumujtə e vémetə, ki perpara i kišinə pasə dəlírə zoģtə, u pertrîəne, u šumuene e bâne nám mbə ģeþ e mbə lule tə pêməve, ak sá u sterkekne tə tana e u repne si me kênə nə dimen. Nə vještə ńi kokeřə moła o darđə nuk u šifte me sỹ. Vêndi u bâə krejt škretiə; e atò fəmiə tə kəkiə, ki perpara kišinə pêmə me hangerə sá uji, mbetne me gojə þátə. Kah erđ kəjo e zezə? Kuš e perftoj?

37. Kəpurđatə.

E ama čoj ńi ditə Katenə n' ograjə me kerkue kəpurđa, pse ja kište ãnde fort t' et. Škoj vajza pá

pritue, e nuk ngjati šum e prûni nə špiə ńi špórtə plot. „Nanə, þa Kata, ketə herə kam ǵetə do kəpurđa tə bukura, ḱe šifi.“ Kan ńi bojə tə kuḱe e dájnə si me kênə tə ḱendisuna anave. Išinə eđè do tə murme e tə sykuna, asiš ḱi ké pasə mbəleđə ti pardjè, por m' u dukne tə kəḱija, e i lačə. „Budaḷicə,“ i þa e ama „ńikəto kəpurđa tə bukura, ḱi ta mbušinə sŷninə kaḱ fort, pse tə dukenə tə hiešəme, janə helm, e me bâə me i hangere, tə mbysinə me 'j herə. Por atà tjeratə, ḱi tý t' u dukne tə kəḱija, e prandej i lae, atà janə haəse e mã tə mira. Ńištû, moj biə, ndođə šum herə nə ketə šekuł. Ká šum tə mira ḱi mbahenə mbəšehə, e kerkuš nuk ja vên mêndenə; e ká do punə tə mbrapšta, por se kan náminə, e i mãři škon mbas tyne. Eđè mkati mundohetə me na mâřə mêč e me na řējtə; por punəsə tə keḱe, hiḱju, sá do e ambelə me t' arđə: ambelcina e sájə me 'j herə bâhetə zeher.

38. Ǵama e malit.

Lipi ište ńi fəmiə i vogel, e alá nuk dite ška âšt ǵama. Ńi ditə mbə ńi livađ muer me britə: „Oh! oh!“ e prei pýłet, ḱi ište řândzə malit, ndjeu ńi zã tui bâə: „Oh! oh!“ Lipi u bind prei kəsajə mrekuḷijet e pveti: „Kuš jé ti?“ E aj zã i mrekuḷuešem perǵeǵi: „Kuš jé ti?“ Lipi ja priti: „Do tə jéš ńi fəmiə i keḱ.“ „Fəmiə i keḱ“ ju duk se perǵeǵi zâni. Atəherə Lipi u iđnue e fiłoj me šáə; e ǵama ja kþete ata tə šáme ńênenə mbas tjeterəsə. Lipi u iđnue eđè mã fort e hini nə pýłə me ju vûe mbrapa atí fəmiəsə ḱi kujtote se e šau aštû; por nuk mund tə hasi mbə tê kerkund.

Kur škoj nə špiə, Lipi i kaldzoj nanəsə ket punə per fíł e per pẽ, e i þa se kište bertitə afer malit,

e ńi fəmiə i keḱ mbəšehə nə pýłə, e kište šaə. E ama e muer vešt ujə punenə e i þa: „Jo, moj lace, ti nuk ké ndie več zaninə t' and. A s' tə ká ḱiłue kuř me škue afer ujit e me paə mbə tê fətyrenə t' ande? Ńištu âšt eđè kəjo punə; prei pýłet ká kþye zâni i yt. Me pasə folə fjalə tə mbara, tə kišinə kþye fjalə tə mbara. Ńištû mã tə šumen' e herəsə âšt kah tə škuemitə t' onə me tjerə: si tə ju bâjmə, na bâjnə. Nə kjošimə tə ndérəšem' e fjalə ambelə me tà, eđè atà kan me kênə tə ndérəšemə me né. Por nə kjošimə t' iđtə e e fjalə rândə me ta, kena me i ǵetə eđè atà nə mòsterə t' onə.

39. Kroni.

Dieł́i ište čue nêlt, e diǵte me ata řeze tə veta. Nuši, ńi fəmiə i vogel ište nə katund, e s' mund t' a durote ǵiþ atə tə dzétə, ište djersə fund e maje, e pelsitəte edit. Por kû me ǵetə ńi hie tə freskə e ńi pikə ujə me hjekə edinə? Šikjoj andej e kəndej e i vojt sŷni mbə ńi škam vešə ǵiþkah me dušk. Škoj andej e pau se nen ńi lis tə maď delte prei plasave tə škamit ńi krue, me ujə tə ftoftə si akuł́i, e tə kułuetə si džami. Nuši, ńaštû djersunə si ište, u štrîə mb' atə bâr, rētə prei ujit tə kronit, e piu nə krue sá ku mujti. Por me 'j herə ju rândue štati e i raə tə fiktə. Mbas ńi copet herə, erđ nə védi, por me zi mujti me škue nə špiə kadal kadál. Kište raə i lig, e e kišinə dzanə do eþe tə fórta. „Ah! i mjeri un, þote kah 'j herə me védi, tui ləngue nə tə štrueme, kuš e kište kujtue se ńi krue aḱ i freskə, ká ketə farə helmit mbrêndə.

I jati i perǵeǵi: „Nuk e ká fajinə kroni, more bír, por mêndja e mãřə e jotja.“

40. Arra.

Šaḱja e Liza išinə tui luejtə nə kopštə. Pá híri páne tə dýja ńi kokerə arə ḱi kište raə prei pêmet', e u dzûene šoḱe me šoḱe. „E kam paə une mã parə," þote Šaḱja, „âšt e êmja." „Jo" ja pritte Liza, „âšt e êmja, se une e kam paə perpara." Mbassi s' ište punə m' u vûe per fie, Cini, i vłai, me i daə, ju þa: „Škoni tə dýja nə fund tə kopštit: e mbassi tə þam une: ńi, dy, tre, ləšonju vrap, e kuš tə mbərîjnə mã e para, ká me fitue arenə. Por mos ngani pá mênd: nuk mbərĩn perpara kuš nget mã fort, por kuš nget mã mirə."

Motratə i ndigjuene Cinit, e škuene tə dýja nə fund tə kopštit.

Cini ńehi: ńi, dy, tre, e tə motratə u ləšuene vrep me mârə arenə. Šaḱja e mbájti mênd fjalen' e Cinit e šikjote ku vête kambenə, mos me hasə mbə ndo 'j gúr e mbə ndo 'j bûcə. Liza ngitte ḱorras e s' šikjote as andej as kəndej, por sỹtə i kište n' arə.

Liza ngitte mã fort se Šaḱja: por, pá pritə e pá kujtue, hasi nə ńi gêmb lisit, ḱi ište per tokə, e u rdzue nə kokerə tə špînəsə. Perpara se m' u čue Liza, Šaḱja kaloj e škoj e muer arenə e u bâə nə šênd.

Lizəsə i erd máre e filoj me kjaə; por i vłai i þa: „A s' tə kam þanə une perpara? pse s' ké ngâə me mênd? Resa del keḱ ǵiþmonə.

41. Kaš' e lašə.

1. Ulem tepošt' si vrula
Tui ḱeš' e tui kəndue;
Por mbassì n' fund u ula,
M' ńesin' tui perlotue.

2. Žyteť e mbyteť, del mbĩ breg e koteť.

3. Nuk kam goj' e prá perǵeǵi;
E kaǩ miŕ' mbšehem nder špija,
Neper mal e n' špéła t' tija,
Ki s' â kuš, ki mə dikton.

4. Une nder t' ǵip e para jam e vûeme,
E Mbret e Paš' e Búlk pá mue s' mund t' ř́inə;
Por nensè doren' mue ǵipkuš m' a štrinə!
Un jam e zbrûeme.
Per nierin nď uj' e n' zjerm m' u fuť s' kamdrojə
As se pika m' copton nuk báj ankim,
Déri sá t' ǵip t' mbarojnə me ńi kapšim
Keť t' zezen' lojə.

42. Kuleči.

Ńi vjetə ǩi ište ziə buketə, ńi bujár mbəliđte nə špiə tə vet fəmiətə e ǵytetit ǩi išinə pá buk. „A šifni" ju þa aj zotənija, „ńitû keni ńi špórtə plot me kuleča, ká ńi per šoǩ; e ǩištû keni me i pasə per ǵip ditə, déri sá t' i pelǩejnə tə mađit Zot me na sjełə punətə mbarə.

Fəmiətə u ləšuene hałagrep mbí špórtə pá urtiə me mâřə se i ciłi kulečinə mã tə mađ. Ne e mbram u nisne pá i þanə falemi ndérəsə bâəmirəsit tə vet.

Čilja, ńi vajzə e vogelə, me petk t' arnuem, por tə dəlírtə, kište ndêjə mbrapa, e muer kulečinə mã tə vogel, ǩi mbet nə špórtə; mbasandej i puþi dorenə zotəniəsə e škoj nə špiə.

Ne e nesre fəmija tjerə, nuk kjenə mã tə mêčem e mã t' urtə se perpara, e tə škretesə Čile i tokoj ńi kuleč ǩi ište sá ǵŷsa e tjerəve. Por kúr škoj nə špiə,

e âma, ќi ište e ligə, müer me þye kulečinə, ġet mbrendə šum pare tə rġanta, tə ġiþa tə réja.

E âma u čudit e i þa sə biəsə: „Meři kəta pare e čoja tə zott, se gabim kan mbetə kətu mbrendə.“

Čilja ndigjoj e ja čoj tə zott. Por aj zotənija i þa: „Jo, moj biə, nuk i kam štîə gabim kəto pare nə kulač mã tə vogel, por postafat, me ta miratue urtiənə t' ande se nuk ké škue mbas lakmiəsə. Řitu ġiþmonə e urtə, e ndigjuešəme e ndalunə nder punə tə tua, e i maði Zot ká me tə prîə mbarə.

43. E verteta.

Motit ńi mbret iđułtár, ќi mundote feənə e Krištit, čoj ńizet uštarə me dzanə Antiminə Ipeškvinə e tə Kəštenəve e me e mbytə, porsì štyłə feəjet ќi ište. Uštarətə tui e kerkue i hîne nə špiə pá e ńoftə, e i lypne buk me hangerə. Antimi me ġiþ zemerə ju kþej buk e ju ndêj vetə nə kambə e me kaќ daštəniə sá u bindne uštarətə. Tui hangerə buk, nder bisedə tjera, uštarətə, si kot, e pvetne mikunə a þue ńifte ńi farə Antimit, Ipeškvinə e tə kəštênəve, pse mbreti e lypte me e mbytə e i kište čue me e kerkue. Atə herə Ipeškvi bâni me dorə e þa: „Antimi jam û.“ U preəne uštarətə e u čuditne tui paə sá trim e i dréjtə ište aj plak, e ju erđ vštírə me dzânə; prandej ndəreќne me šoќi šojnə me škue e me i þanə mbretit se s' kena mujtə me e ġetə kund. Por Ipeškvi, si tui ju bertitə þa: „Jo, mos kjoftə þanə! Na tə kəštênə nuk mûndena as me řějtə, as me ja kəšiłue řěnenə kui. Eja e tə škojmə te mbreti, se une due mã parə me paə védinə dekə, se jú nə řěnə.“ — E škoj me ta perpara mbretit, e ġet ńatə dekə ќi dešt vetə aќ trimništ, per mos me i raə mohit tə vertetəsə.

44. Ñêna.

Ǵâə mã e ndyetə e mã e məniešəme se ř̃êna nuk ká. Ñêna đunon tə mađinə Zot, maštron nierinə, e nuk â ǵâə e keǩe ǩi lên pá bâə. Inglizətə kan ńi fjalə ǩi þotə: „Mə kałdzô ńi ř̃êncak e kam me tə kałdzue ńi hajn,“ e do me þanə se aj ǩi nuk i vjen tə vštírə me ř̃êjtə, âšt i zoti me bâə ǵiþ tə zezatə.

45. Ñêna.

Femija. Rêna, moj nan' si a bâə?
A šifet'? A perkitet'?
A þue prei gojet ǩitet'?
A i gján asaj' ndo 'j ǵâə?

Nana. A e dì se č' âšt? Â kore
Âšt ńi ǵâə sênd i ndỹtə;
Nuk mund t'a šofin' sỹtə,
Nuk mund t' a prekš me dorə.
Por kúr traþton t' verteten',
Sá do ǩi lyp' tinzimin',
Ja ndiən ǵiþmon' ǩelbsimin';
S' mundet' me e mbəlue kuř t' veten'.

46. Gomari e luani.

Gomari tui dalə me ǵue ńi ditə me luaninə, e i viəte me ləšue zã, ndeši mbə ńi gomár tjeter ǩi e kište tə ńoftunə, e aj ja pret kəti: „nádja e mirə, o vłau i êm.“ — Mə mâř̃š tə keǩenə! i þotə tjetəri. — Po pse? e pvetə i pari. A kujton pse jé bâə me luaninə, se jé dička permbí mue? mã se ńi gomár?

47. Gurtə e páčmuešemə.

Ńi zoj' e maďe porositi te ńi kujdžiə ńi kolanə me gur tə páčmuešemə (idžiə, dževahira) e i ďa sá gur duhešinə per atə punə.

Škarďi (šegerti) i kujdžiəsə, ḱi i þošinə Vasə, s' i dáte sỹtə kuř prei atyne gurve, aḱ tə bukurə ju dukəšinə. Kúr tui punue, mieštrit i mungojnə dy asô gurš. I vojt mêndja me 'j herə te škarďi, e škoj me rmue nd' odə tə tí, pa le a i kište mâřə aj; e ńimênd i ġet ato dy gurtə mbə ńi birə murit permbî ńi arkə tə vjeterə. Vasa bâte beə se nuk i kam mâřə vetə; por nuk i eci, e mještri i briti ńi herə mir' e mirə e mandej e perdzûni prei dugâjet.

Ne e nesre i mungon prep ńi gúr tjeter, e kujdžija e ġet per sə rí mb' atə birə se mb' atə birə. Atə herə u vûe me prigiue kah i vite kəjo lojə.

Ńi griželə ḱi mbate Vasa me luejtə, erď mbî stol tə mještrit, muer ńi asò gurš, e vojt e e mbəšehi mb' atə birə.

Kujdžija e pau atəherə se ja kište bäə keḱ Vasəsə, e e kište šndjerzue tui e dzieřə prei dugâjet, e u bâə me plasə prei iďnimit. Čoj e e þiři prep, e muer me tə mirə e ja prûni ndérenə nə vênd. Mos tə ġikojmə kênd me hámêndəje, e mos t' i flasimə kúi, as mos t' i bâjmə ġâə sênd pá pasə nə dorə per ńimênd provətə e fajit.

48. Ńi šetiə.

Ńi zotəniə duel ńi ditə me šetitə me djalə tə vet Pietrinə; e tui škue řugəsə hasne mbə ńi pêmə tə holə e t' ultə ḱi e kište perkulə éra e dzête uďenə.

I jati i þa Pietrit: „Meř e ndrejtoje ńatə pêmə!“ I biri e kapi e pá kuř farə mũndit e čoj nə kambə. Pak mã andej hasne mbə ńi pêmə tə močəme, tə trašə, ḱi kište škue štrêmbtə, sá gádi perkitte tokenə me gêmba. I jati i þotə prep tə birit: „Meř e ndrejtoje ńatə pêmə!“

U čudit djali prei t' et se ča po i þotə âštû, e me tə mirə i perǵeǵi: „Kəjò pêmə âšt teper e močəme.“ „Mirə“ ja priti i jati, „maje mênd prá se n' i ndreḱəšimə vesetə t' ona sá jena tə ríə, mûndena me ecə ndréjtə, m' u bâə tə mirə e tə vjefšemə; por n'e lačimə řugenə nə tə riətə, n' i đačimə lirim teš veseve tə kəḱija, kúr tə plakena s' kena me kênə tə zottə me i hjekə, e kena me i bájtə me védi nə voř.

49. Cirikoka.

Ńi ǵuetár mbate nə špiə ńi cirikokə, e e kište mbəsue aḱ mirə, sá dite me kþye do fjalə. Kúr ǵuetari, po e dzamə, i þote: „Cirikokə kû jé?“ cirikoka perǵeǵte: „Tek jam.“

Cinit, djalit tə ńi kojšiəsə, ja kãndte fort ketə zog, e škote me e paə špeš.

Ńi ditə ǵet cirikokenə vetunə, se i zoti dikû kište škue.

Cini me zi č' priti me ḱiłue vetunə, muer zogunə e e štini nə ǵí.

Tui u mûndue Cini me dalə tinəs, ja behi ǵuetari; e ky i škreti kujtoj se po i bân ndérə djalit me ndie tui folə cirikokenə, prandej briti, si kište zakon: „Cirikokə, kû jé?“ E zogu, nə ǵi t' atí fəmiəsə, perǵeǵi me sa zâ pat: „Tek jam.“

Ǵâəja e vjeđunə, sá do t' a mbəšehiš, nuk ři pá dalə.

50. Þənegəla e pəłumbi.

U ndal þnegla n' buz' t' ńi kronit
Fikun' edit per me piə;
Uji u tund jašta zakonit
E tui dalun' permbĩ viə
Dzûni þneglen', e e ngrata kot
Me kap' bregun' u lšue not.

Si ńi vide pau řezikun'
Žguli špejt ńi fice sânə,
E kadál, me pštuemun' mikun',
Þnegeľ zezəs' ja vûni mb' ânə.
Tu' u ńit' barit þnegla e ngrîtə
Šəndoš te bregu mûjt me mbəřîətə.

Koh' vaneset, jo, nuk ăšt
Kúr ká mbəřîtun' þika n' ašt.

51. E dréjta.

Ǵoni e Kuša do tə škošinə ńi ditə me babenə me páə ńi kopštə luleš. Ǵonit i erđ mirə, e tui kəcye prei šêndit ndeši mbə ńi ḱyp bilurit e e řdzoj prei lpĩzet e ne tokə, e ḱypi u bâə cop' e grîmə. Kuša e škreta u mjerue e u vûe me mbəledə kočatə; kúr ja mbəřîni i jati, e tui e paə me koča nə dorə i bertiti: „Faḱezezə, mə ké þye ńi ḱyp ḱi kuštote aḱ fort: sot prá ké me ndêjə nə špiə e s' tə mař me védi.“ „Jo, babə,“ ja priti atəherə Ǵoni, „ḱypinə e kam þye une, e mue mə perket me ndêjə nə špiə.“ Baba, tui ndie kəto fjalə, u zbut, i muer ngryk fəmiətə, e ju þa me daštəniə: „Keni me arđə tə dy me mue, se tə dy jeni tə mirə! Ti, moj Kušə, di me durue e mos me bâə zã;

e ti, Ǵon, di me kałdzue fajinə t' and. Due me ju daštə mirə; e eđè ju dueni tjerətə, se tə ǵiþ janə vłazəmitə t' uej.

52. Krymbatə.

Silja duel ńi ditə mbráme n' ograjə me nanen' e vet. Tui šetitə pau do hīþa, kû išinə mbəleđə šum krymba. Kəǩyr sá tə kəǩija janə kəta téša, i þa Silja s' aməsə. Nuk janə tə bukura, i perǵeǵi e ama; por nuk jesinə ǵiþmonə ńištû. Meře me védi ndo ńi nə špiə, nepi me hangerə e ké me paə si kan m' u ndəřue. Silja štrîni dorenə nder hīþa; por mandej e dzuer me tə špéjtə tui bertitə. Nuk ja kište vûe mêndenə se hīþatə djeginə. Prandej bâni mbrapa ča i ište daštə me bâə perpara; dzuer facoletenə, pštueł dorenə mbə tê e kəputi kadal kadál ńi gêmb. Mandej e čoj nə špiə, e me ǵiþ hīþa e štîni mbə ńi gotə, e mbəloj me ńi leterə bira bira, ǩi tə meřšinə frŷmə. Per pêsə dit ju erđ řeþ me hīþa tə ńomə, e šifte se krymbatə i lášinə e i perpîəšinə tə tanə. Tə ǵaštenə ditə, tui hjekə letərenə me ju đanə me hangerə, pau se disá išinə ńitə mbə tê, Silja u habit, e tui kəǩyrə mirə, pau se disá kišinə vûe šikə: luešinə e u siełəšinə mbrêndə. Mbas disá javəš Silja škoj prep me kəǩyrə gotenə, pos ča me paə? Gota ište mbušə me ǵiþ farə fluturaš tə bukura. Ńêna s' kište dalə endè mirə prei šiket. Krahətə i kište pštjełə si ńi leterə, e tui u ńitə neper gotə u kap per mbəlojə tə sajə. Ká pak ká pak ju štielne krahətə, e sá ndora u bâə eđè ajò fluturə si tjeratə. Kúr u pertərînə tə tana mb' atə məndyrə, Silja muer gotenə e e čoj nə kopštə, mandej hoǩ letərenə, ǩi kište persypri, e i ləšoj. Mbrapa, ǵiþ sá herə šifte ńi fluturə, þote me védi: Ti do tə jéš ńi asò fluturaš, ǩi kan dalə prei gotəsə s' ême.

53. Darđa e mađe.

Ǵoni plak řite ńi ditə nd' oboř nen hie tə ńi darđəsə tə mađe, e nipatə kišinə hypə nə pêmə e hašinə pá prâə asò darđaš. Atəherə ǵyši ju þa: Due me ju kałdzue si â řitə kəjo darđə.

Ǵeǵni (ndigjoni). Teš pêsəđetə vjet une iše kû â sot kəjo pêmə. Atəbotə troli ište i pá punuem, djeř. Une i ankoše tə pápasunitə t' êm ńi bujarit, ḱi řite afer. S' kiše me daštə tjeterə ǵâə, þoše û atəherə, več me mûjtə me pštjelə ńizet napoljona.

Aj zotənija, nieri i mêčem, m' a priti: E prá, me daštə, i bân; eđè pá mũnd šum. Po šikjò, mbə ńiketə trueł janə mbəšehə ḱinda napoljonaš. Mundou me i ǵetə.

Une iše i ri, e nuk diše ška âšt šekuli. Mêndova: i dzuna besə atí zotəniəsə, e pá pritə, atə natə čila ńi gropə tə mađe, por nuk ǵečə as ńi dyš.

Zotənija kúr pau nádje atə gropə u šperþye gazit e mə þa: Sá i mãřə jé: ũ s' e pata mêndenə per kəštû. Po t' ap ńi pêmə, ḱi me e vûe nə ketə gropə ká me tə ḱitə napoljona mjeft.

Eđè une e vûna ńi darđə tə vogelə, ḱi u řit e u bâə sá po e šifni sot. Me darđa tə pá šoḱe ḱi ká bâə sot e sá vjet kam fitue mã šum e ńizet napoljona pá u čartə aspak kryetə e ǵâəsə.

54. Mini.

Ište n' katund ńi mí,
Ḱi me šum paḱ jetote;
Me mâřə ńi tjeter' špiə
Kuř neper mênd s' i škote.

Ńi šoḱ po i þot' ńi ditə:
„Bašk' do t' kalojm' n' ġytet;
Katundi fort t' merzitə
E špeš me hanger' s' ḱet."

„Hajd, se po škojm'" þa mîni;
E u nisne bašk' tui ngâə;
Por mb' ńi sá i škreti mbəřini
Nder þoj t' ńi dacit raə.

At' řugə, kû mir' jeton,
N' e ndroš páařəsye, gabon.

55. Darđatə.

Ńi nieri i urtə kište ńi djalə tə vetunə, e e dote si dritenə e sŷve. Mbassi kiš daštə Zoti e eđè djali ište i urtə e i pá tə keḱ, i ati u mûndote pa prâə me ja mbájtə sŷninə mos t' i ńitej ndo 'j ves i keḱ, e mos tə šmangote kund. E šum herə bite nə bised me tê, e i þote m' u ruejtə prei šokve tə kəḱiə; i þote se ńaj e ńaj bâjnə keḱ, e i kaldzote eđè pse bâjnə keḱ. Djali i vête veš fjaləve tə t' et, por ńi herə gudzoj e i þa: „Pse me draštə kaḱ fort? Veset' e kəḱija tə tjerəve mue nuk mə ńitenə; por mbáj uzdajə se une kam me kþye tjerətə prei védit; tui mə paə mue tə mirə, kan m' u bâə tə mirə eđè atà."

Babə škreta tui paə se fjalətə nuk bâšinə dobiə aḱ fort me djalə tə vet, senderġoj ńi tjeterə punə; zgoď do darđa kû išinə mã tə miratə, e mbuši ńi špórtə me ja falə tə birit. Nder ta ġet disá ḱi išinə mbretə ká pak e s' mund tə ngjatəšinə pá u čartə; eđè ata i perziu me tjera.

Djali u bâə nə šênd per darđa ḱi i fali baba, e, si bâjnə fəmîja, dzuer me i ńehə sá kokəřa išinə; tui

i ńehə e tui i kəḱyrə, i sieɬetə t' et e i þote: „Babə, ča ké bâə kəštû? Pse ké perzie ńitò, ḱi janə mbretə, me tə miratə?“ „Nuk ká ǵâə, more bír,“ i þote i jati „kətò darđa kan ńi tə mirə, ḱi tə šəndoštatə šəndošinə tə čartunatə.“ „Ké me e paə,“ ja pret djali, „se eđè pak dit ká me kenə ndryšej.“ P' aj po, p' aj jo; fundi i punəsə, i jati ju lut tə birit me i lânə eđè atò me tjeratə per provə. Djali, si per đũni, i la mbrêndə.

Ndryene špórtenə nə ńi arkə, e baba muer čilcinə. Ka 'j herə ka 'j herə djali i vîte řeþ t' et me čilə arkenə e me dzieřə, por i jati štŷete ditə mbə ditə. Ńi ditə i þotə: „Sot âšt dita me čilə arkenə, ḱe čilcatə. Fəmîəsə ju ngjat sá siłej čilci nə drŷ. Tə čilmenə arkenə, i raə barku per tokə; darđatə kišinə mbarue, tə tana išinə kalbə e i kište mbəlue myku. „A s' tə pata þanə vetə, bertiti djali, se kište me dalə puna ńištû? A s' duel fjala e ême. Ti vetə, o babə, e ké lypə.“

„Mos u iđənò kaḱ fort, biró“ i perǵeǵi i jati, tui puþə djalinə me daštəniə. „Ti po ankohe se nuk tə kam dzânə besə per darđa. E pse s' mə dzêše besə mue kúr tə þoše se šokət' e kəḱiə čarsinə tə mirətə? A s' mundem me t' i šperblye une aḱ darđa sá tə kan škue dam tý? Por mue kuš ma šperblen tə zezenə me škue dam ti prei šokve tə kəḱiə?“

56. Þumbi i patkonit.

Ńi katundár bâni gádi kálinə ńi ditə me škue nə ǵytet. Sá i hypi e pau se káli ište lirue kambəš e i lotə ńi patkue: „Nuk kam ngaə,“ þa me védi, „me ja šterngue teš. Ńi þumb mã pak o ńi þumb mã šum nuk prišə punə; te š mbaþi nə pazãr.“ I grahi kálit e tym nə ǵytet.

Hajd, hajd; kálit i raə patkoni. „Me pasə afer naɫbaninə“ škote tui þanə katundari, „kiše me e mbaþə kálinə, por kû e mař? Por edè me trí kambə do t' ecinə.“

Hajd, hajd: kálit ju þér kamba e fiłon me škjepue.

Hajd, hajd: mbəřĩn nə mjedis tə ńi pýłəsə. Dalinə cubatə prei pritet, t' armatisunə déri nə fyt; katundari i grahə kálit, i bje nə þuperə, e káli ecə sá ecə trok, mandej ndalet e škon kadál. Atə herə cubatə i dalinə para, kapinə kálinə per frênit, ulinə katundarinə e i þonə nə ќestiə: uđa e mbarə tə kjoftə! e mâřinə me védi kál e frẽ e šalə e dýќi.

Katundarit ju dešt me kþye kambə nə špiə; e tui škue řugəsə þote me védi: „Hej! morè hej! per ńi þumb me mə škue kál e frẽ e šalə e dýќi: mo Zo' mã keќ.“

57. *Krapi.*

Mâje gurit peškatari,
Tui ģue n' Buen', e dzuer ńi krap;
Si řezikun' pau ќykari,
Peškatarit i þa vrap:

„Jam i vogel, s' ká ńi múj,
Ki prei voejet dola n' dritə,
Per me m' hanger' s' i vij kúi,
Ģâə s' fiton eđè me m' šitə.

M' ləsò prá n' Buen', se per ńi vjetə
Kam m' u řitun' porsì blini;
Mbas ńi vjetet ké me m' getə
Kû me Buen perpiќet' Drini.“

Peškatari: „Mã mir' sot“
Þa „ńi voe se ńi puł' mot“.

58. Ndjerzija.

Maria Antonietta, e bija e tə lumnuešəmesə Perendore Məriə Terezja, ište e šokəja e Luizit tə XVI, krajlit tə Frâncəsə. Ńi ditə krajl e krajlicə šetitəšinə mbə do kopštije tə bukura, jo fort lerg prei Pariġit, kúr del atŷ pari ńi vajz' e voceřə me ńi vekšə e dyə lugə. „Ča ké mb' atə vekšə, moj biə?" e pvetə krajlica. — Do pšeš per baben' e nanenə ḱi janə tui punue ńatjè te ara. — E me se i keni bâə atà pšeš? — Me buk, me ujə e bárišta. — Pá lang mišit? — Oh! zojə: falemi ndérəsə Zotit ḱi na ká falə ńi kašatə buk, e ti po þue per lang mišit! — Tə škretətə! ja bâni krajlica . . . . . meři ńikəto pare e bâni ńi silə mã te mirə. Ajò vajza i puþi dorenə krajlicəsə, pá e ńoftə, e škoj te ara me ju čue bukenə prindəsə. Krajli e Krajlica ju vûene mbrapa per sə lergut me paə padeh č' po ndodə. Si mbərīne nə fund tə kopštit šofinə dy katundárə, buřə e grue, tui punue nd' arə, e kúr e bija ju kałdzoj paretə ḱi i kište falə ajò zojə zêmerə barda, u ulne nə gjûj tə dy, čuene duertə kah ḱieła e lutne Zotinə per tê.

Ju kənaḱ zêməra krajlit e krajlicəsə tui paə šêndinə e atyne tə vorfəneve, e u gəzuene per atə punə tə mirə ḱi bâəne.

59. Truesa e maðe.

Nana kište štrue bukenə e ju daəte haenatə tə bijve; e kəta i šiəšinə tə tana, pse fəmîja e ká gádi ũnə ġiþmonə, por eðè ńi tjeterə arsye, pse i jati ju kište þanə: „O djelmoča, mbas buket due me ju kałdzue ńi truesə (soferə) tə maðe sá s' ju meř mêndja, štrue me ġiþ farə haenaš ḱi mbastojnə per ńi moriə ġind.

Mbas buket u čue baba me djelm, e muerne me ju ńitə ńi malit ḱi nuk ište fort lerg. Si mbərīnə mbə ńi šêj vênd, ġetne bletə tui škue lule mbə lule, e tui þiþə prei tyne mjaltenə; zoġtə e kišinə mbəlue ńi pêmə e hašinə ḱeršijatə kû išinə mã tə miratə; nə ńi kopštə lepəri t' i ište vûe ńi lakənəsə e ta rumbułakte krejt: nder livaðe lop' e ḱié e dele.

Nə prožem mã nêlt, ġetne neper bár dreþa sá uji, tə kuḱe e me ńi šijim ḱi me tə mař máłi. Por kúr mbərīne nə maje tə malit, bukuriə me paə! u hapte sŷni kand e kand: ńi fušə, ḱi s' marote kuř, šifei nen tê me grunə, kałamoḱ, elb, teršanə, me vənešta, ułišta e me ġiþ ča ká falə Zoti.

Atəherə i jati ju þa djelmve: „Ḱe truesa ḱi ká štrue i maði Zot; ḱe sá kujdes ká i lumi per latə tə vet, e si mûndohetə pá prâə me i uškye e me i gəzue.“

60. Mos e bân ġýġinə vetə.

Vasa i kište vjeðə Nušit Salterinə. Si u kujtue Nuši, ja lypi Vasəsə me potér Salterinə e vet. Vasa bâte kin se s' po ndiej. Atəherə Nuši i dzuer Vasəsə prei duerš rizenə e i þa: „kúr tə m' apš Salterinə t' êm kam me ta ðanə une rizenə t' ande.“

Vasa, fəmiə i keḱ e mbəsue řugave, prei iðənimit ḱi i kəcej, hoḱ i raə grušt; Nuši, mb' atə tə vetenə, s' diti me u pritə e ja kþej uhaənə, e tym djalə e nə škołə.

Kúr i vojt nə veš mješ̈trit kəjo punə, þiři Nušin' e e nderškoj si duhetə.

Djali kjáte pse e mûndoj mješ̈tri, e ju dukte se ja kište bâə pá řugə; e škote tui þanə me védi: „Vasa mə ká vjeðə mã parə e mə ká raə grušt!“

E mještri ja pritətə: Vasa ká me e maře eđè aj tə vetenə; e ti nuk kiše me kênə ńištû mos me pasə daštə me e maře vetə uhaənə. Ńištû ndošta pá u kujtue e ké bâə védinə fajtuer. Mbáje mênd se nuk e nep řuga me e bâə na ǵýǵinə vetə: tə mjerətə na me mûjtə me e bâə ǵiþ i cili ǵýǵinə prei védit. Kišinə m' u grîə e m' u coptue ǵindja pá prâə. Kúr tə vođ Vasa Salterinə tə ma kiše þanə mue, tə ja kiše þanə prindve, e na ja kišimə dzieřə per hundəš; ja kišimə dermue brîətə ki s' kište gudzue mã kuř me bâə kəso punəš. Mbassi s' ké punue me urtiə, do ta nderškoj Vasenə pse tə ká prekə nə ǵâə e nə trup; e do tə nderškoj eđè tý pse e ké prekə eđè ti nə ǵâə e nə trup. S' mûndemə me tə pague tý ndryšej več se me ta dzieřə ǵâənə t' ande; por eđè ti do tə ja kþejš rizenə atí."

Fjalət' e mještrit ja mbušne mêndenə Nušit e e pâə se prei iđənimit kište kalue, e me řugə e mûndote mještri. Č' atə ditə e mbrapa u perbetue mos me e bâə kuř ǵýǵinə vetə, e mos me špague kúi, me duer tə veta, tə keǩenə, ki t' i bâte kuš.

Tə Škruemitə Šêjt þotə: Fjala e butə þen iđəniminə, e fjala e egerə ndezə furiənə.

Hařò tə keǩenə, ki tə ká bâə kuš, e mos ja kþe.

Me mûjtə, ško mirə me ǵiþ kênd! Mos bân ǵýǵ vetə, pse â škrue: Mue mə perket ǵýǵi, e une ja bâj me řugə ǵiþkúi, þotə Zoti. Ne e pášə prá anəmikunə t' and se e ká maře ũja, nepi me hangerə; se ká ed, nepi me piə; tui punue kəso doret ké me mbəleđə pruš tə ndezunə mbí krye tə tí. Mos lên me tə mûjtə e keǩja, po mũje tə keǩenə me tə mirə.

61. Hyp ky zdryp aj.

Nder do t' vorfen' katundarə
Ńi bariə fał-lum po léte,
E pse fati po i vjen mbarə,
Mbĩ škam krajlit e vêndon.

Ngjat seliəs' e me lumni'
Ńi djal řeǵit lén fat-zí;
E pse fati ju sueł mbrapštə,
Me ruejt' beřet i tokon.

62. Šoku i mirə.

Ǵuši kište dalə ǵiþmonə mã i parə nə škołə, prandej nana e la me škue per festə nə katund. Ǵuši dote m' u bâə me Nušinə, pse díte me vûe ǵindenə nə gaz; por e ama i þa: „Jo, morè bír, nuk m' a do zêməra me tə paə me atə djalə; â ńi fəmiə i keḱ, e dzêhetə me ǵiþ kênd. Mã mirə ško me Kelinə; eđè mještri mə ká þanə se âšt i mirə e i urtə.“ Ǵuši i ndigjoj s' aməsə, e mirə per tê, per ška ndođi mandej.

Ǵuši e Keli u nisne per katund tui kəcye prei šêndit, e mezi č' pritəšinə me paə festen' e asajə ditə. Ńi rêə nuk ište nə ḱieł, řuga bite ndermjet tə do kodrave tə vešuna per bukuriə; e fəmija u kənaḱəšinə tui paə ǵiþ atə lulzim. Por vapa e mađe, se ište žeg eđè, e pluhuni či čošinə řugəsə kařocatə, tui bájtə ǵind per festə, ju štini ed, e došinə me piə ujə. Kəḱyrəšinə andej e kəndej hendiḱeve a mûnd tə hasəšinə kund mbə ńi pikə ujə tə paster; por s' ište ǵâə: več do bəřaka ḱi s' tə bâte zâməra me i avitə buzətə.

Tə mjerətə išinə þaə edit, e gádi išinə pêndue se muerne atə řugə: kúr ḱe mbəřijnə nə ńi kopštə tə

bukur fort, e dera ište čilə. Hìəne mbrêndə, e tui šetitə paəne do kumuła ḱi išinə mbušə me kokəř̃a sá i ište daštə tə zott me ju vûe ka 'j štyłə nen tê, mos m' u þye gêmbatə. Ǵuši, si i pau ǵip atə pêmə, þa: „Mirə se arđəši: nə mos tjeter, ńikəto kumuła teš na hjekinə edinə me at lang t' ambəl si mjalta. Kətû s' kênka kerkuš me na paə. Po kəpusimə ńi gêmb me kumuła, e po ikimə."

„Mos e fol," ja priti Keli: „nuk mund tə perkasimə mbə kəto pêmə, pse nuk janə t' onatə." — „Po anì ča?" þa Ǵuši: „ńi ḱind kokəř̃a me hangerə, nuk kište m' u kujtue kuř̃ i zoti. A šef sá janə! Kuš mund ti ńehinə?" — „Ǵip ńi, nuk â mirə me prekə ǵâən' e huej" ja bân Keli „sá do pak me kênə. A tə bje nə mênd ška na þote mještri? — Djelmoča mos u ř̃ẽni kuř̃ mbas ǵâjesə tə huej; mos prekni ńi pêmə, o ńi lule nə tə huejenə; nieri fiłon me pak e sos me šum," e kəštû ja štìəte nə mênd tə štatinə urđənim tə Tenəzot.

Ǵuši u pîə ńi herə e mêndoj, mbasandej muer e i þa Kelit: Mirə jé tui þanə, eja e tə škojmə. Me pasə mâř̃ə eđè ńi kokəř̃ə tə vetəme, me ař̃əsye na kišinə þanə braca."

Ǵuši kište kênə nə zgrip me bâə ńi punə tə keḱe prei se s' dote me durue ziən' e edit, e ř̃eškenə per pêmə tə hueja. Sá fort i vəjiti ńi šoḱ i mirə me ńi fjalə gojet. Ška kište kênə per tê me pasə škue me Nušinə?

63. I dréjti.

Drita vjen me ár nə gojə, þote ńi mješter drûnit, ḱi, neper agim tə dritəsə, kište dalə nə punə e ište tui mâř̃ə zdrukþinə nə dorə. Tui punue, čote mêndenə

te Zoti e ju lutəte me i ðanə hírinə šêjt, šəndet e punə; mbasandej zdrukþit e kângəsə, kû jé morè djalə.

Ši mb' atə paradite i prûene me arənue ńi tavolinə. I hjek goždatə me tə špéjtə, škepə dəřasatə, e, mbrapa ńi sŷezetə tə pá ǵâə, šef ńi sênd tə mbəšehtə. E šperþen e čilə e šef do letəra. I meř, i kəḱyrə, kəndon. Išinə ńimbəðetə miə fjorinta mbə leterə. Rəmon prep e ǵën ńi lâš pštjełə nə leterə. Ča me kênə! šprazenə ńiḱind napoljona tə kuḱ . . . . . Ři e kəḱyrə habitšem ǵiþ atə moriə pare, ḱi per ǵáł tə vet s' kište prekə aḱ. Ne e mbram pšieł pare e letəra e škon e ja kałdzon tə šoḱesə. Ška ká atŷ, i þotə plaka . . . Oh sá pare! A janə tə tuatə. — Nuk â t' êmtə, več ška fitoj vetə; ja bân ky kəto pare nuk i kam fitue ũ. E i kałdzoj si i kište ǵetə.

— Prá nuk janə t' onatə kəto pare! . . . . po a s' kišinə me mûjtə me i mbájtə e me i štîə nə punə, deri sá t' ju dalə i zoti?

— Mos e þaštə Zoti! Û s' due ǵâən' e huejə; nuk âšt ǵãja e ême. Û s' jam hajn ũ!

— Ma ti se ké vjeðə.

— Mirə se nuk e vjeðə: por, a e ǵeta? prá dikúi do t' i kétə tretə: ǵãja e tí âšt.

— Mirə po þue. Ǵãja e huejə þəřet tə zonə; tə bâhetə zjerm; nuk čon, por řdzon.

— Kuš e di? Ndošta kəto pare janə tə ndokúi ḱi âšt mã nə nevojə se une. Un prei Zotit krahtə i kam e jam šəndoš si ujku: me zdrukþ e me teskə (ḱesér) s' lã me mə ju avitə skami špiəsə s' ême. Čou e tə ja čojmə ǵâənə tə zotət!

I hjeð džurdîənə krahve e del prei špijet me ato pare nə ǵí. Punətori nisetə me škue fił te špija e atí ḱi kište čue tavolinenə. Řugəsə škon tui mêndue:

E mos me kênə kəto pare t' atí, ќi mə ká čue tavolinenə? . . . . . Kətû duhetə me i pasə mětə fort. Tui rəmue neper mênd kəto punə, mbəřĩn te dera e špiəsə; ngrehə kumbonenə. Kuš â? — Čile, i þotə, jam mještri i lândəsə. U čil dera; hĩn. Išinə do anə per tokə, e dyə graə mbrêndə; ńêna ište e ligə nə tə štrueme; tjetəra, mã e reə, řite tui ќepə e me zi u fal me punətorinə. Ky u ul e ndêj, e dzuni me folə per tavolinə, ќi i kišinə čue, per tə vštíra ќi na kan mbəlue . . . . E mbə ńi kəќyrte andej e kəndej; por ča me paə, ńi špiə tə vorfəniš. Prep dzête bisedə e þotə: Si ká ardə dita sot, â vštírə me fitue bukenə. Kuš ká pare i mbəšehə. E škote tui prekə per sə leryut a po del ndo 'j fjalə per ato letəra e napoljona.

Mã e reəja ja pret: Fjalə jé tui þanə, e šãn. A e šef? Êm' amə âšt rátə e ligə; une punoj ģiþ ditenə, e s' na del me hangerə tə dyja. Zoti e bâftə mirə, se nuk dí si kena me škue. Kah flitəte ńištu i ndəřote fətyra.

Mještri škote tui vûe oroe ģiþ kəto punə e ģiþ kəto fjalə. — Me pasə kênə mbəsue madjè me punə ќýš nə kohə, disì vjen mã mbarə; por, oh Zot! na patme kujtue ģiþmonə se kišimə sá per nevojə t' onə. Êm atə e ká þanə ńi ќind herə se nuk kište per tə na mungue buka kuř . . . . Aj diќ e né, me řnue ģáł, na u dešt me vûe peng e me šitə . . . . Neserə kena me šitə tavolinenə.

Mještri s' mujt m' u mbájtə mã, e i raə nə fjalə: Si mujt me þanə aštû yt atə, mbassi pare nuk ju ká lanə?

Vajza i perģeģi: Êm atə kište pare nə letəra e n' ár. Sa kje ģáł e kišimə špiənə me ģiþ tə mira, si mali me bórə. Diќ pá mênd e pá gojə, e kû kan škue

paretə s' kena mujtə me e diktue kuř. E i pštuene tə šuemesə dy lot prei sÿš.

Lândətarit i þéri zêməra. S' mujt m' u pritə mã. Lum' vajza, þa, mos u mjerò. Ato pare nuk kan hupə. Ḱe tek i ké. Ne e diš sá janə kênə ńehi. Ńi nuk e ké mangut.

Cuca u čudit; nuk i dzête besə: e ama muer me čue kryet prei nenkrejcet (jestekut) e þa: Kjoš békue, more bír, ḱi mi ké ģetə ńimbəđetə miə fiorintatə! e u duk si m' u nkambə disì.

Lândətari, tui paə šêndinə e atyne graəve tə škreta, ju dukte si me kênə nə darsem e i řihte zêməra prei galdimit. Ju kałdzoj si e tek i kište ģetə ato pare, e ju þa: ńikəjo âšt dita mã e mirə per mue. U þa lamtu mirə atyne graəve e vojt nə špiə ģiþ šênd, e si paə tə šoḱenə, i þa: i ģeta tə zotət' e pareve, jau đač e fitova urimet' e do tə škretəve ḱi hiḱəšinə keḱ pá faj. Me pasə vanue me i kþye ato pare, ndošta kišinə dekə ũnit dyə graə tə škreta, e fajinə e kišimə pasə na; e me na pasə raə nə veš mandej kəjo punə, na vetə e kišimə mbájtə védinə per hajna e ģakəsorə. Kþej prep nə punə, e ne e nesre ju čoj tavolinenə goditə e mbarue si duhej.

64. Kujdesi i tə mađit Zot.

Zog i voceř, pá ģâə jé,
Ti nuk koř' as miəl mbī đé;
E prá ti, pá váj pá iđnime
E škon jeten' plot me gəzime.
Zog i voceř, kuš t' ká mbəsue
Tý kaḱ paḱšem me jetue?
„Nelt nə ḱieł, per nevoj' t' mija,
Ká mêndue Perêndija."

Lule e vocer' nə šułã,
Ti nuk tier as s punon gâə;
E prá ti mã mir' jé vešə
Se mã e maḑja Perêndešə.
Kû e ké mař' ket' mênde t' diəšəme,
Morì lule, lule e hiəšəme?
„Me bâə vek', as me tjer s' diə,
M' veš' i maḑi Perêndiə."

65. Vincenci de' Paoli.

Vincenc de' Paoli, ḱi jetote nə Frâncə mbə tə ġaštəmbədetenə faḱe tə nierit, kje pasḱyra e daštəniəsə per šoḱi šojnə. Sá e sá nana mb' ato dit zijet lêšinə fəmiət' e vet nə řugə, te dyertə e kišəve e tə kuvendeve pse s' kišinə me se me i mbájtə. Vincenci, tui kjaə, mbəliḑte ato fəmiə tə škretə, ju epte do graəve t' urta me i mbájtə, deri sá bâni eḑè ńi špiə per ta.

Ńi herə šndritə prei Zotit, ju čoj leterə ġiþ zojave tə Pariġit m' u mbəleḑə mbə ńi kišə. Mb' atə čas ḱi kište daə, ju kałdzon atyne zojave ńi moriə fəmiəš ḱi kište mbəleḑə řugave, e i kište řeštue nen kémér tə Kišəsə. Fjalətə e kətí nierit tə Zotit e nguštimi i atynə fəmiəve kaḱ fort ju preki zêmərenə atyne graəve, sá hoḱne tə tana téšat' e arit, ḱi kišinə nə fyt, e gurt' e pačmuešem e ju vuene perpara Vincencit per máje t' atyne tə škretəve. Vincenci, me lot per faḱe, ju fal ndérəsə Tenzot e atyne zojave tə peršpiršəme, e me atə ndimə ju erd řeþ atyne fəmiəve me i mbájtə ġáł, me i řitə e me i mbəsue.

66. E dielja.

I maḑi Zot mbassi krioj mbə ġašt dit ḱieł e tokə, tə štatenə pušoj. Dešt me ju mbəsue ndjerzve se mũndi

i krahve e djersət' e bálit do tə kénə ńi pušim. Populi i Israelit, mbas urdənit tə Tenzot, pat daə per ditə pušimit, e šugurue uratəsə e veprave tə špírtit, tə štundenə. Apostujtə nə vênd tə štundesə daəne tə dielenə, pse ne e diele u ńál i lumi Jezu Krišt, e Špírti Šêjt erđ mbí ta.

Kje lidə per tə kəštênə mb' atə ditə č' far do punə ndore, pós punəsə ќi duhetə me ju vəjitə tə vorfəneve, me ngušlue tə trištuemitə, me mbarəštue ŕangat' e špiəsə, e ndo 'j zyre ќi s' duron vanesə, bje fjala, me pštue prei šiut o prei ujnaš frytin' e tokəsə o me fikə ńi zjerm.

Mbreti Kostantin, si u kþye prei feəsə sə Krištit e dau me tə préme m' u mbájtə dita e diele neper ģiþ đéna ќi sundote aj vetə, mos m' u kəќyrə punə súdit, e uštarətə me ulə armətə e me lutə Zotinə.

Ne e diele populi mbəliđetə nə Kišə me paə Mešə, me ndie prei gojəsə tə Meštarit fjalen' e Tenzot, me mâřə Sakramendetə, e me baškue zânin' e vet, ќi kumbon hiešem neper Kišə e Ejət' e Paŕizit e čojnə para Seliəsə tə mađit Zot.

Eđè jašta Kišet dán šêndi i kəštênimit nə ket ditə tə barđə. Atə ditə vešimə petkatə mã tə mira; štojmə ndo 'j hae mã teper, škojmə me ndêjə nder miќ e te atà ќi i kena nget per ģak e ģiniə.

67. Ģipkuš me kryģa.

Me kên' pun' se mund t' i kəndohen'
Ģipkúi t' vštírat' t' škrueme n' bál,
Ah! per sá, ќi na lakmohen',
Me ndie kišim' t' mađ trištim.

Kiš me daľ se kpét ju struket'
N' zêmer' t' tyne anmiku i mbəšehtə,
Se s' â tjeter, por se duket'
Več per jašta do lulzim.

68. Urata e fəmiəsə.

Mə kan þanə se lavdin' e tə vocəřəve t' a kande mã fort, o Zot; e tə mbəřĩn nə veš luta e tyne. O Zot, m' a ruei špírtinə mos t' a perlyej me mkat. Ma nep hírinə e pervujtəniənə me ju ndigjue prindve e mještrave. Ma řit nə zêmerə hitiənə me punue per sə mbarit, e me mbájtə urđənimet' e feəsə s' ate.

Bjema t' amblə kəndimin' e mũndin' e punəsə, tə dáj tə mirenə prei sə keḱesə, e mos tə ří kuř kot e pá punə. Une po e šof vetə se i prihetə mbarə več ńatí, ḱi punon per sə mbarit. Nə kjoša eđè une i mirə ká me ju kənaḱə zêməra nanəsə e babəsə, pse nana e baba janə tə mirə e tə drejtə, e mə þonə ǵiþmonə: O bír, rueju prei sə keḱit! Bír, bânu i urtə. — Ma nep prá hírinə, o Zot, tə punoj ǵiþmonə me řugə, e mos t' a ndyej gojen' t' ême me řêna. Bân t' i pergjaj me urtiə e me pastriə ńatí kerþinit ḱi nə kišə ja šof ngryk Zojəsə Békueme, e mə kəḱyrə si tui ḱešə.

69. Zêmer' e pá ngîeme.

Nə mal ište ńi lândə ḱi s' meřte vešt as per tə þátə as per tə ńomə, e fund e maje ište vešə me féřa. Féřatə þeršinə e lânda u ankote: Ǵiþ šokət' e mí janə véšə me ǵeþ tə bukurə, e une s' kam več ńitò féřa: kerkuš s' gudzon me mə prekə. Me mûjtə me lypə ška mə do zêməra, kiše me daštə ǵeþ arit.

Erđ nata, lândenə e muer ġumi e u zġue nádje heret. Iše vešə krejt me ġeþ arit. Maršałà, maršałà! — U bâə nə šênd e þote: Teš nuk m' a del kerkuš; nuk ká lândə mbə tanə malinə ḱi â vešə me ġeþ arit si une. Nə per mbuz duel atŷ pari ńi lypəc. Lypəci kište ńi þes nə krah, e tui paə ata ġeþ arit, i mbəleđ, e ik' e škon, e lên lândenə picak.

Lânda na u iđənue, e þa: Ḱyḱja û, č' mə ġet? bora ġeþt' e arit, e po mə vjen máře me mə paə šoḱetə. Atà i kan alá ġeþt' e vet. Me e ndigjue kuš lutenə t' ême, kiše me lypə ġeþ džamit.

Lândenə e muer ġumi per sə rí, e nádje heret u zġue: ište mbəlue krejt me ġeþ džamit. Tə kjoša falə! — Þotə lânda: teš m' â ngîə zêməra: nuk ká lândə ḱi šndritə si û. — Čon ńi stuhiə e mađə me brešen. Duhəma del neper lândə tjera, e si mbəřîni te kəjo lândə, ja škundə ġeþtə krejt e ja ḱet per tokə mbî gur, e bâhenə cop' e grimə. Lânda ulə kryet' e þotə: Džamat' e mí kan raə nə baltə, e bîmətə tjera kan mbájtə ġeþt' e vet tə blérə. Me e ndigjue kuš lutenə t' ême, kiše me lype eđè une ġeþ tə blérə.

E muer ġumi prap. Si gđîni nə nádje, ište vešə me ġeþ tə ġanə e tə blértə. Lânda tui ḱešə þotə: teš eđè une jam si tierətə, me ġeþ tə hiešemə, e s' kam pse turpənohemə.

S' ngjatə šum e vjen ńi điə me ġiþ eđa me kułotə. Si pau ato ġeþ tə bukurə t' u ləšue mbə ta e i repi tə tanə. Lânda mbet prep picak. Atəherə þotə me védi: S' po lypi mã ġeþ as tə blérə, as tə vérđə, as tə kuḱ: kiš tə kémi féřat' e mija, s' kiše me daštə tjeterə ġâə.

E muer ġumi tə škretenə me birə nə zêmerə, e me birə nə zêmerə u čue. Kəḱyretə mbə dritə tə dieřit, e e šef védinə vešə me asò féřaš ḱi kište pasə

sə parit, e gəzon. Lândətə tjera e ќešinə, por ajò nuk ju vên veš.

Pse â bâə nə šênd lânda? — Pse e kan ќestísə šoќetə? E díti per ndérə me pasə prep féřat' e veta.

Fəmiə, ško e šife vetə, por mos e prek! E pse? Pse tə þér.

70. Trimnija.

Ńi barkə ište tui hupə nə fund tə détit. Ǵiudja, ki išinə nə kambə, hĩne nə do lundəra e pštuene. Por nə barkə išinə eđè do tə liǵ: šokətə več me pštue védinə, s' kišinə pasə kujdesin' e tyne e i kišinə lãn' e škue.

Lundəratə išinə mbušə gádi me ǵind, kúr kujtohenə se mungon Prifti i asajə barkə. I vłai e uńu e þəřasinə me sá zã kišinə nə fyt. Veќili i Tenzot ќet kryetə jaštə e ju þotə: Lírə e békue, o ju ќi po perkujdesəni per jetə t' ême! Une e kam perlim me u ndalə kətû. Kjoši jetə gjatə! Hîni prep mbrêndə, ju bâni atyne tə liǵve veprat' e dekəsə e e perpîni déti me ǵiþ ta.

71. Unaza.

Ńi zotəniə ju dau ǵâənə tə tre djelmve tə vet. I kište mbetə ńi unãz' e kuštuešəme. „Ńiketə unazə" þa „ká me e pasə ńaj ќi tə bâjnə ńi buřniə tə mađe."

Djelmtə u šperdáne, e erđne prep mbas tre muejš.

I pari þa: „Ńi i perjaštəšem mə la me i ruejtə ńi kanavetə plot me pare tə vérda, pá mə lypə dorə. Kiše mûjtə me ja hupə, por se bâna; kúr erd, ja kþeva kanavetenə si ma pat đanə, pá prekə kurǵâə." I jati i þa: „Punə tə mirə ké bâə, por kurǵâə permbí se ška t' â daštə me bâə. Me i pasə hupə ǵâə, kiše

kênə faḱeziu i tə tanə šekuḷit. Ġiþkuš do tə ja kþejnə tə zotət ġâən' e vet.

Hĩn i dyti; þotə: „Škova ńi ditə bregut tə ńi ujit: paəš se raə mbrêndə ńi fəmiə i vogel: mos me i pasə ńitə doren' une, ište mbytə mbrêndə: u žyta nd' ujə, e kapa e e pštova.“ — „Eđè ti ké bâə ńi punə tə mirə,“ ja pret i jati, „por kurġâə permbí ška do tə bâjmə tə tanə: ġiþ i ciḷi e ká perlim me i ndimue šoḱi šojt kúr â nə řezik.“

I treti þa: „Tui šetitə, paəš per sə lergut ńi nieri ḱi s' dote me mə paə ġáḷ; e kište mâřə ġumi nə zgrip tə ńi blérimit; pak ġâə me pasə luejtə, kište raə te poštə pikə ġáḷ; e čova kadal kadál e e hoḱa prei atí rezikut.“ — „Tə lumtə“ i þa i jati „ti e ké fitue unãzenə“ —; e e muer ngryk e e puþi.

72. Gruni e eġəra.

Prej grunit eġəra u sueḷ e i þa kəto fjalə:
Mue s' m' bje mrapa kerkuš; prei védit ḱes.
E káḷ e lule; e ti, me ndîm', kadalə
Řiteš'. E gruni: s' do, ča s' viən, kujdes.

73. Gudzò.

Lundertari ḱi dro prórə
Te po e ġẽn tufani n' dét
Mas t' ankoheť, n' kjoftə se mbetə
Peškatár pá kuřgâə sênd.

Ká 'j herə duheť me gudzue,
E n' dorə t' fatit me lšue védin';
Pse nder pun' ḱi kan ḱiłue
Špeš pat fati ńi pjes' vênd.

Kreu i dytə.

Historija e natyrəsə.

74. Nieri.

Nieri ká kênə krijue prei Tenzot. Zot' ynə trajtoj korpin' e nierit e i frŷni špírtinə.

Korpi uškehetə, řitetə, škrîhet' e mbaron; špírti nuk des kuř, e do me þanə âšt í pámort.

Špírti â ńi frŷmə e pálândəšəme; prandej as s' šifetə me sŷ, as s' preketə me dorə, as s' ndîhetə me trup.

Špírti mêndon, kupton, arəsyjohetə, âšt nkasəja e tə ndiemitə tə nierit; harton sênde, permêndə ǵâə tə škueme, ká liriə me daštə tə miren' e tə keḱenə, e perbân korpinə me krye ketə punə o 'j tjeterə: do me þanə se špírti i nierit âšt ndihəs, âšt mêndues: ká veštrim, permêndje e vułəndesə.

75. Tə mbəsuemitə.

Špírti ká kətâ fuḱiə, ḱi þamə. Korpi ká krahə, kambə, sŷ, vešə etjer.; por nder fəmiə fuḱiət' e špírtit e gatimet' e natyrəsə janə tə páždervjełta; e korpi âšt i pá fórcə si duhetə, e i pá mješ̈triə. Tui u řitə, me tə vueme tə korpit e tə špírtit, gatimet' e fəmiəsə čilenə e ždriviłohenə, e del ńi nieri i kênunə, i mâřunə vešt, i hołə; i zoti me fitue buken' e vet e me ju ndimue tjerəve: i zoti me bâə šum punə tə mira e buřniə.

Atə botə e ká mařə mbəsiminə; âšt i mbəsuem.

Prandej fəmija do tə ju ndigjojnə prindəve e mjəštrave ḱi i mbəsojnə i ždriviłojnə, e mûndohenə me i řitə tə kênunə e tə šəndoštə. Fəmija e mirə nuk do t' a hařojnə kuř ketə fjałə: Lutu e punò: tui u lutə forcojnə špírtinə, tui punue forcojnə korpinə.

76. Ndéra e fəmîəve per mještra.

Te ju, ḱi lodeni me né ǵiþ diten',
Kəjò mende e vorfen', kəjò zêmer' škon;
E sá t' kém' špírtin', sá t' šofim' driten'
Daštəniən' e ndéren' ǵâə s' na pakon.

Ńi bîm' e voceř, lânun n' škretiə,
E pá mir' řitet', pá fuḱiə t' vet;
Por me e lmue dora e bulkut t' rí
Sá lule t' bukura e šúmja ḱet.

Na jena t' vorfen' ..... si me e pague
Ket' far' kujdesit, ǵiþ ket' trazim?
Por kena 'j zêmer; ani ket' júe,
O mještra t' daštun', ja falim' šḱim.

Ju cén' nder kəndime, ju ndigjes' doni,
Ket' ndér' per t' mira lypni peškeš.
E na mbas kəndimeš, mbas punəš, ḱi mbəsoni,
Do t' škojm', si zêmra ju do prei neš.

77. Korpi i nierit.

Korpi i nierit perbâhetə prei do pjesəve o ǵymtyrəve, ḱi janə řeštue per bukuriə. Pjesət' e korpit tə nierit disá janə tə ngurta o tə fórta, bje fjała eštnatə; disá tə buta porsì miši e dejtə; disá tə langəšəme o tə škrîəta, porsì ǵaku.

Ləkura mbəlon tə tanə štatin' e nierit.

78. Štati e tə mirat' e nierit.

Nieri ká ńi štat mb' atə masə ḱi i lypetə. Me kênə mã i vogel, s' kište mûjtə me štrue kualtə, məzetətə e štâzətə tjera, as me i štîə nə punə. S' kište mbəřîə me mbəleđə pêmətə. Me kênə mã gjatə s' kište mûjtə me ndêjə kəřut mbə tokə aḱ sá duhetə; prandej s' kište mujtə me mjełə grunə, driþə e perime, ḱi i duhenə per ušḱim.

Neper tereziə, ləšim, tə sjełunə e fuḱiə tə ġymtyrəve tə veta, nieri mûndetə me u ngrehə nə kambə; mûndetə me ecə, m' u ulə, m' u štrîə; mûndetə me luejtə duertə, me ngâə, me kəcye, m' u kacavjeřə; me bâə not, me řšḱitə. Nieri čon kryet' e e ulə; e siełə nə tə djaþtə e nə tə řmaktə; si tə kénə nevojə i štrîn o i mbəleđ krahtə, gištatə, kambətə, e germuḱə tə tanə štatinə.

Nieri mba kryetə nêlt; sỹtə i ká tə flakruešemə e perškuesə, e mûndetə me i čue kah Ḱieła, atəđeu i vertetə i joni. Nieri ká parzminə tə ġanə, krahtə tə fuḱiəšemə, duertə tə fórta e t' epəta, t' ecunitə tə ždervjełtə, herə nə tə špéjtə, herə nə mađniə e tə kadalšem.

Ġiþ kəto tə mira, me mrekuliə tə trajtimit tə permbrêndəšem, e me mênd, ḱi i ká falə Zoti, ta bâjnə nierinə mã tə mirenə latə ḱi ká dalə prei dorəsə tə Tenzot.

79. Punò.

Bleta flutron n' havaə,
E lule mb' lule škon,
Ńi lang prei soš me daə,
Ḱi mbrapa n' zġue e čon.

Token' me šát tui þye
Búlkun' krejt djersa e škrîn:
Por toka ká me i kþye
Me grun' at' mûnd ḱi ndîn.

Mbassì me šum tə vštira
Kaloj tregtari n' dét,
Ne mbram nder sênde t' mira
Fitim, kúr t' vĩn, do t' két'.

E n' ajr e n' tok' e nd' uj'
Nep frytet' e ngušəlimit
I maði Zot ǵipkúi
Ḱi s' i priton punimit.

80. Šisetə.

Nieri šef me sỹ; ndien kumbimínə me vešə; ndien šijiminə me gojə; ndien érenə me hûndə; ndien tə fortitə e tə butət' e sêndeve, tui prekə me trup tə vet e sidomos me gišta. Ńikəto pêsə vegla, me se nieri šef o ndien sêndetə janə šisetə e nierit.

Pêsə prá janə šiset' e nierit. — Cilatə janə?

81. Tə pámitə.

Tə pámitə âšt neper anə tə sỹve. Me ja mbušə mêndenə védit sá gâə e kuštuešəme âšt tə pámitə, t' i myłimə sỹtə sá ndora, e t' a dzãmə se jena tə verbtə. — Č' teř! . . . nuk šof mã kurǵâə . . . . nuk dí mã me punue érə sêndit; nuk dí ška kam afer védit; sá ǵurmə bâj, nisem per ndo 'j řezik . . . . Nuk mə łeškenə mã as úỹjetə mã tə hiešəme, as bukurija e mrekuliətə ḱi hiešojnə ḱieł e tokə e dét. Oh! sá i mjer âšt i verbti!

82. I verbti prei tə lémitə.

Ndoðinə.

Ńi fəmiə leu i verbtə, e aštû mbet per disá vjet. Vłazənit' e šokətə i kałdzošinə č' lulzim âšt me paə diełinə, hyjtə, arətə, ndjerztə, štâzətə, ǵytetetə. I þošinə se me škrojla t' abetaresə diftohetə fjala e gojəsə, e špeš kəndošinə vetə

urat' e ndođina. I šuemi gəzote fort tui ndie se kəndošinə atò sênde; por mandej, kah mêndote se, pá prîəs e pá e mâřə kuš per doret, nuk mûnd tə lote vêndit, e se s' kište me e pasə kuř atə tə mirə me paə hyjt' e ḱieləsə tui dži-džiłue, se nuk mûnd tə kəndote libra kuř, aḱ fort u mjerote sá i škošinə lotətə řkajə.

Zoti pat məšiərə per ketə fəmiə tə škretə e čoj nə špiə tə tí ńi mjekə tə fórt; ky e kəḱyri mirə tə šueminə, e me vegla tə veta ja čili driten' e sỹve.

Fəmiəsə sə parit i raə si habiə; e perziu tə pámitə e ńyjave e tə sêndeve, ḱi perpara nuk i kište dítə as se sî. I bâhej si me pasə leə atəbotə sə parit.

Raə nə gjuj e ju fal ndérəsə ńi ḱind e ńi mí herə tə mađit Zot; masandej ju fal ndérəsə eđè mjekut.

Por atəherə sə parit, mbassi nuk ište mbəsue, drita e diełit i meřte sỹtə; ju dešt prá me ndêjə disá dit nə teř, e me ju mbəsue dritəsə ká pak ká pak. Nə kaḱ fəmija u grîətə me dzânə me kəndue; e sá ju forcuene sỹtə me durue mirə driten' e dielit, muer do libra e dzûni mirə fort.

83. Vetuł'at' e kapakət' e sỹve.

Permbí sỹ ngrehen' vetułatə. Ńajo bojə e murme o e zezə ḱi kan, vəjín me e pritə ká pak egerciminə e dritəsə, ḱi škeldzen per sə teprit. Prandej nieri kúr del prei teřit nə dritə tə dielit, o kúr i bje ńi drit' e mađe, ułə e i řuđə vetułatə. Vetułatə presinə djersen' e bálit mos me hîə nder sỹ e mos me i bâə m' u krue.

Por roja mã e mađe e sỹve janə kapakətə, o ńajo ləkurə nêlt e poštə, ḱi čiletə e myłetə. Kapakətə e sỹve janə fort tə hołə e pak tə peršndritəšemə; do me þanə, ḱi del ká pak drita neper ta. Prandej nádje, tek šifetə drita nd' odə, nieri čohetə prei ġumit, kəcen nə kam e škon e del nə punə.

Zyrja e kapakəve âšt mos me e lanə m' u térə e m' u þaə ńatə lang ḱi bâjnə sỹtə; me i mbəlue kúr tə flẽjmə; me

ju pritə driten' e fórtə, e me i dəlírə prei téšave t' îma, ќi mund tə hîjnə nə sỹ.

Kapakətə kan ġiþ reþit do ќyme tə kþyeme perjašta. ќi ju þonə ќerpikə. Kapakət' e ќerpikətə s' lãnə me hîə nə sỹ pluhuni e mĩza tə vocəřa, ќi fluturojnə neper havaə. Kəto téša me bâə me hîə nə sỹ e penərojnə, ndihenə đimə tə məđaə, e škon řezik nieri me verbue.

84. Ujtimi i lotəšem.

Sỹni n' anə perpara ři ġiþmonə lagtə prei ńi ujtimit, ќi i þonə ujtimi i lotəšem.

Ky farə ujtimit del prei ńi špũzet tə mištə ќi ġindetə nə ńi špéłəzə tə sỹnit.

Ujtimi i lotəšem šperdahetə mbarə neper ġiþ kokeřə tə sỹnit; vəjin me i luejtə kapakətə mã špejt, mos me mâřə zjermiə sỹni kah ferkohenə kapakətə me kokeřə tə sỹnit; e pret mos me e iđənue drita e mos m' uþaə ajò anə, ќi i bje éra mbasandej i mba rĩtə eđè hojet' e hûndəsə, ќi kan tə perpjekunə baškə.

Vetułatə, kapakətə, ќerpikətə e ujtimi i lotəšem kênəkan prá roja e sỹve.

85. Sỹni.

Kokeřłokətə e sỹve janə gádi krejt řumbułakə. Sỹni ká dyə pérde tə zgurueme e kan mbrêndə trí feə łańeš tə peršndritəšem, daə ńêni prei tjetərit.

Kəmiša e kokeřəsə tə sỹnit âšt e peršndritəšəme, due me þanə, lên me dalə dritenə. Ńi asò pérdeš, ќi janə mbrêndə, ká ńi birə řumbułake, e i þonə drita e sỹnit. Drita hĩn neper atə birə, perškon łańetə, e ndešə nə fund tə sỹnit. Fundi i sỹnit â vešə me miš tə ńi délit ќi i þonə řeze; mbə tê škruhetə fətyra e ńatí sêndit ќi nieri šikjon.

86. Sŷni i Zotit.

N' teř t' ńi burgut e n' škretiə,
Mjedis t' pýłəs ku as éra s' ř̃ef,
Mos kujtò, o i ngrati fəmiə,
Se atŷ mbrênda kuš nuk t' šef.

Nuk ká teř, nuk ká pštjełime
Sŷni i Zotit, ḱi na oron;
Aj t' pámatunat' kþéłime
T' fundit t' détit i perškon.

Šef ča mbrêndə mb' at' zêmer' mbəšehet',
Per ča s' čile me kerkênd;
Šef sá her' tý mêndja t' kþehet'
Mbĩ č' do sênde e mbĩ č' do vênd.

87. Tə ndiemitə.

E kãndšəme âšt kânga e bylbylit; zâni i veglave tə mužikəsə ta kənaḱə zêmərenə, ta perškon anə mb' anə, tə dyndə krejt; ńi kângətár i mirə tə bân me kəcye prei šêndit, e me kjaə prei máłit. Nieri kənaḱen' e tə ndiemitə e ká prei vešəve.

Une e ndíj kúr mə þəř̃et kuš. Veši ndĩn kumbimin' e fjaləve, e na bân me mâř̃ə vešt ška þotə kuš. Fəmija, ḱi ja vên vešinə ḱortimit tə prindve e mbəsimit tə mještrave, dzên ǵiþ ška i duhetə me ř̃nue ǵáł nə ket šekuł. Veši eđè natenə na pret prei disá ř̃eziḱeve.

Šurđətə nuk e kan tə mirenə me ndie: pse ju â myłə vija e vešit, a čartə o perftue keḱ ndo 'j vegelə e parə tə vešit.

Atà ḱi léjnə šurđə, mã tə šûmenə janə eđè pá gojə, pse gjuhenə na e dzãmə tui ndie tjerətə me folə.

Pastrija e vešəve, tə ḱafəsə e tə kreəsə; me ndêjə nə havaə tə čiltə e tə šəndoštə; me i štîə nə punə vešətə pá

prâə, sidomos tui prigjue žurmətə mă tə léta, ja řisinə e ja štojnə nierit ket šise kaḱ tə vjefəšəme.

Kuš ři o flẽn per tə gjatə mot mbə ńi odə ḱí mba lagəštinə; o i bje špeš me ndie krisme tə fórta, i čartenə vešətə.

Na kena dy sỹ, dy vešə e ńi gojə. Ška kà daštə me na mbəsue Zoti me ketə punə?

88. Tə mâřunitə érə.

Me hûndə ndiejmə érenə e drandofiłeve, tə jaseminit e tə sá luleve tjera; ndiejmə eđè ḱelbəsinenə e ńi stervinəsə. Hûnda prá âšt vegla e tə mařunit' érə.

Hûnda â si ńi soǵe vue perkryeti e nget gojəsə. Me érə tə keḱe, o si do tə veltə, ḱi kan haenat' e prišuna, hûnda na vên nə rojə mos me i štîə nə gojə. Me bâə mbasandej me i hangerə, kište me na u čue tə pštjełtə, e ndošta kišimə me raə tə liǵ. Por pêmətə e pjekəme e haenat' e šəndošta me érə tə mirə, ḱi ləšojnə, na bâjnə per đúni me ja avitə gojəsə.

Hûnda eđè heton vêndet' e ligta, e na kałdzon mos m' u štŷe atjè, kah del ḱelbəsina, pse atŷ, do mos do, kište me na u daštə me mařə frŷmə ńi havaə tə prišunə; e kište me na čartə šəndenə.

Me mbəřītə sŷni i nierit ku s' mûnd tə mbəřījn, kište me paə se ata érəsina nuk janə tjeterə več si ńi paskâj i îmtə ḱi dahetə prei sêndeve ḱi ləšojnə érə.

Prei ǵiþ sêndeve t' érəšəme prá dahenə do si pîzəla ḱi napinə érə, eđè pse na nuk kujtohena fort se aj sênd škon tui u pakue.

89. Šisja e tə kerkuemitə.

I ambel âšt šeḱeri, e þarbtə ufuła, e ńelmə krypa, e iđtə berþama e pješkave. Por me ndie ambelcinenə, þartiminə, ńelməsinenə o iđtiminə, šeḱeri, ufuła, krypa e berþamətə do tə perkasinə gjuhenə, o sá do pak buzətə, mišin' e đambəve, o ḱéłəzenə; do tə škrîhenə perpara e do tə perzihenə me pštymə.

Ńato sênde ḱi štîjmə nə gojə e nuk ju ndijmə farə šijimit, þohenə tə páširəšəme. Kəso doret janə, bje fjala, uji i þještə, gurtə, disá ðéna, e kocîjt' e punuemə. Sêndetə mã tə šiəšəme janə ńata ḱi škrîhenə mâ špejt nə gojə, porsì, bje fjala krypa.

Rakija, piənatə me spirto o tə fórta e čarsinə hołimin' e tə kerkuemitə; e pakojnə eđè haenatə ḱi kan per sə teprit byber, spec o specie tjera. Ma kəta kan eđè ńi tə zezə tjeterə pse, tui kênə tə dzéta, i bâjnə dam šum trupit tə nierit, ḱi nuk ká mbarue m' u řitə; prandej fəmija do tə ju ruhetə.

90. Šisja e tə prekunitə.

Šputa e kambəve nuk viən več me mbájtə trupin' e nierit, as šplaka e dorəsə me řokə ndo 'j ġâə sênd. Kamba ndien eđè tokenə kah škelə a âšt e fórtə o e humbtə; a âšt řaš o řškitəs; e nieri ja vên mêndenə, e šum herə, kúr â štŷe keḱ mbə ńi řugə, kþen mbrapa.

Dora e ndien se leši âšt i butə e greþi i eger. Pučatə, lezatə, gropəzatə e řuđat' e č' farə do sêndit, ḱi sŷni ndošta s' mund t' i šofinə, dora i ndienə kúr prekenə me tula tə gištənave.

Se e ciła ġymtyrə e trupit tə nierit kujtohetə per sênde ḱi hasə ndə ta. Prandej nieri ndien nə štat fładinə, vapenə, érenə, lagəštinen' e natəsə. Me hasə nə trup t'onə ndo 'j sênd, korpi e ndien a âšt i ləmuetə o i eger aj sênd, a i fórt a i butə, a âšt i lagtə, a âšt i škrîtə.

91. Ləkura.

Ġiþ štati i nierit â mbəlue me ńi mbəlojə tə hołə e tə butə, ḱi i þonə ləkurə. Âšt e pá dej, e nuk ká kuř farə vijet ġakut. Šperblimi i sajə sidomos âšt mos me lanə téšatə, ḱi janə jašta neš, me i ngâə per sə teprit dejtə.

Ndermjet tə dyə ləvoreve tə ləkurəsə del pá prâə ńi soj undyret si voj, ḱi e mba butə ləkurenə t' onə. Pá ketə

undyrə ləkura kište m' u þaə aḱ sá, tə kþyemenə doren' o tə perkulmenə štatinə, kište me plasə.

Kúr kəjo undyrə del per sə teprit, e ndaletə per tə gjatə mbĭ ləkurə, i bân dam šəndedəsə. Nə pak dit kəjo undyrə lyen pecatə ḱi kena nə štat, e pelhurət' e štratit. Nə dačimə prá m' u mbájtə nə šəndet, â nevoja m' u laə šteḱ prórə, e m' u ndəřue petkaš špeš.

Ńi farə ləkuret tə fórtə janə eđè þojtə. Þojtə ruejnə e forcojnə mâjen' e gištave, e me ndimə tə tyne nieri mundetə me šterngue e me řasə me mâje tə gištave ška do.

Edè ḱymetə e flokətə škojnə disi me ləkurə. Kəta leš janə do pêj tə hołə, ḱi mbəšehinə řandzen' e vet nə ləkurə. Ḱymet' e flokətə nə mjedis janə zgaurə, e neper ta ecə ńi farə langut ḱi âšt mbája e ušḱimi i tyne; e mbas sejimit tə tí (si tə jét aj lang) ndəřon eđè e ńyeməja e flokəve, ḱi dajnə o tə zez o tə kuḱ. Tui u pakue ky lang, dalinə þĭjatə, do me þanə: flokətə bâhenə tə bardə; o eđè bienə. Flokətə e ruejnə kryetə mos m' u vraə e mos me ndie fort špejt tə ndəřuemit' e havaəsə; ja ruejnə tə dzétitə ḱi duhetə, e i japinə hie nierit.

Ləkura ká neper tê ńi moriə fiješ tə hoła si kymja e flokəve, e disá janə plot me ġak, disá me ńi lang tə čiltə si uji. Kəto fie siełenə e perdriđenə si me kênə ńi řet ńitə me ləkurə; mu perškojnə ləkurenə, e ġiþ e ciła fie čiłə nə tê ńi birə, ḱi nuk šifetə me sỹ. Neper kəta bira, disá štijnə mbrendə ajr e lâńe tə hoła, disá ḱesinə jaštə djersenə, e disá ńatə undyrə ḱi zbutə ləkurenə.

Me bâə e m' u šprišə ləkura, atəherə kəta bira čilenə; e me ḱiłue atə botə per fat tə zí me prekə jargunə e ḱênit tə terbuem, o zehərin' e ġarpənit, ata fie, ḱi þamə se þiþinə lâńet' e hoła, þiþinə eđè atə lang tə helmatisunə, e e čojnə nə ġak; e mã tə šumen' e herəsə nieri e ġâəja e ġãłə pelset.

92. Nika.

N d o đ i n ə.

A e dini ška i ndođi ńi fəmiəsə, ḱi i þošinə emənit Nikə?

Ky faḱeziu kište mâr̃ə vesinə me mûndue zoǵtə e č' farə do štâzet i vîte neper dorə. Ńi ditə šetitəte neper ńi pýłə, e nə birə tə ńi lisit pau ńi čérđe mbəlue me ǵeþ. Nika u bâə nə šênd e þote: teš po mâr̃ ńi zog e e liđi per pênit nə kambə t' arkəsə, e e ləšoj me fluturue kah dera, mbasandej e ngrehi. Hypi prá nə pêmə e štrîni dorenə nə čérđe. Por ča me kênə? Atŷ mbrêndə ište strukə ńi ǵarpen. Sá e preku Nika gabim me dorə, ǵarpəni i dzûe gištinə. Do me þanə se ǵarpəni me ato đambə si ǵylpana i špoj Nikəsə ləkuren' e gištit e neper atə birə tə ləkurəsə, ḱi þamə perpara, i ḱiti zehərinə, ḱi ká nə miš tə đambəve. Helmi u derđ neper ǵak mbarə, e Nikenə e kapi kaḱ nguštim i mađ, sá u bâə me dekə.

Por mirə per tê se ḱiłuene atŷ do dašamirə tə mâr̃unə vešt, cuene me tə špéjtə te mjeku me bleə barinə, e e pštuene.

93. Zot' ynə, bâəmirəsi i mađ.

Me e kəḱyrə mirə korpin' e nierit, sá mještriə difton! . . . . . E prá, kundra fuḱiəve tə špírtit, korpi nuk âšt kurǵâə.

O Zot, ḱi jé vetə Diəja e pá mbarueme, Zot i puštuešem, sá fort do ta dímə per ndérə tý!

Zot' ynə ká krijue nierinə, me e ńoftə nieri, me e daštə, me e ađərue, me i šerbye; e ḱištû me fitue jeten' e pásosəme, e me kênə i lum per ǵiþmonə.

Prei tə nêltesə seliə tə mađniəsə sə vet, ká sjełə sỹt' e məšíršemə permbĩ tê, e e ká mbušə me ǵiþ tə mira. Nierit i ká štrue štâzətə e ǵiþ sêndet' e kəsajə tokəsə; déri hyjt' e ḱiełit i ká vûe nen šerbim tə tí; sêndetə, ḱi janə jašta neš,

e šifenə me sỹ i ká ðanə per šerbim tə korpit; korpinə per šerbim tə špírtit, ḱi âšt mêndues i pasosəšem, šembəltyra e hyjniəsə.

94. Zoti.

O hýł i ndritšem, kuš t' ká krijue?
Kuš t' a nep vapen', o Dieł drit'-mbəlue?

O fuš' lulziminə prei kúi e ké,
Ḱi krejt me vjołca, me bár veš' jé?

O ér' kaḱ' ambel tui fiškułue,
O přue kułuešem tui řjeð' e škue,

Kah ju vjen júve kjo bukuriə,
Kuš â Ndertuesi i ksaj' hiešiə?

Dałəndyš' uðtare, ḱi s' lergut erðe,
N' ket' strehen' t' ême si e ngrehe aṫ' čérðe?

Kuš ǵiþ ket' die, kuš t'a ká mbəsue
Łomin' e barin me perdorue?

Ńištune pvetše. Ǵiþ kašt e hiəšəme
M' nepšinə ńi tə ǵeǵun' me fjal' t' ńińišme.

„Na krijoj Zoti" þon' hyjt' e ḱílit,
Ńaštû þon' vjolcat', lulet' e Príłit.

E zogu e dieli e éra e přoni
Me 'j zã bertasin': „O mos kujtoni

Se na prei védit ket' t' kênun' kena,
Me ǵiþška kemi prei Zotit jena."

Aštû: por Zotin' ńi tjeter zã
Mã fort me e ndie na bân pá prâə.

Zêməra, tui řahun', þot' me goj' plot:
„Besò, rob nierit, se ká ńi Zot!"

Štâzətə.

95. Lopa e kau.

Lopa âšt nder mã tə vjefšəmetə baktiə ḱi ká falə Zoti; šum herə, ńi lopə âšt mbája e řnesa e ńi špiəsə.

Me tambel tə lopəsə dzãmə djaþə, bâjmə ńîəzə e təlyen.

Kánə e ká falə Zoti me ngrehə ḱeřinə e parmêndenə.

Fuḱija e trupit tə tí, tə plojtə (kadalija nə t' ecunə e nə tə sjełunə) kambətə jo fort tə gjata, ḱetimi e durimi e bâjnə mã tə viefšəmenə štâzə kah ana e bulḱiəsə.

Kau nuk do tə štîhetə nə punə para se me mbušə trí vjet, as pertė štatə vjetətə; si tə mbušinə štatə vjet âšt mã mirə me e hjekə prei punet, me e mãjə e me e šitə per miš; pse atəherə e ká mišinə mã tə mirə; e sá mã fort tə štŷhetə e mã i dobtə del per kah miši.

Kətyne štâzəve ju ńihenə vjetətə nə ðambə e nə bríəna.

Miši i vičit âšt i šiəšem e bluhetə pá tə vštírə; tambəli i lopəsə â ńi uškim fort i mirə.

Eðė ḱymet' e e lopəsə e tə kaut, briənatə, kocîjtə e vjami štîhenə nə punə.

Lopa e kau pálinə.

96. Káli.

Káli â ńi štâzə fort e kandšəme per nieri. Štatinə e ká tə hołə e tə hiešem. Kryet' e tə sjełunit' e ḱafəsə i napinə maðniə. Sá hie i kan flokətə e gjatə ḱi i derðenə mbī ḱafə! Ńi kál i bukur ká kryet' e vogel; sŷtə tə ziə e tə šndritəšemə; vešətə cuř e tə voǵelə, hûnden' e ǵanə. Supinə e ká tə štruemə, viþetə řumbułake e tə hapta, parzminə tə ǵanə, košətə tə mbušuna, barkunə tə hołə, kerčikətə tə þátə, kambətə vešə me þunderə tə pá čáme, e þundəren' e ká řumbułake, e tə fórtə. Bišti me fie tə gjata e tə perdreðuna i šton bukuriə.

Kualtə kan ńyje (bojə) šum nduerš, ḱi na mã tə šumen' i þona me êmənа ḱi kena mařə prei gjuhəsə turḱište. Alč i þonə kalit ḱi ká ńyjenə si tə kuḱe; dorì i kuḱ por mã i myltə; karat kúr âšt i zí; i þimtə kúr ká ḱyme tə barđa perzie me tə kuḱe o tə zeza; ġok me ḱyme tə barđa; baloš kúr ká ńi viəzə tə barđə nə bál.

Káli škon nə t' ecunə, *trok*, *haravan*, *škin* e *vrap*. Káli hingłon.

Nierit ja k'ande kalinə jo več per bukuriə ḱi ká e pse bán ne špinə, por eđė per nure tə mira ḱi ká. Káli mbəsohetə me tə špéjtə. Nieri ja ńet kařocəsə e bân me tê řugə tə gjata; ka 'j herə e vën eđė nə parmêndə me punue tokenə; e vên nə ḱeře me bájtə téša; i vên eđė bařə e káli i ndigjon ġiþ se si. Nieri meř kálinə nə luftə; e tə ndiemenə zâninə e trumpetəsə e žurmen' e lodertîəsə meř zjerm e štŷhetə kû âšt lufta mã e fórtə. As tə šndritəmitə e arməve as krisma e topit nuk e pret. Káli âšt i mbəsuešem, i butə e zêmərak.

Por kah ana e punəsə nuk janə ġiþ kualtə ńi doret; duhetə me e dítə cilit kál i pelḱen se e ciła punə.

Búlku per punə tə rânda zgjeđ ńi kál ḱi ká kambət' e fórta, parzminə tə ġanə fort, viþeť e gjata; e zgjeđ me þunderə tə nëltə e nə kohə tə fuḱiəsə mã tə mađe, due me þanə, prei ġaštə vječ e deri nə dymbəđetə.

Kálori (bindžija) zgjeđ kual tə hiešemə, tə butə, me ḱyme tə šndritəšəme, tə létə e tə špejtə.

Ródi mã i mirə i kualve janə kualtə e Árabiəsə e tə hinglizve.

Moša (vjetətə) e kualve ńifetə nə dambə; por si tə kalojnə đetə vjetə nuk ńifetə mã. Fêmenəsə tə kálit i þonə pelə; e zoġve tə tyne mâza.

Mâzatə nuk lêhenə me þiþə mã se ġaštə muej; mbasandej ju ḱitetə krûnde e sânə e mirə, me i mbəsue me kohə mbə ketə hae. Si tə mbušinə mâzi kater vjet i mbaþenə kambət' e para; mbas ġaštə muejš i mbaþen' eđė tə mbramatə. Atəherə šilohetə e filon nieri me e mbəsue, do me

þanə, me ḱitə t' ecunə, me i ndigjue frênit e mamuzave, mbə ńi fjalə: me i vjeftə nierit.

Káli do sânə tə tértə; e mã e mira per tê âšt sâna ḱi pritetə nə mãj. Kúr ká mũnd i ḱitetə taǵiə: elb, teršanə, kołomoḱ, baþə tə þatə. Sá haeja, i bân dobiə kálit pastrija; prandej duhetə me e kašagitə per ǵiþ nádje; me hjekə špeš plehinə prei burgut, e me e ruejtə me ju łəšue arəve.

Káli, eđè mbassi tə cofinə, i vəjín nierit. Nieri e repə, i reǵə ləkurenə e e bân šueł; me ḱyme tə kalit nieri mbušə nenkrejca (jestekə) e štrojə (dyšekə), o bân ńi farə žgunit tə fórt e tə šndritəšem; bân eđè tojə, bruša e sita. Eđè kerci i tí, kocîjtə e dejtə štíhenə nə punə, si þanə eđè per ḱé.

97. Gomari.

Kuš nuk e ńef gomarinə? . . . . Ǵomari â šembeltyra e tə trašit e tə pádiəšəmit. Por eđè pse âšt i trašə e i plojtə, i ká eđè aj do tə mira.

Gomari âšt mã i paǵti i ǵiþ štâzəve, eđè tə buta. Luâni, haruša, ujku janə t' eǵerə; mica â traþtore e vjeđ; məzati âšt iđnak, káli â mađštuer e kaḱ i rəmbyešem kah vrapi ḱi ká nevojə per frẽ me i ndigjue nierit. Deštə vritenə; ḱêni â rojə e besnik, por kûr iđnohetə tə ha, e me bâə m' u terbue mjerə kuš hasə mbə tê. Več gomari âšt i paǵtə, i pervũjtə, i perkurmə, e punətuer i fórt. Me e ngarkue per sə teprit, nuk e difton ndryšej ankimin' e vet več se ulə kryetə e vier vešətə. Č' farə do haejet i škon, bár o krãnde, sânə o kaštə. Nuk lypə štrojə tə butə mə raə, bje kû do mbə fiəri o mbə tokə.

Nə tə rí gomari âšt i šêndšem, i špejtə, i kãndəšem; por tui u štye nə vjet, o prei sə keḱet ḱi hjek, fiłon e bâhetə i prituešem, e krye fórt. Por tə zon' e vet e do se e do, sá do me e mûndue per sə keḱ; e ndien prei sə lergut, e ńef nder ǵiþ tjerə. Ńef eđè vêndetə kû ká ndêjə e řugətə ḱi ká bâə ńi herə. Sỹ e hûnd' e vešə i punojnə per bukuriə.

Gomari šəndeden' e ká čelikut. Ecə pá frigə neper štiǵe tə ngušta, neper vênde tə vštíra, brĩ blerimeve tə mənéršəme. Káli â šerbətori i tə pasunit, gomari â ndima e tə pá pasunit. Katundari me gomár miəł, ḱet pleh nd' arə, mbəleđ kaštatə, bân driþinə, škon nə mułĩ, nə pazár. Magarči čon nder vênde tə nẽlta ran' e gelḱere, i bje miəłinə simičiəsə; vjen nə ǵytet ngarkue me ḱymbyr o me koša plot me pêmə e me bárišta. Ška lypni mã prei si? Me i pasə ḱiłue ńi zot i iđtə e i mãřə ḱi e řeh pá đimə e pá nevojə, gomari nuk ha mbə đambə, nuk ḱet šḱelm, nuk mûndohetə me ja kþye tə keḱenə atí, ḱi i bân keḱ; heštə, duron e punon.

Ḱýš motit dihetə se gomari i ká viətə nierit. Tə Škruemitə Šêjt kałdzon se tə bijt' e Jakobit mbə gomarə ngarkuene driþinə ḱi blénə nə Misír; e se Abrami, Mojzehi, Abigaili Saba e sá e sá tjerə, ǵind tə məđaj, nuk kišinə máře me škue e me arđə mbə gomár.

Gomarətə mã tə mirə janə gomarət' e Misirit. Tə mirə ǵindenə eđè nə do vênde t' Italjesə, bje fjala kah Ancona e nə Sicilie; janə tek mã tə nẽltə; kan parzmin' e ǵanə, viþet' e mbušta, bištin' e škurtə e ḱymen' e šndritšəme. Nder vênde t' ona janə nə zã gomarət' e Barbułušit.

Gomari řnon 25 vjet e déri nə 30; por mã tə šumen' e herəsə mûndi i mađ e tə hjekunitə keḱ ja škurton jetenə. Ləkura e gomarit âšt é fortə, e prandej nuk ndiən as þupəren' as mĩzat' e mbřelatə, si i ndiən káli.

Gomari eđè per tə cofunə i viən nierit. Me ləkurə tə tí bâhenə šoša, opanga, e lodertîja per uštarə. Leši i hîən nə punə me mbušə e per do punə tə traša.

Tambəli i gomaricəsə bluhetə me tə špejtə e pá tə vštírə, e ju bân dobiə šum atyne ḱi kan ləngatə muškniəš e janə nisə per kulifiskə. — Mbassi prá gomari i viən kaḱ fort nierit, a nuk â i pá špírt ńaj, ḱi e perbuzə e e mûndon per sə keḱ?

98. Delja.

Delja · â ńi baktiə nder mã tə viəšəme ḱi mbahenə nə špiə; ǵiþška ká delja, hĩn nə punə. Me tambel tə sajə bêhetə təlyen e djaþə; me leš bâhenə kəsula, žguna e cohə; mišinə e ká t' ãndəšem; me vjamə tə sajə bâhenə kíra; me ləkura tə saja bahetə ńi farə letəret ḱi i þonə p e r g a m e n a; bâhen' eđė kəpucə e dorca. Bariət' e malcorətə me ləkura tə pándukme deljet bâjnə gažupa; zoř ətə vijnə per tejə lahutet e veglaš tjera mužiket; kakerđijat' e delesə janə pleh i mirə fort per arə e kopštîje; tə kruemet' e þundərave tə saja vijnə me šəndošə tokətə zálina.

Deletə janə beře tə mãřa, tə liga e tutəsa. Ńi kəlyš me lehə, ikə e šperdahetə me 'j herə ǵiþ tufa e deleve, e â vštírə me i prûe nə vênd; ńí griǵə e mađe nuk âšt e zoja me ju dalə zot kîjave tə vet, kúr ńi pulə ruen mos t' i perkasinə kuš zoǵtə. Deletə dzãnə me tə špéjtə me e ńoftə tə zonə e me ju vûe mbrapa. Kah do me škue i zoti, deletə nuk i dahenə, e ndigjojnə kúr i þəřet, e i řiənə tə tana řeþ e řeþ. Kúr tə ju prîjnə barija, kułosinə nder arə, nder livađe, e hánə ńatə bár ḱi natyra ju mbəson me zgjeđə. Ne e mbram lãnə me i čue me i preə. Por disá eđė cofinə pse ju meřenə mětə o prei ndo 'j derǵet tjeterə. Por mo Zo' mã keḱ! me kênə ńi derǵə ḱi ńitetə, se atəherə ǵiþ griǵa gradisə. Me tretə ndo ńi e ha ujku.

Nə muej tə Mãjit i čojnə me i laə afer ndo 'j ujit tə kułuetə e i ḱeþinə. Kû â kułosə e mirə, e vênd kû s' ju ndukə ǵâə lešinə, prei ńi delesə tə řitšəme meřenə dyə okə o dyə ok' e ǵŷsə leš. Delja ǵindetə nder ǵiþ anə tə rozułimit: nder vênde tə dzéta e tə ftofta; por si ndəřon vêndi ndəřon eđė leši i sajə.

Leši mã i mirə â leši i do deleve tə Spajəsə, ḱi ju þonə m e r i n o s; âšt i gjatə, i butə i holə si məndaši, e del me baša tə perdređta e kacuřela. Me kəso lešit bâhenə šała e bazma fort tə bukura. Delja m e r i n o s dán eđė prei brínave tə perdređta ḱi ká. Deletə blegrojnə.

99. Đija.

Đija a štazə e vjefšəme fort pse ḱet tambel šum per ġiþ ditə, e ha ška do; e kúr âšt stina e mirə škon e e ġën vetə tui u kacavjeřə mbə do vênde kû s' gudzon m' u avitə nieri. Prandej per ġind tə pá pasunə âšt pun' e mađe, e ka 'j herə â řnesa e ńi špiəsə, se pós mišit e ləkurəsə di me i štîə nə punə eđė brínatə e lešinə. Đija ká brinatə tə sjeluna mbə gjasə tə drapənit e kþye per mbrapa; ḱafen' e ká mbəlue me leš tə gjatə tə eger, e ká eđė mjekerə. N' Asiə â ńi farə đijet, điə Kašəmirit, ḱi ká lešin' e gjatə e tə butə me bâə me tê sênde fort tə kuštuešəme.

Đija âšt eđė e kãndəšəme e per gaz. Eđi, pá mbušə mirə dyə javə, škon tui luejtə ġiþ ditenə; hiđet' e perdriđetə e kəcen ḱi þue se po þen ḱafenə. Šendi i tí me kəcye mbĭ tuřa drueš, mbĭ grumuj gurš, m' u ńitə neper škamij, e neper škałə. Điəsə nuk i meřenə mẽtə, e prandej ecə pá frigə kû do, e lot eđė nə zgrip tə ńi blérimit. Per mirakãnde syen šoḱetə e vritetə me ta; por eđė pse dzêhenə šum herə nuk i ġën ġâə e keḱe.

Ńi ingliz pasanik, ḱi kište škue me verue nə malciə, duel ńi ditə me ndêjə nen ńi hie mbĭ ńi trup e řite tui kəndue ńi liber. Nə kaḱ fiłoj me e řejtə ġumi, e tui u kotə perkundte kryetə. Kiš ḱiłue atŷ afer ńi skjap, e ju avit si me paə; por sá pau atə zotəniə tui luejtə kryetə aštû, kujtoj se do m' u vraə me tê. U largue prá ńi grimə, u mat si duhej, e mandej i kəcej sypri zotəniəsə tə škretə me kaḱ hov sá t' a čoj me kambə perpjetə. Skjapi, si tui u čuditə se nuk i ḱiti mũnd lufta, hypi maje trupi e kəḱyrte si per séri at ḱyḱarinə, ḱi u perplaste per tokə, tui nêmə sá sḱep janə nə šekuł.

100. Eđi e ujku.

Prei čardakut nêlt e paə
Eđi ujkun' tui u sieł,
E me gaz fiłoj me e šaə:
„Ḱe ká daľ maloku n' dieł.“

Čoj sỹt' ujku at' bot' perpjetə,
Prei kah eđi lšote zānə,
E tui ќeš' pa: „s' jé ti vetə,
Â čardaku ќi po m' šánə.“
N' kjoš več trim kû s' ká řezik,
Me ket eđ jé šoќ e mik.

101. Ќêni.

Ќêni â pasќyra e besəsə. Kah tə škojn i zoti, ќêni i vêhetə mbrapa; sá do i mađ me kênə řeziku, nuk e ləšon. Mba mênd mã fort tə mirenə se tə řahunatə e brimen' e tə zotət; e me kênə tui e řahə, řuđetə per tokə, e tui luejtə bištinə, tui perdređə štatinə, tui u ankue me zã, tə bâhetə se tə lypə tə falunə, e do me tə pajtue.

Ká ќêj, ќi ju vjeřinə zymylinə nə ќafə, e škojnə nə dugâjə me mâřə miš e buk, e s' perkasinə tek mbə sênde, ќi ju nep kuš. E me gudzue me ju avitə ndo 'j ќên tjeter me i mařə ča ká ngojə o nə zymyl! Atəherə e šef ќêninə šerbətuer! Fiłon me kəќyrə řebtə, ngercəłon đambətə, hungəřon e ři gádi me ruejtə ġâənə, ќi ja â porositə.

Ќêjtə janə šum ródeš e per šum šerbime tə nierit. Âšt ќêni ќi liđetə nə strel e na ruen špiənə mos me ju avitə kuš pá e ndie; e me e lânə ləšuetə, i kəcen kúidò tə huejit e e grĩn; ká asiš ќi řínə me ruejtə vaþinə mos t' avitetə ujku. Zagari ndien érenə fort, e škon mbas ġurmet tə špêndit o tə štazəsə, déri sá t' a ġêjn e tə ja siełinə ġuetarit. Langoni nuk e ndien érənə aќ fort, por šef lerg, ká kambət' e gjata, â i létə e i špejtə e vien me ndjekə lepura, đelpəna, drêj e kaproj. Ќêt' e šə Bernardit pštojnə prei bóret štegtarətə, ќi janə řdzue e i ká mbəlue bóra. Ќêt' e Đeut tə Rí pštojnə prei ujit ġindenə, ќi janə tui u mbytə. Nder do vênde tə ftofta fort ká do ќêj tə məđaj ќi ju ńesinə ńi strem o ńi kařocə tə vogelə, e bárinə ġind e téša, e ngasinə mã fort se kualtə. Prandej ńi fəmiə, ќi mûndon ketə farə štâzet, dán se âšt faќezí.

Ќêjtə, ќi s' ju bje mbrapa kuš, ka 'j herə terbohenə. Pikə s' parit kəjo ləngat' e řebtə e loďə ќêninə e e bân me ndêjə sќutə. Sÿtə i ká si me lot; kerkon kû me ndêjə vetunə; nuk štje ngojə ģâə, hungeřon e nuk lehə; viər vešətə e e škon me bišt nder kambə; kah ecə i meřenə kambətə; pá pritə e pá kujtue ju kəcen ģiþ atynə ќi ndešə.

Sə parit â vštír me e ńoftə ќêninə a âšt i terbuem; prandej â mã mirə mos me i ngâə ќêtə kuř, por me i lânə tə škojnə nə punə tə vet. Por t' a prémenə mêndja, eďè per sə lergut, se ńi ќên âšt i terbuem, duhetə me e ndrye mbə ńi vênd tə rojšem.

Ќêni ќi âšt terbue per ńimênd, gerhet, ќet gjuhenə jaštə, viəł jarg prei gojet e ikə prei ujit. Herə škon tui u mařə kambəš si me kên fjetə; herə kəcen e lên řugen' e ndréjtə. Sÿtə i ká turbuł e me gloќ, gjuhenə mbə tə ńyeme (bojə) plumbit. Per ģiþ ditə þahet' e mbarohetə mã zí, e sá mã fort e kapə ləngata, mã špejt cofə.

Me tə hangerə ќêni i terbuem â řezik i maď, e duhetə me i raə mbrapa sá mã parə. Pikə sə parit duhetə me štryďə mir' e mirə vařenə kû tə ká hangerə, me šîə ģakunə e jargunə. Mbasandej duhetə me e laə vařenə me fîə o me sapun, o me ujə gelќerjet o me šəlinə; e mos pač kuř ńi kəso šêndeš, sá do pak me ujə. Mã mirə kište me kênə me e djegə atŷ per atŷ vařenə me ńi hekur tə kuќunə. Por mos vanò me škue tuř e vrep te mjeku (heќimi).

102. Mica.

Kah štati, micatə ќi mbájmə nder špija, nuk ndərojnə ńêna prei tjeterəsə aќ fort sá ndərojnə ќêtə. Ndəřimi mã i maď nder ta âšt kah tə ńyemit' e ќymesə. Ńi farə micaš tə sykuna, ќi ju þonə mica Ќiprit, e kan ќymenə perziə me tə barďə, tə verď' e tə zí. Déri micat' e barďa nuk janə pá ndo 'j ќyme tə zezə; e ndo 'j ќyme tə barďə e kan eďè micat' e zeza.

Micəsə mbə štat, mbə tə sjełuna, mbə nure ќi ká, i šifetə me 'j herə se âšt ród kapłanit. Ditenə štrîhetə afer voterəsə o mbə ńi skutuliќ tə špiəsə; kah mbramja kəcen mbə kambə, bâhet' e špéjtə e del me ģue. Sỹt' e sajə džidžiłojnə nə teř si dyə gaca. Neper mbuz tə natəsə, kúr sỳni i jonə nuk dán mirə sêndetə prei teřit, mica šef per faќe tə barđə ģiþška; e por řezet' e forta tə diełit i mařínə pak sỹtə. Ne mbramje sỳninə e ká rumbułak; por sá mã fort šndritə diełi, e mã fort i řuđetə, déri sá m' u dukə si ńi plas' e nguštə. E donə me þanə se nə Činə, katundarətə ќi s' kan sahat nə džep, me dítə č' kohə ditet âšt, kəќyrinə sỹt' e micəsə, e kúr 'j â řuđə sỳni mã fort, atəbotə þonə se âšt mjesditə. Eđè vešət' e micəsə, nuk i lãnə ģâə mangut sỹve tə sajə. Pak ģâə me rmue mini ndokund, o me luejtə ńi zog nə garđ o neper gemba tə pêməve, mica e ndiən me 'j herə. Por per punə tə mařunitə tə érəsə mica nuk âšt aќ' e vjefšəme si ќêni; kambətə i ká tə buta e gištatə mbarojnə mbə ńi šplakə tə fuškətə. Ká t' ecunə tə létə, ќi s' ndihetə kúr i avitetə birəsə tə minit e ři e e pret mb' atə šêj vêndit kû e di se âšt nə kúti me e dzânə: pun' e vštírə, per tə dréjtə, pse eđè mini âšt i vjefšem fort me kəcye e i špejtə me ngâə. Ќýš e voceřə mica mbəsohetə me ģue mĩ. Sə parit fiłon me luejtə me bišt tə vet, mandej me ģiþ ška šef tui u ləkundə, o 'j fie kaštə o ńi tojə ќi hiđetə, o ńi top; e ne mbram meř me ģue mĩza, flutura, mĩ e zoģ.

E matə me sỹ, pá gabue, vêndinə kû i duhetə me mařə hov; ńi herə škon skutas, e, si tə mbəřîjnə nə cak, hiđetə e i kəcen sypri mînit me kþetəra e me đambə. Tə parinə mĩ, ќi dzên, nuk e mbytə me tə špejtə, por e kapə ngojə e e čon neper špiə, me e kałdzue andej e kəndej t' a šofinə ģindja trimniən' e sajə. Disá mica kənaќenə me i ləšue mĩtə ká 'j grimə ká 'j grimə, e mandej me i kapə prep. Þojt' e micəsə janə tə perkþyešemə e tə harkuemunə; me ńatə armə ќindron mã fort; por, me u dzânə ngušt, tə kapə eđè mbə đambə, e t' a ńet bukur mirə. Puna ќi tə kənaќə mã fort nə tê âšt pastrija e mađe ќi kâ; ńi šndrizə nuk duron mbə

štat tə vet; ləmohet' e lpîhetə pá prâə me gjuh' e me kþetəra.

Ikə prei ujit e prei baltet. Kþetərat' i ndimojnə m' u kacavjeřə mirə. Me 'j herə hypə mâje kulmit tə špiəsə, ńitetə neper mure, kəcen mbĭ pêmə pá ju mâřə mêtə aspak. Eđè m' u řdzue nuk frigohetə, pse sá do prei sə nêltit me raə, di m' u sjelə me mbəřîə nə tokə mbarə, mbə kambə tə veta. Eđè micatə kan gjuhen' e vet. Šendin' e diftojnə tui keřńue; iđniminə tui frŷe. Ġiþkuš ju ńef mjagulliminə e tynə, kúr bertasinə, sidomos natenə, nə dimen. Mica mbəřĭnə déri mbə 15 vjet o atŷ pari, e, pá e mbytə kuš, řáł se i ġindetə kund trupi mbassi tə cofinə; pse kúr e šef se âšt tui mbarue, ikə e škon nder vênde, kû s' e šef kuš, e atŷ cofə.

Me i ferkue per sə mbrapštit nə teř ḱymet' e micəsə, ḱesinə škəndija.

103. Lepuri.

Kuš ká paə ġind tui ġue lepura do tə jétə kənaḱə, aḱe kãndəšəme âšt ġoja e tyne; e prandej e prei šêndit e prei se kúr vritetə ńi lepur, fitohetə ńi cop' e mađe, ġindja e katundarətə nuk i lãnə me dzânə vênd kerkund.

Kaḱ tutəs âšt lepuri e kaḱ i špejtə ḱi ikə perpara se me ju avitə kuš. Kaḱ i škaþtə del kúr âšt puna me ikə e me pštue védinə, sá s' t' a pret mêndja se mundetə me mbəřîə ńi ḱykár šoḱi i tí. Kúr del prei kačubet, del tui u hjeđ herə mbə ńi krah, herə mbə ńi tjeter, me e mâřə mêč ġuetarinə; e kúr škon m' u strukə ndo kund, siəletə andej e kəndej me hupə ġurmət' e veta. Disá herə struketə mbə do bár, o nder do ġeþ ḱi i gjasinə nə bojə ḱymesə sə vet; aḱ sá ġuetar' e zagarə i škojnə per brĭ e nuk e šofinə aspak. Nə vèrə nuk ġuhenə lepura pse nuk ju vínə ġâə ləkura, e kište me škue dam ġoja mã vonə, kúr vjen koha mâ e mirə.

Kû dahetə vêndi i ġojəsə, lêhenə pá preə škuře e kačuba m' u mbəšehə lepuritə mã mirə e me pštue prei štazəve

tjera, e prei motit tə lig. Nder pýłna e nder male lepuritə janə mã tə məđaj se nə fušə, por nuk janə aќ šum; pse atŷ i farojnə đelpənatə, šќaři e tjera štazə ќi škojnə mbas mišit, e ndošta eđė pse nder atò vênde nuk kan ģiþ atə ušќim sá nə fušə. Nə fušə šum herə hánə bîmen' e reə, e čarsinə manda tə rí e pêmə tjera; e nə dimen, kúr s' ģẽjnə tjeterə ģâə, ləvorzojnə pêmətə. Prandej búlku nuk i lên m' u šumue lepuratə per sə teprit.

Me ləkurə tə tyne bâhenə gəzofa, kəsula tə bukura e hiešime per petka dimənit.

Šum fjalə tə močəme kan mbetə per lepur. Ńištû, bje fjala, kúr donə me þanə se ńi nieri tutetə, þonə i ká hîə lepuri nə bark. Me þanə se ńi nieri e bân punen' e vet pá u ngutə, þonə: e dzên lepurinə me ќeř.

104. Đelpəna.

Nə mjedis tə ńi pýłəsə, řeþue me landə e me pêmə ká ngrehə špiən' e vet ģuetari. Bór' e mađe e ká mbəlue per ģiþ anəš. Robt' e asajə špiə, me hîə e me dalə, kan čilə per mjedis tə bórəsə mbə ģiþ anətə do štiģe tə ngušta, do řaja. Neper bórə šifenə ģurmə ģiþ farə štazəš e špendš, ќi ũja i čon kah ajo špiə. Mbəlue me malotə tə kuќe tə vet, avitetə sќutas neper kačuba, đelpəna e škaþtə, tui šikjue andej e kəndej me atà sŷ ќi šofinə lerg sá s' ta pret mêndja. E dí se nd' oboř t' asajə špiəsə ká pula, e pula tə mâjmə. Škon tui šikjue, ńi herə per sə lergut, mbasandej ngjet, kû â fuřiku; avitetə kadal kadál, por feə štegut nuk ģẽn me hîə. Mã zí mbasandej me e diktue kund ќêjtə, ќi filojn'e lehinə sá me uštue pýła mbarə. Atəherə tə škretəsə i duhetə me ikə vrep, e me kþye me gojə þátə kah ká arđə.

Štŷhetə atəherə mbrêndə nə pýłə, kû e di se janə šum lepura tə butə ќi řínə nen đé.

Me hołim dán ģurmen' e reə e ќi čon fíł te bira e tyne; mbəšehetə nen ńi dułîə e i vên pritenə lepurave tə škretə

Tə mbərîəmenə ńi atŷ pari, kəcen jaštə, i pret rugenə e e štŷn mbə ndo 'j vênd kû mos tə mûndetə m' u mbəšehə e e ha tui u kənaḱə.

105. Ðelpəna e bretkoca.

Ńi diť bretkoca kište dalun' n' dieł
E vikatəte me zã déri nə kieł:
„T'a diən' ǵiþ kašť, sá jan' ki mařin' frŷmə
Se jam e zoja veť ǵiþ lngatəť me i škymə."
Ðelpəna prei stroftit ť vet ket jašť turîtə
E i poť bretkoceś: „kúr tə mûjš me mbərîtə
Me šəndoš vetvédin', ki si rîšan' ť škon kamba,
Ať heŕ po barna ké me šit me štamba."
Mb' atê vret pərîała, ki š' ká mênd as die,
Mandej ǵiþ kêndin' do me vûe per fie.

106. Škařþi.

Ńi tjeterə štâzə damtore e vjeđake, tek sá mã e vogelə, por kuřgâə mangut per tə škaþtə, â šḱařþi. Per štat âšt sá ńi micə, me ḱyme tə murme, por fytin' e parzminə i ká tə barđə. Ditenə flẽn nder trupa tə zguruemə, o mbî kulma špijaš; natenə, ki ǵiþška âšt paḱ, del me ǵue. Kənaḱa e tí me ǵue pəlumba e pula, e nuk âšt pun' e vštírə per tê pse di m' u ńitə kûdo. T' i rámenə nder þoj ndo 'j sênd e škyen me furiə per sə ǵál e e ngîhetə per disá dit. Mbassì ká ǵiþ atə mješ̆triə m' u ńitə mâje špijave e mbî mure pá e ndie kuš, i pšton eđè ḱêjve ki ruejnə, e pak herə kujtohenə per tê; pse tə škretətə mûndohenə mã fort me largue anəmikte ki siəłenə per fundit.

Šḱarþit i gjet šḱařì, več se e ká ḱymen' mã nə tə vérđə, e ká ńi łackə (dangə) tə vérđə nə parzem. Šḱařì ju bje sypri pá pritə e pá kujtue zoǵve ki janə fjetə, o i ləšohetə nə špînə kiteřəsə.

Štâzə micore si kətà janə eđè nuseza me ќyme zeškane e nə tə vérđə, e bukula, ќi dimənit âšt e barđə.

Kətà tə ġiþa sўjnə štâzə mã tə liga e ušќehenə me miš tə tyne.

Por eđè šoќe me šoќe škojnə keќ fort. Me bâə m' u ndešə kund, kapenə e grîhenə, e mã tə šumen' e herəsə nuk prãjnə pá mbetə ńêna o tjetəra. E ajò ќi mũjti šoќenə ja ha eđè mišinə.

107. Vjèduŕa.

Órtəsə tə kətyne štâzəve, por mã e mađe e me đambə tə řebtə per čudə, â vjèduła. Priton bukur mirə, e nuk i kãnde fort me dalə me ġue neper bórə. Prandej nə dimen ři nə birə tə vet e e škon motin' e ftoftə' tui fjetə. Ќymen' e ká tə fórtə, me tə ńyeme tə sykunə e tə murme tepoštə, tə barđə e si nə tə vérđə perpjetə. Pertè sўt' e vešətə ká dyə víza tə zeza. Kúr mbəliđetə, bâhetə lâš e flên, si mbə ńi štrojə tə butə, ġiþ dimənina tui mařə frўmə kađal kadál. Nə vještə frўhetə me mĩ, pêmə, bubəřeca e mãjetə per bukuriə; e ky vjamə ja pret tə ftoftitə nə dimen e e mba tə kerpitunə. Por besà nə prêndəvérə âšt mjeft i þátə. Me ləkurə tə sajə bâjnə strajca ġuetarəš, e mbəlojnə arkə, e teša tjera; me ќyme tə saja bâhenə bruša per bojna. E ġuejnə me zagarə.

108. Iriќi.

Â i gjatə afer 26 ќindametrit, me turî tə gjatə e me bišt tə škurtə.

Štatinə e ká krejt tə mbəluem me feřa, ќi e ruejnə prei sá e sá rezikeš. Eđè me e hangerə ġarpəni nuk i bân dam, as s' ká ndo 'j tə keќ prei sá helmave tjerə.

Eđè iriќí e škon dimənina nder bira, ќi čilə nə tokə; mbəliđetə eđè aj lâš e flẽn pá prâə, déri sá žurma e anəzave e livrimi i harđucave tə ja dziərinə ġuminə. Mbəsohetə mirə nə špiə e del ġuetár i fórt mĩš.

109. Urīþi.

Urīþi âšt ńi štâz' e vogelə, ḱi ři nen tokə, kû goditə per bukuriə ndêjen' e vet, me štona ǵiþ farəš e drédime per t' u bində. Ha krymba,ršajə, kačamij e brumuj ǵiþ nduerš, por sidomos ju ǵindetə arčave; e prandej i bân dobiə tə maðe bulḱiəsə. E prá urīþ škreta do tə ruhetə prei ǵiþkúi, pse tə tanə i vêhenə nə špinə prei mâřiəsə se kujtojnə se âšt damtuer.

E kah ju vjen kəjo mênde e mářə? Pse šofinə se urīþi tui čilə nen tokə štonet' e veta čon do ðé perpjetə e ja prišə pak bukuriənə vuḷajve tə luleve, e livaðeve. Por búlku i cénšem nuk merzitetə ger kaḱe ǵâə, e me raškel škon tui ndreḱə ato vênde.

Por, per fat tə zí, kû janə urīþa mă šum, ǵējmə breə řâjt' e bîməve, ḱi prišenə e þahenə me 'j herə.

Por a e ká per ńimênd fajinə urīþi? Jo aspak! Fajinə e ká krymbi ḱi škon tui breə bîmenə nen tokə; e ńatyne krymbave, ḱi bâjnə ǵiþ ketə dam nder arə t' ona, ju vêhetə mbrapa urīþī me i ḱitə faret. A keni mařə vešt?

A doni me ju mbušə mêndenə mă mirə, e si i þonə ńi fjaləsə, me e prekə me dorə ketə punə? Kəḱyrnje ngjat ńi urīþ. Nuk ká ðambə tə parə, e prandej, eðè me daštə, nuk mûndetə me breə. Kəḱyrnja zgrofinə: nuk ǵēni mbrêndə tjeterə ǵâə več tə pertypmə krymbaš e bubəřecaš, ḱi řinə nə ðé.

Nə vênd prá se me e pasə merziə urīþinə, do t' ja dímə per ndérə punenə ḱi bân. Búlku, ḱi mûndohetə me mbytə urīþinə, vret védinə. Po t' i ḱesinə faret ńi herə urīþatə, ká me paə si kan me kəcye krymbat' e arčatə, tui mbəlue ǵiþ arətə pá lânə bîmə dobijet mbə ta; me i škue huḱ mũndit búlkut tə škretə e me e lânə pá buk nə špiə.

Ǵindja þonə se urīþi nuk ká sỹ e nuk šef; por âšt řênə. Sá e sá mâřiə kan nə trũ ńatà ḱi škojnə mbas þanaš, e nuk i kəḱyrinə punətə me sỹ tə vet.

Špênd.

110. Pula e ǵeli.

Ǵeli âšt rojəsi i pulave e nuk ju largohetə kuř: ju prîən para, ju del zot, škon tui njełə atà ḱi kan tretə, i mbəleď, e duketə se nuk ha me šijim pá i pasə řeþ e řeþ tə tana pulatə tui bubəřue. Ka 'j herə duketə se i þəřet o ju bertet me zã tə trašə, e tui luejtə kryetə. Me i tretə pulatə, difton iďnimin' e vet. Pulatə na apinə voe, ušḱim i békuem per tə pasun' e tə pá pasunə.

Kəłuka i do fort zoǵt' e vet; e duketə sə s' ká tjeter kujdes več me škue tui lypə ušḱim per ta; špupəlohetə, bubəřon e rmon andej e kəndej me dzjerə kokəřa prei ďeut, e nuk i ha vetə, por þəřet zoǵtə e ju kałdzon me skjep dromcen' o kokəřen e grunit, o ča ká mûjtə me ǵetə. I perciəł neper kopštîje e neper oboře, o ju del zot pá ju tutə kerkúi. M' u dukə šḱypja ndokund, kəłuka, ḱi prá duketə se tutetə per ška do, meř zêmerə e bâhetə trimnešə prei daštəniəsə tə zoǵve. Kəcen me i pritə kþetəratə atí špêndit perpîəs, bertet, ḱet kuštrîminə, řeh krahtə sá kû mûndetə, e šum herə e trêmbə šḱypenə e e bân me ikə.

111. Korbi.

Korbi nuk âšt ńi špênd špijak. Mã tə šumenə ři nder pýłna e nder ograja, e nuk i lên atò vênde per pós me e štye ũja o tə ftoftit' e maď. Korbi i kapə 30 vjet e pertė.

Pupulatə i ká tə zeza, skjepinə tə fórt e kəřut nə gjasə tə ńi kosəsə, krahtə tə gjatə e tə fórt, e e ndiən érenə per čudə. Korbi â tutəs fort, e me ju dukə eďė per sə lergut se âšt tui e ǵetə ǵâə, ju bân zã šokəve me brimə. I epetə me vjeďə e me mbəšehə ška nuk i duhetə. Ha kokəřa, brumuj, molušə, por sidomos štrekə e stervina. Ǵuen eďė fəlandza, škurta, lepura tə ńomə, mĭ e tjera štâzə tə vocəřa. Korbit

tə rí i hahetə miši, por nə pleḱniə e ká mišinə tə fórt e tə pá šiəšem. Âšt i vjefšem mbə ndo 'j farə məndyret se na hjek do štâzə damtore.

112. Cirikoka.

Âšt ńi zog i škaþtə e ḱi s' prãn kuř. Pupulat' i ká tə zeza, por neper dritə mařinə vênde vênde ńi dukə vjołcə e tə vérđə, e ká do pika tə barđa nə fyt, nə bark e nen bišt. Skjepin' e ká tə gjatə, tə ndréjtə e si špatuk nə mâje. Šum herə čilə čérđenə me šumicə nder trupa pêməš tə zgurueme o nder bira mureš. Ha mã fort mĩza e bubəřeca, e ká 'j herə škon e i mbəleđ nə špinə tə beřeve, ḱi janə tui kułotə. Me e kapə e me e ndrye, dzên me kəndue m e k á m e e eđè me þanə do fjalə. Nə vještə cirikokatə bâhenə sumic' e mađe e nisenə per đéna mã tə buta.

113. Skyfyeri (dylberja, čobani i deleve).

Č' zog i špejtə e i hiəšem âšt skyfyeri! I pá krénia, por i bukur e i dəlírtə petku i tí. Me džybe tə sykunə-þjermə, me džamadan tə barđə, me skundílə tə gjatə tə zí me ive tə barđa. Čerđen' e vet tə pá mješčriə tə mađe, tə þueš, por tə pasterə e bân maje ndo 'j forumit. Prei andej kəndon kangen' e vet, tə pá dređime šum, por mã tə fortə se do zoǵ tjerə.

Ka 'j herə lên špiən' e vet e uletə me fluturue per tokə. Tə hĩn nd' oboř e herə kəcen, herə fluturon tui u sjełə per bukuriə e tui ǵue mbə ńi mĩza. Pá prâə lot bištin e kryetə. Mandej si vetima ləšohetə fluturim e i škon mbrapa búlkut ḱi â tui þye tokenə, e ǵën krymba plot. Prei andej tretə nə livađ, e nə špinə tə beřeve kapə močka e bubəřeca. Mã fort duketə se kənaḱetə me u sjełə bregut tə ndo 'j ujit. Kəḱyrə ká ńi ká ńi mâjet' e barit e tə krándeve a i del ǵâə me hangerə; mbasandej hypə permbĩ ndo 'j gúr ḱi del prei ujit, e atŷ pi

e lahetə. Pá pritə pá kujtue čohetə havaə: ká paə per sə lergut mušica sá uji ḱi i fluturošinə mbĩ krye. E ńištû i škon dita č' se zbărdə e déri sá t' eřetə.

114. Ferci.

Nder zoǵ mã tə voǵelə, ḱi ńihenə nder vênde t' ona, âšt ferci, e i ká mbetə ky êmen pse ři nder fera tə gardîjve e nder kačuba. Me krahə ultə, me bišt ngrehə perpjetə, škon tui kəcye andej e kəndej e rmon ǵiþkund porsì ńi mĩ, tui ǵue mĩza e mušica. Nə pikə tə dimənit, tui ngrîə sə ftoftit, me pupula tə špupurišuna s' prãn tui kəndue kangen' e vet.

Hołim tə mađ e dređiə šum difton ky zog me mbəšehə čérđen e vet, ḱi â fort vštirə me ju diktue. Več ḱykja e mbrapštə di me ja ǵetə nə kohə ḱi â tui čilə zoǵ; dziər jašta disá nder atà 6 o 8 voe ḱi lên ferci, e vên voen' e vet. I škreti ferc řapatetə ǵiþ ditenə mbasandej me i prûe me hangerə ḱykesə tə vogelə, ḱi kujton se âšt zogu i vet, eđè pse âšt trí herə mã i mađ se aj vetə.

115. Djali e balta.

„Kuš jé ti?“ po puette 'j djalə
Ńi grušt đé, ḱi perdorote.
„Oh č' érə t' mirə po ndiej tui dalə,
A pue kəjo âšt éra e jote?“

„Éra e jême,“ ja kþej balta,
„Eđè se jam balt' e škretə,
Por nder lule, kah del mjalta,
Déri sot ǵiþmonə jam ǵetə.“

116. Kujdesi i špêndve per zoǵ tə vet.

Gádi se i ciłi ród špêndš ká məndyren' e vet kah ana e zoǵve ḱi řisinə. Disá, per do dit, do tə ju biənə me hangerə

zoǵve; do tjerə nuk mêndojnə per ket punə aspak. Šef dałəndyšatə pá pupula, cupłak, me ngjatə nə čérđe pá luejtə kund; por šef eđè zogun' e puləsə, se pá čilə eđè mirə, me ǵŷsə gervožet mbə špinə nget andej e kəndej, e ḱyḱe vetunə lypə kəłukenə m' u ḍzeə nen krahə tə sajə. Ušḱimi mã i mirə per zoǵ tə voceř̃ə janə mĩzatə e krymbatə. Ńimênd pəłumbatə ju apinə me hangerə zoǵve kokəř̃a grunit o kołomoḱit, por i pertypinə perpara e zbrûminə nə gušə tə vet. Zoǵtə čérđeš ř̃inə neper ograja, neper pýła e nder kačuba; zoǵtə e špêndve špijakə kerkojnə neper arə e neper livađe. Sá e bukurə e e kãndšəme âšt ńi čérđe! Č' pastriə e mještriə ǵẽn nder ta, me ǵiþ ška lypetə per nevojə tə ndêjəsə. Sá do ḱi pikþi, e ḱokači, e čelêngəratə godisinə čérđen' e vet nə fund tə ńi gółesə tə ndo 'j trupit, čérđja ř̃i ǵiþmonə paster; pse e ama ř̃i tui šîə ǵiþ ditenə e tui largue handrakunə. Pse šofimə se čérđja e pupcəsə âšt si e ndỹtə, nuk e ká fajinə zogu i škretə, por skjepi i tí teper i gjat' e i hołə, ḱi nuk punon per ketə šerbim. Por nder atò čérđe ḱi nuk janə nder bira tə kþéłta, por jaštə, si âšt, bje fjala, čérđja e dałəndyšəsə, zoǵt' e voceř̃ə dəlíren' atò vetə.

Zoǵt' e čérđeve sə parit janə mbəlue me ńi farə pušit, ḱi ká pak ká pak ř̃itetə, trašetə e bâhetə pupula, e me ta, si tə kénə škue nə masə ḱi duhetə, zoǵtə mbahenə per havaə e fluturojnə. Kúr mbušenə zoǵtə me pupula, fiłon mos me i dzânə čérđja. Atəherə ńêni nder ato zoǵ del nə zgrip tə čérđesə, ḱet jaštə kryetə me skjep haptə, e t' arđmen' e ama i ř̃i gádi e ju vjeđ tjerəve haənə; atə botə eđè tjerətə, mos me ju bâə krâjə šoḱi, trimnohenə eđè atà e dalinə nə zgrip tə čérđesə. Prei čérđes' e déri nə mã tə ngjatinə gêmb nuk âšt ńi ř̃ugə teper e gjatə; e zogu trimnohetə eđè atŷ e kəcen mâje gembit; e ḱe fiłoj me fluturue pikə sə parit. Kúr šofinə se i mbájnə krahtə, mâř̃inə mbrapa šoḱí šojnə. Atə herə šperdahenə nder kačuba ḱi ǵẽjnə atŷ pari, e, lamtu mirə čérđe! e kan hař̃ue per ǵiþmonə. Zoǵve, kúr mbarojnə me čiłə, ju biənə pupulatə, e atə botə ligenə doþ. Futenə nder kačuba tə kþéłta, e ř̃ínə pá zã déri sá tə ju dalinə pupəlatə per sə

rí. Kúr avitetə tə ftoftitə, e fiłon me ju mungue haeja, mâřin' e tresinə ńeti o kalojnə détinə me arđə prep nder vênde t' ona kúr del prêndəvéra.

117. Tə nisunit' e zoǵve.

Nə prêndəvérə e nə vérə mal e fušə mbušenə me zoǵ ḱi t' a kənaḱinə zêmərenə me kangə tə bukura. Por kúr ǵeþt' e pêməve fiłojnə m' u kuḱə, e ńêni mbas tjetərit kəputen' e biənə nə tokə, kúr fiłon me hîə diməni ato zoǵ tresinə: tə ngrĩtitə nuk mûndenə me durue tə ftoft' e mađ. Janə vešə teper létə, e kišinə me cofə prei marđet. Kû me i ǵetə nen bórə e nen akuł kokəřatə, krymbat' e vëmetə ḱi janə ušḱimi i tyne?

Nádje heret donə me hangerə; nə mjesditə e nə mbramje prep se prep, e ká 'j herə madjè i meř ũja eđè ditenə; e ku me e mâřə ǵiþ ketə ušḱim?

Kúr zgjatetə nata, e érnat' e ftofta štŷjnə rẽtə, atə botə zoǵtə mâřinə kah juga (mjesdita), kû â vêndi mã i dzétə, e kû i mađi Zot ju ká bâə gádi ušḱiminə. Fluturim mbas fluturimit, kapercejnə male, kalojnə, kalojnə fuša, luǵe, lumənа, šéna, pəřoje, dalinə détinə; e ne e mbram mbəřĩjnə nder vênde tə lérga, kú â moti mã i butə.

Kerkuš nuk ju kałdzon uđenə daləndyšave: e ǵẽjnə vetə: por perpara se m' u nisə, siəłenə fluturim andej e kəndej, tepošt' e perpjetə, pá dzânə vênd kerkund; tə réja e tə močəme mbəliđenə tə tana baškə. Ne e mbram čohen' eđè ńi herə fluturim, siəłenə mbĩ kopštîje e mbĩ špija, e tui kəndue, si me daštə me ju þanə „lamtu mirə" atyne vêndeve, nisenə tuř e vrep.

Daləndyša, bylbyla, gardelina, gušakuḱa, cirikoka tə ǵiþ nisen' e škojnə nə đéna tə lérga. Ndońi e ǵẽn ndo 'j kob, e jet řugəsə; do i dzãnə me řeta, do i vrasinə me puškə: por mã e šuma mbəřĩn šəndoš e mirə kû janə nisə.

Nə prêndəvérə, kúr fiłon diełi me dzeə ńi grîmə mã fort, zoǵtə kþejnə prep nə vênd kû kan leə:

T' arđmen' per sə rí prêndəvéra,
Prei sə lérgut, kû pat tretə,
E zoǵve vjen potéra
Čérđen' e vet me ǵetə
Ќi dimənit iku e e la.

Kþen bylbyli mb' atə kačubə kû pat ndêjə vjet tui kəndue aќ permáłšem si di aj: ǵiþ i ciłi zog ǵën čérđen' e vet, e ja fiłon kângəsə. Čud' e mađe âšt kəjò punə, e nuk â buř ə, ќi mundetə me ja ǵetə fiłinə.

Peškitə.

118. Viset' e peškve, tə řnuemitə ǵáł e dobiət' e tyne.

Ketə tokə, ќi punon nieri e jeton mbə tê, jo več e laginə e e perškojnə ǵiþ farə ujnaš, por eđè e řeþon mbə kater anətə déti. Kaќ šum âšt uji, sá mbəlon mã šum se trí pjesə tokə, e več e katerta, o pak ǵâə mã teper, ři zbəlue per ǵiłesə tə nierit.

Ani prá, a þue ǵiþ kəjò hapsinə e pá meǵə âšt porsì ńi škretiə pá kuřǵâə tə ǵáłə mbrêndə? Jo kuř! Ujnatə kan eđè atà ǵałorət' e vet, janə plot me jetə e me mrekułiə. Miljuj frŷmə řínə nder ata ujna, jetojnə mbrêndə, siəłenə, livrojnə, e na čudisinə me vise e permasə tə vet. Do janə tə voǵelə e tə bukurə per bində; do janə tə məđaj aќ sá, do herə, ńi nder ta mbəřîn me pešue sá 200 ќié baškə.

Ќe ńi provə tjeterə ќi na difton sá i puštuešem e i mirə âšt i mađi Zot, ќi nuk i mbastoj me e kənaќə nierinə me bukuriə tə tokəsə per fundi e tə ќiełəsə persypri, me ǵiþ ato bîmə ќi mungułojnə nə fušə e nə mal, por dešt eđè me i

mbušə ujnatə me ǵâə tə ǵáła, sá s' þohetə, ḱi t' i zotnote nieri, tə hate mbə ta, e tə dziərte prei tynə dobiəna šum.

Ḱe se eđè atà, ḱi jetojnə nə mjedis tə ujnave, e nə fund tə détit, sá do ḱi janə pá gojə, i flasinə nierit daštəniə nej tə mađinə Zot. Pun' e kãndəšəme prá e e dobiəšəme do tə jétə per ǵiþ kênd me e vežgue pak afer ketə ǵâə ḱi ká falə Zoti.

I.

Pešḱve ju ká đanə Zoti me jetue e me livrue nd' ujə, prandej ju ká goditə eđè štatinə per tê. Mã e šuma e pešḱve kan ńi trajtə tə zgjatunə e si špatuke brĩš; kryet' e kan si nə tə prehunə; por tə ǵiþ kan ǵak tə kuḱ e tə ftoftə.

Ǵymtyrət' e trupit tə tyne nuk janə daə aḱ šeš, sá nder štâzə e frymore tjera. Nuk kan ḱafə, e kryetə škon me trup; as bišt perńimênd nuk kan, e ńaj, ḱi i þonə bišt peškut, âšt štati vetə ḱi škon tui u holue ká pak ká pak per mbrapa.

Po si mûndenə peškitə me luejtə andej e kəndej, pá kambə, pá duer?

A e mbani mênd si i ká krahtə lakuriḱi? Ńi žalog' e holə, ḱi mba ńitas gištat' e gjatə tə tyne, o pelhura, ḱi mba krándet'; e me kəto krahə fluturojnə. Eđè peškitə kan do vegla gádi mb' atə feə: do eštna tə hoła ḱi dalinə prei trupit tə tyne si spilca řotet, e ńi ləvore i permbəleđ baškə. Ńikəto janə krahtə e peškut, e me ta livron pešku nd' ujə.

Mã tə šumenə peškitə kan ká dy kəso krahəš brĩ parzmit. Me ndimə tə tyne peškitə jo več livrojnə kah tə duenə me špejtim tə mađ por eđè mbahenə mos me i mâřə řjeđa. Trupi i pešḱve prá âšt si ńi lunderə, e řêmatə janə krahtə ḱi kan. Pós krahəve ḱi kan per brĩ, mã e šuma ká do krahə eđè per sypri nə špinə; do i kan nen tê nə bark, e do kah bišti.

Por vegla mã e vjefšəme me livrue per pešḱ âšt bišti, e do me þanə, trupi vetə ḱi škon tui u holue permbrapa e sosə mbə do krahə me dy þepa. Tui luejtə bištinə per fórcə peškitə štŷhenə para, e me do mješt riə mbájnə nə šeste livrimin' e vet, ḱaštû si ndrejton timoni barkenə.

Por ká pešḱ ḱi kan ńi vegelə livrore posáče.

Me frye ńi mšikə mirə e mirə, e me e ḱitə nd' ujə, keni me paə se mšika nuk mbytetə por r̃i mbĩ ujə; zgiđnja grykenə mbasandej, šfrŷnje e ḱitnje prep nd' ujə e keni me paə se hupə mbrendə e bje nə fund.

Anì prá eđè pešḱitə kan ńi mšikə tə frỹtə permbrênda, šì nen kor̃ĩz. Kúr pešku do me raə nə fund štryđə mšiken' e vet, r̃uđə štatinə, e prandej bâhetə mã i rândə, e uletə tepoštə; kúr do me dalə mbĩ ujə, liron mšikenə, e zǵanə, e me tê zǵanə štatinə mbarə; prandej bâhetə mã i létə e čohetə perpjetə. Mšika prá i viən peškut m' u ul' e m' u čue; do me þanə, i viən me bâə not, prandej i þonə šikə notare. Neper ketə šikə štati i peškut mer̃ trajten' e ńi lunderəsə. Kúr bâhetə ńi lunderə, ja vẽnə mêndenə me e bâə mã tə rândə per fundi se per sypri; mu disá herə i vẽnə nə fund gur o teša tə rânda, me mbájtə barkenə nə šeste mos tə kaperdîhetə.

Ńištû eđè trupi i peškut â mã i rândə per fundi prei škafəš (zor̃əš) ḱi ká mbrêndə, e mã i létə per sypri neper atə mšikə ḱi þamə.

Ləkurenə pešku e ká tə ləmuetə, e prandej mûndetə m' u hjeđə neper ujə fort létas; ká eđè do leskəra r̃eštue mbar' e mbarə, ḱi ja presinə špinen' e brĩtə. Kəto leskəra, nə disá janə tə hoła e tə îma, ḱi me mzi šifenə; nə disá tə məđája e ḱi dajnə šeš. Janə r̃eštue ǵiþ nduerš: herə ńêna mbĩ tjetərenə, porsì tjegułat' e kulmit, herə ńêna afer tjeterəsə, e herə daə prei šoḱi šoḱesə.

Kətynə leskərave popułi ju þotə pare e i víjnə peškut per rojə, por eđè per bukuriə, se kaḱ hiešem šndrisinə ka 'j herə, sá me tə čue máłinə e gurve mã tə bukur' e tə bojnave tə hiešəme t' ylberit.

II.

Po si mûndenə me jetue pešḱitə nd' ujə pá ajr, mbassì pá mâr̃ə frỹmə ǵâə e ǵáłə nuk mûnd tə jetojnə?

Kadál, bac! Eđè nd' ujə ká ajr o frymə. A keni provue me lânə ndo 'j ditə ńi gotə me do ujə mbrêndə? Atə herə keni paə se mbrêndə, řeþ e řeþ gotəsə, išinə čue do šika. Ńatò šika janə ajri vetə ḱi ká pasə uji mbrêndə, e mandej ká škue tui dalə ká pak ká pak. Ḱe prá se eđè nd' ujə ká ajr; pak, nuk ká šum; por sá me i dalə mjeft peškut me mâřə frymə e m' u mbájtə ǵáłə.

Po si mûndetə me mâřə frŷmə pešku, mbassì s' ká muškəniə tə barđa? Pešku e ká eđè aj veglen' e tə mâřunitəfrŷmə; nuk e ká aḱ tə ždriviłueme si tjerətə, por prandej eđè nuk ká nevojə per ajr šum. Me mâřə nə dorə ńi pešk, šofimə se ká, mbə dyə anət' e kreəsə, dy si kapakə ḱi čilenə e myłenə. Me čilə ńi kəso kapakəš, šifetə permbrênda ńi gropə me do eštna o h a l a tə harkueme e mbəlue me do petə kercore, e reštue si đambət' e krahnit.

Mã tə šumenə ká kater kəso harḱš o halaš tə kþyeme, ńêna mbĩ tjetərenə. Nder ato petə, ḱi ju þonə v e r z a šperdahenə ênət' e ǵakut; verzatə vetə janə muškəniət' e barđa tə peškut.

Keni paə se eđè nd' ujə ká do ajr. Anì prá peškut, kah čilə gojenə i hîn uji mbrêndə, por nuk e pi; e štje neper atò dyə gropa, ḱi ká nen kapakə, i ep neper verza o e ḱet jaštə. Verzatə ja ndalinə ujit atə ajr ḱi ká nə védi, e mbassì uji hĩn e del pá prâə, ju čon verzave kaḱ ajr, sa i duhetə peškut me mařə frŷmə.

Ča âšt ńi punə prá, ḱi pešku eđè aj paska nevojə per ajr, e kúr del nə tə þátə cofə, eđè pse ajr ká mjeft?

Ḱe si âšt puna. Sá âšt pešku nd' ujə, verzatə řinə ńomə e punojnə; por, kur del jaštə, verzatə térenə, þahenə, forcojnə e nuk janə mã per punə, aḱ sá as ajr as ǵak nuk mûnd tə dalinə neper ta. Atə herə pešku s' mûnd tə mâřinə frŷmə e cofə, si des nieri ḱi i janə prišə muškəniətə.

Peškitə cofinə eđè nder ujna kû ká teper pak ajr. Prandej pešku nuk ři fort nd' ujə àmuł, por kerkon ujinə ḱi ecə, pse atŷ ǵẽn mã šum ajr tə freskə e meř frŷmə mã mirə.

III.

Kah puna e ðambəve, peśḱitə janə šum nduerš. Disá kan déri mbə dy o tre rešta ðambə; ðambə gr̃êmča e ðambə lojsə ḱi čohenə e biənə kúr myłə gojenə pešku. Disá janə pá ðambə krejt, e disá e kan gojenə mbušə me r̃ešta ðambəš.

Do tə jénə haəsə fort prá kəto peśḱ ḱi kan ġiþ kəto ðambə. E me se uśḱehenə?

Sot ńifenə dymbəðetə mĩ farə peśḱiš, e do janə tə məðaj per bində, sá ká 'j herə i kapinə ðetə metra gjatə. Peśḱitə ləšojnə ńi moriə voeš, e þohetə se r̃ihenə. Ndo 'j ród peśḱut i ləšon voetə me mĩ e me miljuj. Ġiþ ajò šumicə peśḱut ḱi del prei asò voeš, nuk ġẽn nd' ujə več se pak krymba e kandəŕa e do bîmə ujca: kurġâə, tə þueš, me mbájtə ġiþ atə popuł; prandej ju duhetə me hangerə šoḱi šojnə.

Pešku i mað ha tə vogəlinə tui e grîə, me atò ðambə si gerhanə, eštna e hala e puła fatziut ḱi i raə ngojə. Dit' e natə, pá prâə e pá pušue, ġuejnə šoḱi šojnə, aḱ sá nə mbretniə t' ujnave ká luftə pá daə. — Por nuk â luftə kote me ḱitə faret ânasitə; â luftə me r̃nue ġáł, e pá tê peśḱitə s' kišinə me pasə uśḱim e kišinə me dalə faret.

IV.

Me mêndue se ġiþ atò miljuj fr̂ymə ḱi siełenə neper ujə i ká kriue i maði Zot per nevojə tə nierit! Oh daštəniə e pá mâsə e tə maðit Zot, ḱi i ða nierit me zotnue jo več tokenə, por eðè ġiþ ška ká toka nə védi, prei zoġve ḱi tui kəndue permálšem, fluturojnə per havaə, e déri te peśḱitə tə pá gojə, ḱi livrojnə nə fund tə détit! Peśḱitə janə fort tə vjefšemə per né pse na apinə ńi uśḱim tə mirə e tə pá merziə me miš tə vet ġiþ nduerš. Ġind sá uji, bregut tə détit e nder išuła, uśḱehenə več me peśk. Por dzjerinə eðè tjera dobiə prei peškut.

Me pare o leskəra tə disáve bâhetə ńi farə zadefit; tjerəve ju meŕetə šika notare e bâhetə me te ńi farə ńitəset (ḱerišit); prei do tjerəve dziərenə bárna e voj; e âšt nə zã sidomos voji i merlucit.

V.

Prei dobiəsə tə maðe tə peškut, nieri â mûndue ǵiþmonə me ǵetə si me i dzânə mã mirə. Mã e šuma dzêhenə me řet, me kofəna e me grep.

Bregut tə détit, e, ká 'j herə, eðè bregut tə lumnave, bâjnə si ńi vaþə tə maď me garď (dejl ane), i ḱesinə mbrêndə peškitə e i dzãnə me koša, me turfurḱ hekurit, me štîza, i vrasinə me puškə, e déri i kapinə me dorə. Nə disá vênde pešku i maď ḱi dzêhetə âšt fitimi mã i parə i vêndit. Olanda tə mirətə e tə pasunit' e vet do tə ja dínə saragave ḱi dzên e šet. Norvegia fiton prei peškut permbî tre miljuj fjorinta nə vjetə. Ká vênde n' Amerikə ḱi me pešk fitojnə triðetə miljuj.

Ǵyteti i Londonit nə védi ha per ǵiþ vjetə šum miljuj peškˊ ǵiþ nduerš, e uða e hekurit e Inglizit škarkon krye vjetet pak ǵâə mangut se ńi ḱind miljuj kili pešk.

VI.

Po a s' dronə se, tui i ǵue e tui i hangerə kaḱ fort, s' ká me mbetə mã pešk nə dét o nder ujna tjera? Ketə řezik e pruen ńi faret pešku vetə, ḱi šumohetə pá prâə tui ləšue, si þamə, miljuj voeš.

Mbə tjeterə anə eðè nieri mûndohetə me ja ǵetə mə-ndyrenə mos tə pakohenə peškitə, sidomos nə liḱêj e nder lumna. Roj' e mirə per peškˊ, mos me i ḱitə faret, âšt mos me turbulue ujinə, mos me e čartə me sênde tə vrašəme, si me þanə farə: lpušet o bałkot; m' u ruejtə prei atyne vêndeve kû vînə peškitə me ləšue voetə, mos me ǵue nə kohə ḱi řihenə, mos me ǵue me řeta teper tə špeštə se ḱitenə faret eðè peškit' e voceřə. Vênde vênde bâjnə do vija e bunarə, ká 'j herə eðè tə məðáj fort, me ləšue peškitə voetə e m' u řitə mã mirə. Ká vija peškut eðè per dimen, mos tə hjekinə keḱ prei tə ftoftitə.

Tə dobiəšemə fort janə bunarətə tə nkastšemə, do me þanə do pusa ḱi vêhenə řešt škałə mbə škałə, ńêni nen tje-tərinə, me škue uji tui ecə prei pusit t' eper déri nə fund.

Nder kəta pusa ḱitetə fara e peškut goditə postafat, e lêhetə déri sá tə čilinə bercakətə. Sə parit mbahenə mb' atò pusa kû kan čilə, e mandej ləšohenə nə pusa mã tə məđaj e mã tə kþełə, m' u řitə mirə e me škue mbarə. Dobiə tə mađe ká nieri prei kətí kujdesit me štue peškitə me farə tə gačueme; pse štîhenə nə punə ģiþ atà miljuj voeš ḱi, me i lânə škret, kište me i mâřə řjeđa e me i tretə.

VII.

Kúr vjen koha me ləšue voetə, peškitə lãnə fundin' e ujit e kerkojnə vênde tə ceka, afer briģeve kû tə ju duketə vêndi mã i mirə per tà. Do peśḱ per ketə ařəsye dalinə peir détit o prei liḱêjve e mâřinə lumnatə; e ká 'j herə nuk pritojnə me bâə řugə šum. Por ká eđè asiš ḱi prei lumnaš dalinə nə dét, o hĩnə nder liḱêj.

Kúr nisenə per ketə řugə, škojnə me šumicə tə mađe e řeštohenə si pýkə; dahenə dyə četaš maškuj e fêmənа, e herə prîjnə maškujtə, herə fêmənatə. E me kaḱ tuř škojnə, ḱi ģâə si pret.

VIII.

Peškitə eđè pse nuk janə tə škaþtə, nuk janə as krejt tə pá mâřunə vešt. Ńofinə anəmiḱt' e vet; kujtohenə per prita ḱi ju vên kuš; dínə me zgjeđə vêndetə mã tə rojəšəme e kû ju del me hangerə; i vẽnə šêj kohəsə kúr ju ḱitetə haeja; mâřinə vešt déri kumbonenə o fiškułinə, ḱi i þəřet me hangerə; vẽnə eđè atà pritat' e veta e ģuejnə mješt rišt. Dínə me i dalə tə vštîrəsə e me i ikə řezikut; jetojnə baškarišt; i ndimojnə šoḱi šojt e i dalinə zot ńêni tjetərit. Mu ká ńi peśḱ aḱ kopil, ḱi kúr šef ndo 'j mĩzə o ndo 'j kandeřə ḱi siełetə pá frigə neper bîmə ujca, ḱet kryetə jaštə, e i ləšon ujə prei gojet ḱi t' a bãn ḱúł; mĩzə zeza, me krahə lagtə s' mundetə me fluturue e bje nd' ujə. Atəherə pešku i ři gádi e meř e e ha.

119. Krapi.

Eđė pse ģindja ja mâřinə êməninə per tə keḱ, krapi nuk âšt ńi pešk m' u šaə. Eni, prá, e vežgonje mirə. Ḱitni nə fušə dijenə t' uej, ča keni dzânə permbĭ pešḱ. Šêńoni per fíł e per pë ģiþ gymtyrət' e tija. Sá krahə ká? a janə tə tanə tə məđaj sá ńêni tjetəri? Si ju þonə per kah vêndi kû janə? Kəḱyrni leskərat' o paret' e tija. Si i ká? Kû janə verzatə? Kû â kapaku i tyne? Kû e ká šikenə notare?

E atò fie, ḱi ká řândə gojəsə andej e kəndej, a i šifni? ju þonə mustakə.

A ja šifni bojenə? Persypri âšt nə bojə t' ulînit, e nen tê si i vérđə; krahtə i ká perlye si me bojə drandofiłe.

Krap šum del nder ujna t' ona; ká 'j herə dalinə krep tə məđaj fort; mundetə me e kapə 1 *m* gjatə, e me arđə rândə 15 okə. Mišinə e ká tə kăndəšem e nuk i šahetə. Por i mjeri krap ká anəmiḱ šum: i ģindenə fort lunderəzatə, pãcatə, mĭtə, lejlekətə, patatə, e déri atò kyḱetə, bretkocatə. Nder pešḱ i vêhetə nə špînə sidomos mbəlyši.

I k' ãnde me ndêjə nder kəneta, o nə liḱêj tə cekə, baltikə, ḱi ju bje dieł mirə, e ḱi kan bár šum mbrêndə, o nder lumna ḱi ecinə kadál.

Uškehetə me bîmə ujəca, me lym tə zí, řšajə, krymba, gangəřa bretkocaš. Kúr e mbájnə nder bunarə, i ḱesinə eđė kertoła tə ziəme, buk e pleh deleš, pse ká mbrêndə krymba šum. A e šifni doren' e Zotit, me kaḱe ģâə uškim mbahetə ky farə peškut, ḱi i viən nierit kaḱ fort. — Kreptə ģuhenə me řet o kaiḱ, me kofəna e me grępa, ḱi ju vënə krymba, grimca mišit, bizi tə ziəmə e pêmə tə þáta.

Kúr mbahenə kreptə nder bunarə, atà, ḱi ja gjájnə mã mirə, štrojnə do trina dy perčikə nd' ujə, pse ńitetə mã mirə fara e peškut e nuk škon dam. Krapi mbə ńi vjetə mundetə me bâə ģaštə ḱind mĭ voe.

120. Trofta.

Trofta â ńi pešk me nám; i gjet ká pak krapit, por ja kalon fort me miš. Ká do łacka řumbułake tə kuḱe e tə murme, e škon kater pəlambə gjatə; por disá herə ġindenə trofta eđė mã tə məđaə. Ká ńi vrap me tə čuditə; me aḱ špejtim škon neper ujə, sá pá pritə e pá kujtue kəcen mâje škambit kah bje uji.

Šum trofta ḱet liḱêni i Škoderəsə; por tə mira me nám janə troftat' e Malciəsə, bje fjala, troftat' e Kirit e tə Lumit tə Šaləsə. Kaḱ i lakmuem âšt miši i sajə, sá, vênde vênde perjašta, i bân 2 fjorinta e perté oka.

121. Mbəlyši.

Trupin' e ká šulak e tə zgjatunə; e ká 'j herə ġindenə mbəlyša 2 *m* gjatə e ḱi vînə ká 20 okə. Ká ńi bojə tə sykunə, e persypri âšt i blértə myłunə e nen tê zbarđuk.

Mbəlyši â mnéra e pešḱve t' ujit t' ambel; ká đambə tə řebtə e âšt perpîəs fort.

Grîn sá štâzə ġën nd' ujə; ha ġarpîj e mĩ, e ká 'j herə kapə e ngrehə nd' ujə zoġ pulaš, rika e pata; e kaḱ i řebtə e haes âšt sá nuk kursen as nierinə e baktiənə, ḱi tə dalinə neper ujə kû ḱiłon aj. Kałdzojnə se ńi mušk raə me piə ujə mbə ńi liḱẽ, kúr t' i kəcej ńi mbəlyš e t' a kapi nə turĩ, nə buzə tə pošterme. Mušku u trêmb e iku me tə špejtə, e tui kəcye me vrep nə breg, muer řšḱanə eđė mbəlyšinə e t' a hođ nə tokə lerg, kû e priti mandej si duhej i zoti i muškut.

Mbəlyši řnon šum vjet. Motit i vûene nə bišt ńi mbəlyšit ńi řeþ arit e e ḱitne mbə ńi bunár afer Mannheim-it, ḱi âšt ńi ġytet i Alamańesə.

Nə vjetə 1497 e dzûene atə mbəlyš, e mbə řeþ arit kəndote: Une jam mã i pari pešk, ḱi ká ḱitə kətû me duer tə veta Frideriku i II, me 5 tə Tetorit nə 1226.

Sá vieč ište aj mbəlyš?

122. Levreku.

Ќe ńi tjeter pešk tə mirə. Per bojə, persypri âšt i sykunə, si nə tə þjermə ânaš e i barđə rģant nen bark.

Ha e grĩn pešќitə tjerə, aќ sá i ká mbetə êməni pešk ujk.

Por le tə hánə sá tə duenə; se, tui hangerə, mãjetə e del ńi kašat' e mirə per ńatà, ќi e blėjnə, e fiĩim i mađ per sá e sá bregasə, ќi i dzãnə. Teš ká arđə rêndi i juej! Kəќyrnje fund e mâje ketə farə pešќut.

Buzət' e tija a ju dukenə tə məđaja sá ńêna tjetəra?

Ča janə ńatà gropa mbas kréjet?

Ča janə kapakət' e tyne?

Kû janə verzatə? Si janə? Ška vijnə?

Kû hîən uji? Pse hîən? Kah del?

Pse čil' e myłə pá prâə kapakətə, e pse herə i hapə, herə i řuđə gropatə e verzave? Si ecə levreku? Sá krahə ká e kû i ká?

Levreku dzêhetə me grep e me řet. Por nuk dzêhetə fort létas. Me e dzânə me grep, hiđetə e perplasetə, e tui u perplasə, hapə birenə, ќi i ká bâə grepi e šum herə pšton. Disá herə peškatari i ngrĩtə ngrehə řetinə nə breg; por mandej čuditetə kah šef se nuk ká ģâə mbrêndə: levreku ká ikə e ká mâřə ujinə.

123. Ńala.

Trupin' e ká tə gjatə e šulak, sá me daə ńi ģarpen; ləkurenə e ká řšitəsə e persypri â si nə bojə t' ulînit e nen tê zverđuke. Mã tə šumen' e herəsə e kapə 1 *m* gjatə.

Ģindetə fort nder kəneta e nder lumna, kû hîən prei détit. Miši i ńaləsə âšt i mirə fort. Nə Škoderə dzêhenə ńala šum, ќi i þájnə e i nisinə perjašta.

124. Ќefuł'i.

Ќefuł'i âšt ńi pešk ќi ģindetə fort nder né. Řitetə dyə pəlambə e jo. Persypri âšt i þjermə e nên tê zbarđuk. Ká

do viəza tə murme per sə gjatitə, mã tə špešta nə špînə se nə bark. Nuk ká ðambə; gjûhenə e ká t' ašperə ḱi gádi gəřištə. Ká miš tə mirə; por sidoməs muškəniət' e tija janə t' ãndəšəme. Me voe tə ḱefulit bâhenə nə Škoderə putarga šum, e i čojnə eðė me i šitə nder ðéna tjera.

125. Šojəza.

Âšt ńi pešk špatuk e i řasunə si kuleč, me sỹ mbə ńênə ânə, mã tə šumen' e herəsə mbə ánə tə djaþtə, me gojə terþuer. Ðambətə i ká tə voceřə, tə vocəřa eðė leskəratə o paretə; perkyeti ká do łacka si tə vérða, e nə fund âšt mã e čiltə. Nə krye ká ńa ġaštə o štatə þepa tə gjatə; e disá herə bâhetə déri pêsəmbəðetə okəš. Ři ġiþ monə nə fund se nuk ká šikə notare; e kúr ecə, ecə terþuer me tə dy sỹtə perpjetə. Ləkuren' e ká tə lmuetə e řšitəsə, e nə kořîz ká ńi krah, ḱi i del ši kû janə sỹtə.

126. Blini.

Ńi pešk tə kãndəšem si blininə, â vštír me e ġetə nder vênde t' ona. Miši i ti i ńomə e i krypunə nə šəlinə nuk e ká šoḱinə. Blini ńifetə pikə sə parit nder pešḱ tjerə prei turînit tə gjatə ḱi ká, e gojesə terþuer nên tê. Gojen' e ká tə voceřə e pá ðambə; e ká eðė kater mustakə, ḱi i viərenə nen tê, e i vijnə per tə prekunə. Per se gjatitə ká pêsə řešta pułaš aštit, e ləkuren' e ká tə ngraþtə, si kokəřize. S' ká več se ká 'j fletə nder verza; e nə bišt mâjen' e eperə e ká mã tə gjatə se tə poštərenə. Â i barðə si tamböli, e več nə špînə i surm e si nə tə þjermə.

Blîni ġindetə nder ġiþ détna e nə vérə ńitetə eðė neper lumna, kû hîən me čilə; e peškit' e voġelə sá tə čilinə, kþejnə nə dét. Blini nuk âšt haes fort e nuk šánə kurġâə; nə fund t' ujit ġën krymba, bubəřeca, tə mbetuna štâzəš e bîməš tə škatəřueme. Afer Škodəret ġuhetə blĩ šum e i maď. Me voe tə tí bâhenə putarga, ḱi lypenə fort.

127. Lojba.

Âšt ńi pešk nder mã tə məđaj, ḱi řinə nd' ujə t' ambel; aḱ sá ká 'j herə i kalon 2 *m* per sə gjatitə e škon déri mbə 200 okə e pertė. Kryetə e ká tə mađ, špatuk e tə lmuetə, me đambə gřeməča. Nə buzə t' eperə ká dy mustakə tə gjatə fort, e nə buzə tə pošterə kater mustakə mã tə voǵelə. Peškitə tjerə řêhenə ká 'j herə e kujtojnə se mustakət' e lojbəsə janə krymba; i avitenə me i kapə; por lojba hapə gojen' e i perpĩn.

Lojba ká ńi bojə tə murme persypri me do łacka tə zeza, e nen tê â si zbarđuke. Mišinə e ká tə barđə, tə mâjm, t' ambel e disì t' ăndəšem; por več pešku i rí hahetə, eđė pse donə me þanə se nuk âšt fort i šəndoštə miši i tí.

128. Tuni.

Tuni âšt ńi pešk détit i mađ sá, disá herə, i ká 300 okə miš e â gjatə dy metra e ǵysə. Špînen' e ká tə zezə e si nə tə þjermə, e barkunə tə rǵantə e pika pika. Miši i tunit âšt fort i šiəšem, por čartetə me špejt. Mã tə šumenə, e reǵinə e e ḱesinə nder kutîja. Ǵindetə šum nə dét Adriatik.

129. Njeguła e pəřoni.

Ńi njeguł' e turbul' kadál e létə
Prei bregut t' ujit tu' u ńit' perpjetə,
Pəřonin' e voceř, ḱi pošt' u niste
Mařišt kestiste.

Per ajr t' kuluemun kúr njeguła mbəřîni
Nə mâje t' koderəs', ḱe djeli e škrîni;
Por pəřoni i pošter, škuma tui ḱitə
I lum šetitə.

O djal' nalcinen' pá pas' fuḱiə,
Mos kap, þot' njeguła, se s' ké dobiə.
Mbáju, þot' pəřoni, neper poštənime
Se ǵën fitime.

130. Krymbi i məndašit.

Nə vjetə 555 dy kałoǵerə tə Šə Vasəsə erđne nə Konstantinopuł, hĩne te mbreti Justiniani e i þanə: „Na vĩmə prei Serindet, ḱi âšt ńi ǵytet i đeut t' Indit. Atjè kena paə si mbájšinə ńi krymb, ḱi dzieretə prei si ńajo pelhurə e šəndritəšəme, e fórtə e e hołə, ḱi kətû šitetə sá ari. N' urđənoftə Mađnija e jote, na jena atà ḱi mûndena me e prûe mbə kəto ânə, nder atò vênde ḱi kan mânda, se ǵeþi i mandit ište ušḱimi i atyne krymbave; né, kû tə na lypiš, na ke gádi."

Mbretit tə hołə ja preu mêndja me 'j herə se dobiə e mađe do tə delte kəjo punə per vênde tə tija; prandej i muer me tə mirə kałoǵerətə, i levdoj per kujdes, ḱi kišinə per atəđé tə vet, e ju vûni porosiə me škue prep nə đé t' Indit, e prei andej me prûe ketə mál tə rí. Kałoǵerətə u bãne nə šênd, e me uzdajə me i vijtə vêndit tə vet, u nisne per đé t' Indit, e atje u vûene me dzânə ǵiþ se si punohej ajò pelhurə aḱ e bukurə, ḱi i þonə məndaš; e ne e mbram mbəlođne faren' e atyne krymbave me e prûe nə Evropə. Por m' u diktue se e ḱiti kuš faren' e məndašit jašta đeut t' Indit, i škote kryetə; pse vêndasitə došinə me e mbájtə več per védi, e mos me e pasə tjeter kuši. Ška škuen' e bãne atəherə kałoǵerət' e škaþtə? Špuene tinəs škopîjt' e vet fund e mâje e i mbušne, sá dzêšinə, me farə məndašit, e kadal kadál me škop nə dorə, si ǵiþmonə, u nisne prei andej e i kaluene kûfijtə. Mbassi patne bâə disá muej řugə, tui hjekə zí sá s' þohetə, mbəřĩtne nə Konstantinopuł. Škuene prep te mbreti, i kałdzuene atə farə, ḱi kište pritə me ǵiþ dišír tə zêmerəsə, ju đane búlḱve e i mbəsuene si čilinə e si řitenə atò krymba. Justiniani i ndéroj fort e ju fali đuntiə šum, e u kənaḱ se, pós tə miret ḱi i kište bâə popułit tə vet, tui i đanə kanuninə m' u sundue e ḱi âšt n' êmen tə ti, ńi tjeterə tə mirə po ju bâte, mos me i lânə me dalə perjašta parja e tyne me bleə məndaš.

Ká pak ká pak məndaši u hap neper ǵiþ Evropə tə Jugəsə; por kerkund nuk lulzoj sá n' Italie tə mjesəme, nə

Piemonte, nə Lombardiə, nə Tirol tə jugəsə e nder vênde tə Venedikut; prandej atŷ mândi u bâə ńi nder mã tə para bəgatiə tə vêndit.

Na tə ǵiþ i ńofimə krymbat' e məndašit. E kuš s' i ká paə me čilə atò krymba, kúr dzehetə moti, e m' u ləšue me mĩ mbə ǵeþ tə mândit, ḱi ju štrohetə permbĩ trina tə štradzəsə?

131. Bleta.

Nə prendəvérə kúr zbutetə moti e čilinə luletə, dalinə bletatə tui rmue nder livaḑe e neper kopštíje.

T' a mâřimə mbrapa me sŷ ńi! Fluturon andej e kəndej, e mbasandej uletə permbĩ ńi lule, e ḱet kryetə e ǵysen' e štatit nə zêmerə tə sajə. Ška bân aštû? Me þimþ, ḱi âšt sí me kênə skjepi i sajə, þiþə luletə, spupurišə atə pluhunin' e vérd ḱi kan, e ja ńet kambəve tə mbrama. Hĩn nə dyə, nə trí, nə kater lule, þiþə e meř pluhun; mbasandej tuř e vrep škon te zǵoni me čue ča ká mbəleḑə. Atə herə hĩn e punon; goditə fašojtə e ḱet mbrêndə mjaltenə ḱi ká punue me lańe ḱi pat þiþə. Me mĩ bletətə hîjnə e dalinə, škojnə me kerkue lang e pluhun luleš, kþejnə, godisinə fašoj e vẽn mjaltə.

Me i paə, s' ká si bâhetə puna mã me rênd: asńêna s' ngatəřon tjetərenə, ǵiþ e ciła i ləšon vêndinə šoḱesə; jetojnə baškarišt; godisinə špionə, e šîjnə; řínə me ruejtə; i ndigjojnə e i šerbejnə me daštəniə aməsə. Ama âšt krajlica e tə ǵiþave, e prei ânəsə, ḱi ká nə védi, sundon pá mũnd ǵiþ ato rob.

Ama âšt mã e maḑja e ǵiþ bletəve. Ajò vetunə bân voetə, e nə pak javə bân gádi 30.000 voe: prei andej dalinə bletətə.

T' a kəḱyrimə per séri mã ngjat ńi bletə. Ḱe ńitê, ḱi paska dekə. E škreta!

Luejti éra ńi gêmb, i raə gêmbi e e mbyti.

Paleh, prá! Štatinə e paska tríjaš, do me þanə, paska: kryetə, krahnori e viþetə. Kətà tre kurma kênkan daə ńêni prei tjetəri me ká 'j tə holə ndermjet. Paska ǵaštə kambə; kah ana e bálit paska dyə fie si briəna; brĩ koř̃izit i dalkan

dy krahə; e me kəḱyrə mã holə, daəkan kater krahə, dy tə məđaj e dy tə voġelə nen tə məđátə. Sá t' îma i paska fletət' e krahve! Parzmi i bletəve âšt i kułmə; štati i murmə.

Me e kəḱyrə bletenə neper îməḱyrə (microscopio), duketə e řebtə e e vštírə. Štatin' e ká plot me ḱyme tə ngraþta; kambət' i ká t' armatisuna me þojza e brušəza; me tà bleta škundə pluhunin' e luleve e e mbəleđə.

Bleta ká per mbrapa ńi vegelə þércə fort, þimþinə, ḱi ja ḱet atyne ḱi e gergasinə, eđè nierit. Kúr þérə, ləšon mbrendə ńi lang djegcə, ḱi iđnon vařenə: ãjetə miši, e đima ngjatə bukur šum.

Fəmiətə, ḱi škojnə e gergasinə bletətə te zġojtə, i dzên bleta e aḱ fort i ha ká 'j herə, sá biənə tə liġ.

Bletətə janə tə pá prituešəme per punə, e me mbəleđə ška kan nevojə per mot tə vštir: tə dzãmə eđè na prei tyne urtiən', šesten' e punəsə, cénenə e rojen' e ġâəsə.

132. *Luâni e dragoni.*

Mbas ńi luftet ńi luã
Po meř řugen' me škue n' spiə;
Kúr prei zjermit šef se škrîə
Ište špija e s' kiš mbeť ġâə.

Řin e ḱyrə e nuk loton,
As s' bân dənes' as s' bân ankim;
Več kəto fjaľ i þa si trim:
Kam fuḱiən' e kəjò mə mbaston.

133. Arči.

Né na škon mêndja se pêmətə i kena vûe per védi; por nə do vjet arči bâhetə aj vetə zot ġâəjet. Dalinə me kaḱ šumicə sá me perkulə gembat' e pêməve. E atəherə i ká mařə óra e zezə pêmətə. Nuk lãnə ġeþ mbə ta pá grîə; e

pá u mbušə tetə dit, pêmətə dájnə šyt, pá feə ǵeþit, si me kênə nə pikə tə dimənit. Per atə vjetə, puna e pêməve ká mbarue, pse pêməsə i škon ǵiþ undyra me ḱitə ǵeþ tə riə, ḱi s' mûnd tə bâjnə pá ta. Mbas ńi javet, o dyə, ḱi kan šfrye mirə mbə pêmə, tui i dəlírə ǵeþtə, sá kan ǵetə, fêmənat' e arčave hîjnə nə ðé ńa 'j pəlamə kþélə, e fiłojnə me ləšue mbə dyə o trí vênde ká dymbəðetə e déri mbə tríðetə voe: mbasandej cofinə. Mbas kater a ǵaštə javəš voetə kan čilə e fiłojnə e livrojnə do krymba, ḱi ušḱehenə me řâjə bîməš e škojnə tui špue tokenə mbə kater anətə.

Nə vještə hîjnə mã kþéltə nə tokə, e řinə fjetə, déri tə fiłojnə me dzeə tokenə diełi i prêndəvérəsə, e m' u ńałə bîma. Atə herə ja nisinə damit per sə rí e ja ngjasinə trí o kater vjet. Búlku i mêčem mûndohetə ǵiþ sesi me i ḱitə faret kəto krymba; i vjen mirə, se, kúr þen tokenə me parmêndə, i vêhenə mbrapa sóřatə tui ḱokatə neper vija; sóřat' e škreta škojnə tui mbəleðə ńasó krymbaš. Si tə dalinə tə katertenə vérə, krymbatə bâhenə flutura; e nə prêndəvérə mbrapa kan mbarue sə řitunitə, e dalinə e šetisinə mbə gjasə tə do anə-zave tə məðaə.

Kořîzinə e ǵymtyrətə tjera, sə parit i ká tə buta e si tə zbéta; por me tə špejtə forcohenə, e mařinə bojə. Č' nə Fruer arči fiłon e lên birat' e tokəsə, por nuk del mbałafaḱe perpara se me i dalə ušḱimi, ńatjè kah mbarimi i Prílit, o nə fiłim tə Mãjit. Disá, ḱi s' kan hîə fort kþélə nə tokə, dalinə buzə ðeut ḱýš nə dimen; por ḱyḱarətə janə ngutə teper e cofinə ũjet e sə ftoftitə. Por sá do nuk škojnə pá zã: gazetatə řínə gádi me i škrue si ńi sênd per bində. Məndyra mã e mirə me i ḱitə faret arčatə, ḱi fluturojnə, âšt me i škundə pêmətə nádje heret, kúr alá arčatə janə ngrîə prei voesetə; me i mbəleðə mandej mbarə, me i štîə mbə ńi gropə e me i pervəlue me ujə tə dzétə. Ǵiþ kuš ká feə buřnijet, i rí e plak, tə pasun' e tə pá pasunə do tə mûndohenə me i ḱitə faret kəto kandəřa damtorə.

134. Kacaleci.

Kacalecatə janə šum nduerš, por ḱi šifetə mã fort nder vênde t' ona, â kacaleci i þjerm, e mã i maði nə ġiniə tə vet. Mâje kreəsə ká ńi mbəlojə si ńi šḱut, e andej i dalinə si dyə briəna tə hoła e tə gjata.

Atà sŷə tə məðaj e ajo gojə e haptə sá 'j fuř̃ə, nuk i apinə hiešim per tə vertetə kacalecit. Štati i tí mbaron me ńi bark tə maď per sə tepermit, e sosə mandej mbə ńi þep. Kacaleci lot e ləkundetə si ta lypiš. Mûndetə me ngâə, m' u kacavjeř̃ə, me fluturue, me kəcye, e, kúr â nevoja, eďè me bâə not. Pós dyə kambəve tə mbrama, aḱ tə gjata e ḱi i vyejnə me kəcye, kacaleci ká eďè kater kambə tjera me do kþetəra ḱi i ndimojnə m' u kapə e m' u ńitə kû do. Me kambə tə mbrama mûndetə me kəcye aḱ lerg ḱi kuř̃ ńi ġâə e ġál tjeterə, pós pleštit, s' mûnd t' i bâjnə bál. Me mûjtə káli, me atə štat e fuḱiə ḱi ká, m' u hjeďə sá hiďetə kacaleci, kište me vojtə ndo 'j sahatə lerg. Pós tə ġiþave, kacaleci ká dy krahə ḱi s' mûnd tə ja šájnə kuš per tə voġelə.

Ká ndertimi i štatit, kacaleci nuk ká šoḱ kerkûnd. Do kandərajə ḱi šifenə me šumicə řugəsə e neper fušə, janə, si me þanə, žgati i kətí kómbit.

135. Búlku.

Kúr ndjerzt' e štâzətə janə dekunə nə ġumə, e več kukavacat' e lakuriḱatə fluturojnə neper teř̃ tə natəsə, ndîhetə špeš nder špija katundarəš zâni i hołə e perškues i ńi ġâəsə tə ġálə. Tý mjeft t' a do zêməra me kênə me e dítə č' farə ġâjet âšt ajò, e me e paə ngjat. Por e zeza âšt se kəjo ġâə ruhetə fort, e pak sá me ju avitə, lên zânin' me 'j herə. Por ḱe mb' atə birə afer voterəsə, e, nə tə punojnə sŷtə, kəḱyre si âšt. I gjet brumujve; bojen' e ká si nə tə vérď, me dye fie tə gjata perpara, e dyə ḱyme te bišti. Ḱaj âšt búlku. Ká per brîə dy krahə ləkuret, tə myłtə, e ḱi sosinə mbə dy þepa; kətó krahə janə ńitə me dy krahə tjerə aštit, gjatə sá

ġŷsa e tyne. Kəta krahə i vijnə maškulit me bâə atə zã ki ndîhetə, Eđė pse na nuk e mâřimə vešt ketə zã tə merzitšem, si 'j herə 'j herə, šokətə e mâřinə vešt. Ditenə bulkitə flẽjnə nder bira tə veta, afer votərave e afer fuřave, e me pasə si, afer maġesə.

Kúr filon m' u eřə, ju del ġumi e ngasin' e fluturojnə andej e kəndej, tui štiə kryetə mbə ġiþ sá haəna tə hasinə. Me i thuejə bulkitə, duhetə me myłə ġiþ biratə e murit afer voterəsə e afer maġes. Por nder špija tə mira e ki kəkyrinə pastriənə, pak se ġindenə, pse dalinə vetə.

136. Þənegəlatə.

Þənegəlatə janə do bubəřeca punətore sá bletətə. Nen đé godisinə špijatə ku řinə vetə e řisinə zogatə. Ġiþ e ciła špiə ká trí farə þənegəlaš: argatetə, maškujtə e fêmənatə. Argatetə o punətoretə nuk kan krahə, e řinə tui punue pá prâə; maškuli e fêmənа janə me krahə. Ródi i þənegəlave, ki šifetə mã fort nder né, âšt þənegəla e pýłəsə.

Kəjó þənegələ goditə čérđen' e vet me halþa četinaš (me fie ġeþš pišet) me kránde, me gandže luleš, e kəsò farə téšaš. Prei asajə čérđesə dahen' e šperdahenə řugica sá uji kû škojn' e vînə þənegəlatə per punə tə veta. Nə Gušt dalinə maškujtə e fêmənatə me krahə e fluturojnə andej e kəndej; por me tə špejtə biənə nə tokə. Fêmənа ləšon mbasandej voetə ndə vênd mã tə ġanə ki kan nə špiə. Atŷ čilinə do krymba tə bardə, pá kambə; e punətoretə ju řinə gádi mos me i lânə pá hangerə. Ġindja gabim kujtojnə se ńikətò janə voet' e þənegəlave, e i mbəleđinə per zoġ kəndojsə. Punətoretə kan eđė kujdesin' e zogave tə vogəla; i kapinə e i čojnə nə dieł špeš, e mbasandej i štîjnə mbrêndə kúr šofinə se âšt tui raə ši. M' u ndalə me šikjue ńi birə þənegəlaš čuditeš tui pá kujdesin' e punəsə e tə mbarət' e kətyne bubəřecave. Me i raə ndo 'j þənegələsə me bájtə ńi bařə teper tə rândə e dán grimca grimca, o škon e þəřet šokətə me e ndimue. Puna e tyne mã e mađja âšt me bájtə lândə per godiə, e

me mbəleđə uśkimin' e vet, śi me þanə; mîza, bubəřeca tjera, kokəřa e lańe bîməš. Por nuk â ġâə ajo fjalə, ki þonə, se þənegəlatə bâjnə gádi bukenə per dimen; pse dimənina e škojnə nen đé kþélə mbə ńi farə ġumit. Þənegəlatə kan ńi þimþ e ńi šikəzə me ńi lang djegcə mbrêndə, e i vjen ńi ér' e fórtə, ki þonə þarm þənegəlet. Ky þarm vian per mjekiə e bâhetə me tê spirtja i þənegələsə. Kúr meřetə ndo 'j ġymtyrə štatit, dobiə tə mađe bãn ńi bâj ki kan kênə vəlue mbrêndə čérđe þənegəlaš. Por me bâə e me dzânə þənegəlatə nder kopštîje, bâjnə dam.

Hera herə mbəsohenə ku mbahenə driþnatə; e atə herə á vštírə me i dzieřə prei andej. Ká þənegəla ki řinə neper pêmə tə krańuemə, e atŷ čilinə čérđe e štona. Ká asiš ki řinə ndə đè nder kopštîje, si âšt þənegəla e zezə. Ká ne e mbram do þənegəla tə kuke ki řinə nen gur, nder kałama e nder mure. Kəjo farə þənegəlet ká ńi þimþ ki mûndetə me þérə bukur mirə me tê.

137. Kandəřa tjerə.

Me četə tə kandəřave škojnə eđè džidžiłojatə, kungałatə, fluturatə, mîza, zekþi, muškaja etj. Kətà tə ġiþ kan ġak tə bardə e tə ftoftə, e štatinə tríjaš: me krye, kořîz e viþe o bark.

Kandəřatə, kúr mbarojnə sə řitunitə, ecinə me ġaštə kambə, e nə krye ju dalinə dyə fie si briəna, ka 'j herə tə gjata fort, e špeš kan eđè krahə.

Pêmə.

138. Pêmətə.

„Babə, a po del sot me né nə kopštə?“ i þonə fəmija. „Sá fort na k'ãnde me dalə m' u špîə nə kopštə! Ngasimə, kəcejmə, losimə; e kúr kałdzon ti ndo 'j sênd, o na ždriviłon

ndo 'j punə, ulena e římə nə bár, e tə ndigjojmə pá mâřə frŷmə.“ Baba ju perǵeǵi: „Vênja mêndenə mirə školəsə, řini urtə ǵiþ javenə nə špiə, e per ǵiþ tə diele, kúr tə zbutetə moti, kam me dalə me jú nə kopštə, mbassì tə mbarojmə šerbimet' e kišəsə, e kam me ju mbəsue ndo 'j sênd.

Fəmija i ndigjuene babəsə, ḱi s' pat ča m' u ankue per ta, u bâəne tə mirə, t' urtə, tə ðanunə mbas kəndimit; prandej eðè baba ju ndêj nə fjalə. Si hiəne nə kopštə, ju þotə i jati: „Fəmiə, ndigjoni teš; a šifni kətû řeþ e řeþ? Ǵipška mungułon prei toket e meř uškim prei sajə o prei ajrit, i þonə bîmə. Þona se ńi bîmə âšt ǵáłə, pse eðè bîma ká nevojə per uskim e řitetə. Pjesəsə sə bîməsə ḱi hîənə nə ðé e kapetə per tê, i þonə řâjə e řândzə; kəjó þiþə prei toket langunə uškyes. Pjesəsə tə bîməsə ḱi čohetə prei toket e ḱet řêma, ǵeþ e lule, i þonə trup. Ǵeþi âšt ńi sênd i nevojšem per bîmə. Ǵeþtə kan do bira t' îmta, e neper ta þiþinə e avułojnə do lândə tə škrŷta e flurore. Prandej þohetə se bîma meř frŷmə neper ǵeþ, si meř frŷmə nieri me muškəniə tə barða. Bîməsə tə trašə, ḱi čohetə bukur mirə prei toket, e ləson gêmba prei trupit, i þonə pêmə e lândə. Ká do bîmə, ḱi, sá dalinə mbī ðé, ḱesinə gêmba, por nuk kan ndo 'j farə trupit: atyne ju þonə krandəča. Permêndi teš do krandəča e do pêmə nder bîmə ḱi kena nə kopštə.

Lêci: Kena mjetəratə, boronicatə, fermacatə drandofiletə, ḱi janə krandəča; kena eðè moła, darða, kumbuła, pješka, zerdelija e ḱeršija, ḱi janə pêmə.

Baba. Mołatə e darðatə kan mjedis tə zêmerəsə do kokəřa, e prandej ju þonə pêmə kokəřize. Pješkatə, ḱeršijatə, zerdelijatə kan mbrêndə berþamə; e prandej kətyne ju þonə pêmə me berþamə.

Lêci. Po si bâhenə kətò pêmə kaḱ tə bukura?

Baba. Me štîə nə ðé ńi kokeřə o ńi farə, ḱi ká mbrêndə berþama, del ńi bîmə asì ródit. Fara ká si ńi þumb, ḱi i þonə bulə; šì prei andej čilə bîma. Ńi pjes' e berþaməsə škrîhetə e i nep bîməsə uškimin' e parə; e ńištû prei ńi kokeřəsə tə voceřə del ńi pêm' e maðe. Č' mrekułiə!

Ǵiþ dija e mještrija e nierit nuk mûndetə me bâə ńi fie barit ki del prei toket. Kəkyrni prá, o fəmiə, sá i puštuešem e i dišem âšt i maði Zot! — Por pêma, ki bĩn prei faret, nuk liðə kokəřa tə mira; sə parit âšt fort e egerə, e do t' a zbusinə dora e nierit.

Lêci. Si ká m' u zbutə prá pêma?

Baba. Búlku i mirə, meř prei ńi pêmet tə butə e ki bân kokəřa tə mira, ńi pip; čán gêmbinə e pêməsə s' egerə e štje mbrêndə atə pip, ńaštû si po ju kałdzoj une kiteš. Kəsajə punə i þonə me šortue. Mbə vênd se me šortue me pipa, búlku meř bulenə o sỹþin' e ńi pêməsə tə butə, čán ləvoren' e pêməsə s' egerə, e štje nen ləvore atə bulə, e pêma šortohetə ǵiþńi.

Kištû prei pêməš t' egera kan dalə kətò pêmə kak t' ambəla e tə kandəšəme si dini ju vetə.

Nə mal e nə pỹlə ká landə tə məðá ǵiþfarəš, si me þanə aha, palńe, lisa, plepa, kəštêja, e šum tjéra ki na kesinə trén' e dəřasa per ndertim tə špijave, tə barkəve, tə kéřeve, tə rakjeve tə špiəsə e per almise ǵiþ farəš.

139. Perime, lule e pêmə.

Baba i muer me védi prep ńi tjeterə herə fəmiətə e i čoj nə kopštə. Atəherə ju þa; Bîməsə, kí nə vênd tə trupit, ká ńi kał tə butə, e nuk čohetə fort prei toket. i þonə bár o barištə; e kətû keni sá uji. Disá bárišta nuk ngjasinə mã se 'j vjetə, e atəherə rãjə e kál þahetə; disá tjerave řâjtə ju ngjasinə dyə vjet e mã šum, e nə prêndəvérə kesinə per sə rí. Ti, moj biə, ki jé kênə sá herə nə kopštə me nanenə t' ande, a e di ška miełimə na nə kopštə?

Liza. Na miełimə lakəna, rigəna, pjepəna, šerkîj, kûnguj, kastraveca o tranguj, patridžana, nêne, sałáta, mardanoz, preš, kepə e hudəra.

Baba. Ńi bîmə e vjefšəme fort âšt kertoła. Kertołatə janə tə kãndšəme e tə mbájšəme; kendrojnə mã fort se perimetə tjera e mã fort se driþi; e gádi kuř s' tə lãn pá ǵâə.

Kuš ká mênd e i vên me kujdes e me šumicə, nuk hjek kuř ziə per buk. Kertołatə janə dora e Zotit!

Na miełimə eđė biza, grošə, baþə, ḱikəra e þjer: kəta perime kan kokəřa, pštjełə mbə bištaje, e ju þonə aštû mbarə baþənije.

Por teš po škojmə nə kopštə tə luleve, kû e dí se tə k' ãnde tý. Č' lule tə bukura čilinə nə prêndəvérə?

Liza. Čilə vjołəca me atə érə tə mirə, zymbylatə.

Baba. Nə vérə na kənaḱinə drandofiłetə, zamakətə, gojəkrapa, lule vâþə, karajfilatə. Nə vještə šofimə lule milanit, lule mułaga, drandofiłe e šum tjera. Ḱe si ká mêndue i mađi Zot, per dobiə e per gəzim t' onə, me ǵiþ kəto bîmə ḱi dalinə nder kopštîje.

Mołatə, darđatə, ḱeršijatə, ařatə, pješkatə e tjeratə na apinə pêmə tə šiəšəme. Drûni i kətyne pêməve viən per zjerm e per godiəna; bâjmə eđė me ta řaḱje e almise. Ká do bîmə krandəča, ḱi ḱesinə kokəřa o kaliboba, ḱí hahenə. Kopšti ká ǵiþ farə bîməš, ḱi hahenə. Do i hámə nə vérə e nə vještə; do ruhenə eđė per dimen me goditə haenatə me ta.

140. Ḱeršija.

Ḱeršija âšt nder pêmə mã tə bukura ḱi kena, e šum herə škon fort nêltə. Trupin' e ká mbəlue me ńi ləvore tə lmuetə, e prei plasaš ḱet ńi řšinə tə murme. Gêmbat' e ḱeršiəsə mbušenə nə prêndəvérə per bukuriə me lule tə barđa, ḱi čilinə perpara se me dalə ǵeþtə, e dájnə si ńi tubə luleš.

Me i kəḱyrə atò lule i šef tə tana mbəlue me bletə, ḱi mbəleđinə mjaltenə. Ḱeršija âšt e para pêmə ḱi piḱetə, e prandej eđė e para, ḱi bâjmə me šəndet. Keršijatə janə řumbułake, tə kuḱe, tə vérđa e tə zeza; e kan mbrêndə ńi berþamə me palc tə iđtə.

141. Gosta.

I maði Zot i þotə prêndəvérəsə: „Čou, špejt e štroja sofərenə bletəsə!“

Mb' atə čas mbəlohetə ќeršija me lule tə barða sá s' ńehenə. T' a paəmenə čohetə nádje bleta, fluturon mbĩ ńi lule e þotə me védi: „Č' tas i bukur kênəka: pasəkan daštə me mə ќitə káfe.“

Štje mbrêndə gjuhenə, þiþə e pi.

„Sá e ambelə! Kətû šeќeri kênəka lír.“

I maði Zot i þotə vérəsə: „Čou špejt e bânja gáði sofərenə trumcakut!“

Mb' atə čas ќeršija mbəlohetə me kokəŕa tə kuќe tə pá ńehuna.

E trumcaku: „Sá mirə! kətû u haəka pá máře: kəto janə do kašata, ќi m' apinə ģiłesə e ma čilinə zâninə.“

I maði Zot i þotə vješтəsə: „Ško e čoji sofəratə, se teš mă janə ngîə tə tanə.“

Atəbotə frỹn prei maleve ńi ér' e ftoftə e filon bryma. Ģeþtə kuќenə e zbehenə, e ńêni mbas tjetərit biənə nə tokə.

Âšt e dítunə se ška ká dalə prei toket, nə tokə do tə kþejnə.

Ne e mbram i maði Zot i þotə dimənit; „Špejto e mbəlò ča ká mbetə.“

E diməni ќet bórə ģiþ kah, si me štrue ńi mbəlojə persypri; e tokenə mbarə e meř ģûmi e flẽn.

142. Moła.

Ká moła tə buta e moła t' egəra. Mołat' e egəra janə tə þarbta ќi s' i ha ģâə; mołat' e buta janə t' ambəla. Řâjt' e moləsə hapenə fort nə ðé; e prandej moła ngulə fort e ušќehetə mirə. Permbĩ ðé âšt trupi e gêmbatə. Trupi ká ləvore, drũ e pale. Gêmbatə janə tə məðaj e tə voģelə, e

dimənit nuk kan ġeþ. Gêmbatə kan bula o sÿþa. Ġeþtə dalinə nə prêndəvérə e zbukurojnə pêmenə. Nder ġeþ mbəšehenə zoġtə e kəndojnə, e bâjnə čérđetə. Lulet' e moləsə janə si nə tə kuķe. Mbas disá ditš biənə fiəzatə (ġeþt' e luleve), e nə kupəzə tə tyne jesinə moląt' e vocəŕa. Kətà moła škojnə ditə per ditə, e nə mbarim tə vérəsə e nə vještə piķenə. Atəbotə pêma dán per bukuriə, si pat daə nə Mãj kúr ište plot me lule.

Molątə, kúr janə pjekə, mbəliđen, por duhetə me ja vûe mêndenə mos me i mbretə; čohenə nə špiə nder koša o nder þasə, e ŕnojnə ġiþ dimənina, ndeŕ ġiþ atà muej ķi s' ká pêmə tjera, si me þanə ķeršija, vižńe, pješka fiķ, dređa e mjetəra. Molątə eđè štryđenə e bâhetə ńi farə vênet me ta.

Moła prá âšt ńi pêm' e vjefšəme fort. Tə ja dímə per ndérə tə mađit Zot.

143. Darđa.

Darđa eđè ajò âšt ńi pêmə nder mã tə bukura e mã tə mədá. Ŕâjtə i ká me fie šum e hîjnə kþéłtə nə tokə e dzânə vênd šum. Nə tokə tə mirə darđa e ləšon trupinə ndréjt, ķi bâhetə i gjat' e i trašə, e gêmbatə eđè atà škojnə tui u hapə pá prâə. Ləvorja e darđəsə, mã tə šumenə, âšt e ngraþtə. Kúr fiłon prêndəvéra, gêmbi i darđəsə ķet dyə farə bulaš; prei mã tə mađesə dalinə luletə, prei mã tə vogəlave dalinə ġeþtə. Per do dit kəjò pêmə dán bukuriə prei luleš, ķi ká; por me tə špejtə vešetə me ġeþ. Ġeþtə i ká tə ləmuetə e tə šndritšemə. Luletə veškenə kadal kadálə; éra meŕ ġeþəzat' e tyne, e mâje bištit jet pêma. Gêmbatə perkulenə prei šumicet tə pêməve; por kúr fiłojnə m' u ŕitə, šum biənə nə tokə. Por me škue moti mbarə jesinə kokəŕa sá mûndetə me i mbájtə pêma. Ká 'j herə duhetə me i mbájtə me štyła gêmbatə mos m' u škye prei rândimit tə pêməve.

Darđatə hahenə tə ńoma, tə þáta e tə ziəme. Nə disá vende eđè i štryđinə, si molątə, me bâə ńi farə vênet.

Darđatə dimənore tə bukura i bâjnə ndérə tryesəsə tə pasunit, e i apinə fitim búlkut, ќi ká dítə me i řitə e me i punue.

Mos me pasə dam, e me ќiłue nə tokə tə mirə, darđa řnon šum; e ќet pêmə ńi ќind vjet e mã teper. M' u þaə do degə prei vjetrimit, por tə jétə trupi šəndoš, mûndetə m' u pertrîə tui preə gêmbatə mã tə pošterə.

Pipať e rí, řitenə me 'j herə; e per šum vjet mbrapa tə kənaќinə me pêmə.

Eđè kəjò pêm' e vjefšəme na bân dišmiə daštniən' e pušteden' e tə mađit Zot.

Metale.

144. Gelќerja.

Guri i gelќeresə ġindetə nə đé si štroja, si sukə e si mołokə.

Me šterngue me gišta gurin' e gelќeresə, s' mûndeš me e kþye si kþehetə, bje fjala, dýli; prandej þohet se âšt i ngurtə.

Me mâj þehetə létas; prandej þohetə se âšt þečə. Me mâřə nə dorə ńi gúr gelќerjet, vjen rândə; âšt mã i rândə se ńi copə akuł ќaќ, o se ńaќ mâsə ujə.

Me kətò gur ngrehetə ńi fuřə, i ќitetə zjermi, e guri škon tui u zbutə, tui u lécue, e meř ńi farə djegcimit: ńištû bâhetə gelќerja. Gelќerja mândej ќitetə nd' ujə e i þonə se fiketə; tui piə ujə vəlon e ќet duhmə zjermit. Mbasandej štîhetə nə punə. Me e škrîə nd' ujə ќet ńi lang tə bardə si tambəli, e viən me zbardə muretə. Gelќerja e fikunə, perzie me ranə, ќet łočinə, ќi punətori vên nder gur me i liđə e me bâə múr. Łoči, tui ndêjə jaštə, forcohetə e forcon eđè godiənə.

145. Mermerə.

Gurve ḱi janə ródit tə gelḱeresə ju þonə gur gelḱerəsə. Ńikəso doret janə mermerətə e barđə, o tə sykunə, o tə vérđə, o tə blerətə, o tə kuḱ o tə murmə. Mã i bukuri mermér i barđə âšt mermeri i Carrarəsə; nder tə zez mã i vjefšəmi âšt aj ḱi dzierətə nə Varennə brî liḱênit tə Comosə. Me mermerə tə barđə bâhenə řasa tə škrueme o fugure nə kambə (ndêjəca); me mermerə tə sykunə o tə vérđə bâhenə řasa štrojet, tavolinaš e řaḱješ tjera mađnijet. Nder Kíšə tə məđa e tə hiešəme reþəzatə. krejəcatə, štylatə e šum škrojla janə mermerit.

Alabastri i þještə, ńaj i sə Lémjesə, âšt eđè aj gúr gelḱerjet. Âšt ńi mermér i fórtə fort, e si i peršndritšem; Kiša e šə Pálit, afer Roməsə, ká štyla tə bukura kəsò ałabastrit. Ká eđè ńi tjeter ałabaster, tə barđə, tə butə m' u punue, e bâjnə me tê kandila, saksija e šum čikəřija. Por nuk â ńi ródit me tə parinə, e škon me ałčin.

Ałčini i gjet fort gelḱeresə, por nuk âšt četəsə tə gurit tə gelḱeresə. Me punue me ałčin duhetə me e pjekə perpara nə fuřə. Por ałčini, ḱi šitetə te na, âšt i pjekunə.

Eđè tempešḱiri, ḱi škruejmə nə školə me tê, âšt ałčin.

Ałčini ḱitetə pluhun ndə tokə tə ftofta e mbujake me i šəndošə.

Me i mbəlue me pluhun gelḱerjet ǵylpanətə, geršanətə e ǵiþška âšt hekurit tə ləmuem e tə šndritšem, nuk ndryškenə.

146. Krypa.

Krypa ká ńi bojə tə barđə e džidžiłon disì. Ká ńi šijim tə vetinə, ḱi ǵiþkuš e ńef, e i þonə i ńelmə. Ky šijim i pelḱen ḱełəzəsə, prandej ju ḱesim krypə haenave, me na arđə mã tə mira. Nə lagəštinə krypa rîn, e me e

ḱitə nd' ujə škrŷhetə aḱ spejt sá šeḱeri nə kafe, e bân šəłinenə. Mbə šum vênde del prei toketə ńi uji i ńelmə, ḱi e mbəleđinə mbə do bunarə, e térinə e lên krypə. Nə šum vênde tjera krypenə e dziərinə prei ujit tə détit, prandej ká mbetə fjala: e bân nə dét e e ǵên nə krypə. Por šum krypə dziəretə eđė prei toket, kû ǵindetə me šumicə sá me bâə ká 'j herə male krypet. Krypa e tokəsə âšt e barđə e šndritšəme; por šum herə ǵindetə perzie me đé. Nə zã janə gəřimet' e Wieliczkəsə nə Polonie.

Krypa âšt e nevojəšəme per tə ǵáłətə t' onə: ju ḱitetə haeve me i bâə tə šiəšəme; miš e pešk krypenə me i ruejtə. Krypa hîən nə punə eđė nə mjekiə, me kałajtisə rêmetə, me ńye, e mbə šum sênde tjera. Eđė baktiəsə i apimə me hangerə krypə.

BKSH

Kreu i tretə.

Řuzołimi.

147. Ḱieła.

Mbĩ né hapetə ḱieła. Atjė nêlt nə ḱieł džidžiłojnə do drita ḱi ju þonə hyj. Eđė dieli âšt ńi hýł. Janə mbasandej řokołuesitə, si toka e jonə; e mbas rokołojəsəve sielenə ndjekəsitə. Hâna âšt ndjekəsi i tokəsə. Kúr šifetə dieli o drita e tí, âšt ditə; kúr s' ja šofimə dritenə aspak âšt natə. Kúr šifenə prá dieli, hana e hyjtə?

Drita e dielit âšt e škeldzyešəme e tə meř sỹtə, aḱ ḱi nuk â buřə, ḱi mûndetə me ja ngulə sỹninə; řezetə e dielit dzéjnə tokenə. Drita e hanəsə âšt e zbétə; hana nuk dzén tokenə. Dieli e hana né na dukenə si kuleča; por janə si ġyle. Dieli â i šndritšem si j' herə j' herə. Hana herə duketə e šndritšəme, herə e teršəme; herə mã e plotə, herə mã e ġymtə. Kúr hana škeldzen krejt i þonə hanə plote. Mbas afer pêsəmbəđetə ditš eřetə e i þonə han' e reə. Kúr nuk âšt per ġỹsə endė duketə si drapen. Atəherə nə kjoftə se â nə tə řitunə i þonə e katerta e parə (čereku i parə); nə kjoftə nə t' ulunə, i þonə e katerta e mbramə.

Hyjtə na dukenə si do gaca tə vocəřa; por sỹni tə řẽn ká þanə i močəmi. Prei sə lergut ġiþška duketə mã e vogel se â perńimênd. Sá hýj janə nə ḱieł več ńi Zot e di.

148. Dieli.

Na e mbájmə dielinə per mã tə mađenə dritə ḱi šndritə nə ḱieł. Řezet' e tija šndrisinə e dzéjnə tokenə: u apinə jetə

štâzəve e bîməve, řisinə e pjekinə frytin' e tokəsə. Aḱ lerg prei neš âšt dieli, sá me mûjtə me šprazə ńi top prei andej, s' kište me mbəřîjtə ǵylja te na več mbas ǵaštə vjet řugə.

Dieli nuk siəletə řeþ e řeþ tokəsə, por toka i siəletə řokuł dielit. Dieli me uđə tə vet, si na duketə né, šêńon kater anət' e ḱiełəsə, do me þanə tə Lémjenə, Prêndiminə, Jugenə, Vérinə. E Lemje i þonə ńasajə anəsə tə ḱiełəsə, kah šofimə dielinə nádje heret. Anəsə perkundra, kah prêndon dieli, i þonə Prêndim. Anəsə tə ḱiełəsə kû šifetə dieli nə ǵŷsə t' uđəsə sə vet, i þonə Jugə; e anəsə perkundra kəsajə i þonə Véri. Č' nádje e déri mbramje šofimə dielinə, e na duketə se šêńon nə ḱieł si ńi řeþ tə mađ; atəherə âšt ditə. N' agim e nə t' eřunə dieli nuk šifetə; e prá eđè atəherə âšt ditə; ńatí tə zbarđitə i þonə muzg. Mbas prêndimit dieli šndritə vênde tjera: dieli prá nuk škon me fjetə kuř si flêjmə na. Kúr flasimə kena zakon me þanə: lén, čohetə dieli; bje, prêndon dieli.

149. Řokołojsit' e ndjekəsitə.

Zbarđə drita. Dieli i ká kənaḱə mjeft đénatə tjera me dritə e me tə dzétə tə vet. Po filon per sə rí me šndritə ńiketə anə toket kû římə na: tə mirenə ḱi e bân, e bân pá zã. Toka, o ńikŷ řokołuesi i jonə i del perpara. Atəherə maletə flakərojnə prei dritəsə tə tí, e šndrisinə me ǵiþ farə bojnaš; maletə e zoǵtə duketə se po falenə me ketə dritəmađinə e po i kəndojnə vałe. Kúr prêndon dieli, ńi drit' e zbétə ju bje maleve, ḱi ká pak ká pak mbəšehenə si per trištim se po nisetə dieli.

Kúr nuk šofimə mã dielinə del hâna e dalinə hyjtə. Kəta šndrisinə nə ḱieł dit' e natə, por drita e mađe e dielit nuk na lên me i paə. Mbas prêndimit, ńêni mbas tjetərit, dalinə hyjtə per sə rí, mã parə mã tə šndritšəmitə, mandej eđè tjerətə, aḱ sá ḱiełа, kûr â kþiəltə, džidžiłon mbə tana anətə.

Toka e řokołojsitə tjerə me ndjekəsə tə vet, škojnə per atə řugə, ḱi ju ká šêńue i mađi Zot, řeþ e řeþ dielit.

150. Hâna.

Hâna âšt ndjekəsi i tokəsə. Dieli šndritə hânen' e ndjekəsitə tjerə, ќi škojnə me šeste dielore.

Hâna i vjen řeþ tokəsə e mbaron ģírin' e vet krye 29 ditš o atŷ pari; hâna dređon mbĭ né ńatə dritə ќi meř prei dielit; e nuk šndritə več se mb' atə anə, ќi âšt me faќe kah dieli. Kúr hâna šndritə ģiþsejt, i þonə se âst mbušə hâna o âšt hanə plote. Por ditə per ditə toka e hâna ndəřojnə vênd; e atə herə nuk šofimə se ndritə več se ká 'j copə hânə: kəta janə ndəřimet' e hânəsə. Atə kohə ditet ќi nuk šifetə hâna aspak, þona me hânə ndêjə; kúr del nə tə paəmə, þona me hânə jaštə. Kúr nuk â mbušə hâna eđè, o kúr škon tui ulə, þohetə hânə pisk. Me hânə řitə þona prei kúr bân hâna e reə e déri sá tə mbušetə; me hânə sos kúr fiłon m' u ulə e déri nə mbarim.

Hâna na duketə ńi nder hyj mã tə məđaj, ќi janə nə ќieł; e prá âšt 50 herə mã e vogelə se toka. Hâna na duketə kaќ e mađe per kundra hyjve tjerə pse âšt drita mã e ngjatə per tokə; eđè pse i kapə 400.000 kilometra lerg toket.

151. Tə mařuniť e hânəsə e tə diełit.

I.

Natenə kúr jé nd' odə me kandil, me bâə me dzânə dríten' e kandilit me šəplakə tə dorəsə, dora s' tə lên me e paə flaken' e tí. Por šikjò ńi herə, pá hjekə dorenə, nə múr per kundra; ké me paə se ká ləšue mbə tê ńi hie krejt si dora vetə. Meřetə vešt se ajò âšt hija e dorəsə, ќi pret dritenə e kandilit e ləšon hijen' e vet mb' atə báł murit. Řuđe dorenə, e ká me tə dalə nə múr si ńi grušt; hape, e ké me paə gištatə; čo ńi gišt, čo dy, aќ gišta ké me paə nə múr, sá ké čue. Do me þanə se hija ká ģiþmonə gjasen' e sêndit ќi ləšon hijenə.

E me ḱiłue ndo 'j sênd mjedis asajə hijesə, a kiši me e daə mirə? Jo kuř, pse teři i hijesə ja meř tə paəmitə, e ndošta e mbəšehə krejt.

II.

Po bâjmə teš ńi provə tjeterə. Tə ngrehimə ńi pẽ prei hijet, ḱi â nə múr, e déri te kandili, e ká me na dalə se hija, dora e kandili janə nə ńi fíł.

E me štŷe dorenə mã andej a ká me ndêjə hija mb' atə vênd? Madje jò. Si t' avitetə o tə largohetə dora, avitetə o largohetə eđè hija. Me e čue o me e ulə dorenə, eđè hija škon mbas sajə: čohetə e uletə. Ngrehe prep spágenə mbə ǵiþ kəto provə, e ké me paə se hie, dorə e dritə janə mbə ńi pẽ. Luej teš kandilinə; me e štŷe kandilinə mã andej, eđè hija largohetə; avite kandilinə e avitetə eđè hija. Eđè kətû, me ja vûe pêninə, šef se hija âšt mbə fíł me dor' e me dritə.

Nə vênd tə dorəsə, me daštə me vûe ńi kokeřə moła řumbułake, eđè hija del řumbułak. E me mujtə me dzânə moła več ǵŷsen' e dritəsə, ǵŷsa tjeterə kište m'u paə mb' atə anə, e hija s' kište me ḱitə več ńatə copə moła ḱi pret dritenə.

Por a več ńaj grimə vênd mbə báł tə murit, kû bje hija, teřatisetə? Jo, por ǵiþ kû tə nguliš mb' atə fíł prei murit e déri te drita; e me vûe ndo 'j téšə mb' atə fíł tə dorəsə e tə dritəsə, keni me paə se nuk šifetə.

III.

Teš tə dalimə ńi herə nə kopštə. Âšt ńi mbasdite véret me nám. Por âšt pak teper dzétə. T' i řasenə prá ńasajə pêmə, e tə řimə nen hie tə sajə! Bukuriə! Ḱe per tokə hija e pêməsə! Me sá hołim ńifenə tə tana, ká ńi ká ńi, piesət' e pêməsə: trup, degə, gêmba e ǵeþ; kurǵâə s' ká mangut.

Po kah vjen kəjo hie?

A e mbani mênd ča keni pasə paə nd' odə me kandil?

Kətû, nə vênd tə kandilit, kena diełinə, e pêma âšt ajò téšə, ḱi ja â vûe perkundra, e ləšon nə tokə hijen' e vet. A e šifni? Hie, pêmə e dieł janə tə ǵiþ ndréjtə mbə ńi fie.

Kuš di me e kałdzue teš kah vjen kəjò hie?

E me ḱiłue mb' atə hie ńi bubəřecə o ńi kandeř i murmə, a kiši me e paə?

IV.

Dieli prêndoj, e po del hâna, e na po římə nə kopštə me gəzue freskun' e mbramjesə, e m' u kənaḱə tui šikjue bukuriən' e ḱiełəsə mbəlue me ǵiþ atà hyj, e driten' e hânəsə. Me kþye prep nen atə pêmə, ǵẽjmə si perpara hijen' e sajə, por sjełə mbə tjeterə anə per kundra, e mã tə fórtə se ditenə. Prandej vštír se mundeni me i daə me sỹ sêndetə ḱi janə mb' atə hie; e me škue e me ndêjə ju vetə nen atə hie, s' kište me mûjtə me ju paə kuš del pak lerg. Me vûe ńi lâš nen atə hie, s' kište m' u paə. Por me e vûe nə zgrip tə hijesə, kište me hupə ńi copə, kaḱ sá dzên hija, e copa tjeterə, ḱi i bje drita, kište m' u dukə. Prandej nuk kište m' u ždukə lâši mbarə, por ńi copə; o, si me þanə, t' eřunit' e lâšit nuk kište me kenə i plotə, por i pjesəšem.

Teš prá mə kałdzoni ju:

Me ndêjə nen atə hie, a kiši me mûjtə me e paə hânenə neper ǵeþ kû janə mã tə špeštə?

Si vjen ajò hie?

Mbə č' fił do tə ǵindenə hâna, pêma e hija?

Pse ká ndəřue vênd natenə hija?

V.

Disá herə, eđè pse řáł, šofimə se dzêhetə řeþi i dielit herə mbarə, herə ká 'j copə, e na lên nə teř nə pikə tə ditəsə, pá kênə ḱieła vrântə, e pá u dukə feə rẽjet. Si i ǵindet fiłi kəsajə čudə?

Po ju si e ḱitətə hijen' e šəplakəsə nə báł tə murit, me ǵiþ kandil ndezə?

E nə kopštə pse s' e šifši diełinə kúr řiši atŷ nen hie tə pêməsə?

Jú teš ju pret mêndja me 'j herə se ndermjet tə dielit e tə tokəsə, diška ká hîə atjè nêlt nə ḱieł, ndo 'j trup ḱieluer,

e do tə jétə řeštue per pë me dieł e me tokə, ќi ləšon hie kəndej, e prandej ju dzên diełinə, si jau pritəte pêma kúr řiši nen hie tə sajə.

Pa lè t' a ģčjmə teš ča âšt ky trup ќieluer ќi na dzên diełinə.

Ńi herə, eđè jú ju þotə mêndja se aj trup nuk â ńi sênd ќi ká ngulə ndermjet tə tokəsə e tə diełit, pá luejtə vêndit aspak, pse nuk e pret diełinə ģiþmonə, por per pak e nə tə řáł. Do tə jenə prá ńi sênd ќi siełetə atjè nêlt ndermjet tə tokəsə e tə diełit. A e keni paə ndo 'j herə nə ќieł ketə trup?

Ditenə nuk e šifni dot, pse drita e diełit kalon driten' e ģiþ hýjve tə ќieləsə e nuk i lên m' u dukə sá tə jenə dieli jaštə.

Por, tə prênduemenə dieli, dalinə ká ńi ká ńi, si befas, hýjtə; e škojnə tui u štue déri sá mbušinə ќiełenə mbarə e tə šndrisinə mbə tê, si šndrisinə kandilatə nə bál tə ńi kišəsə ńi natə festet. E per mjet tə hýjve del, si 'j zoj' e rândə, hâna tui šperdaə ģiþkah driten' e vet tə paģtə.

Per tə ciłinə nder atò hyj jeni ju mã fort.

Âšt e dítun se per hânə, pse na duketə mã mađe e na ban dritə natenə.

E prá ši hâna âšt ńajò, ќi na vjeđ ká 'j herə diełinə. Kah siełetə řeþ e řeþ ndermjet tə diełit e tə tokəsə, ќelon ká 'j herə e hasə mbə ńi fił ndermjet tə tyne.

Teš kəќyrni: nə kopštə, kúr kiši pêmenə perpara, a mûjši me e paə diełinə? E a kiši me mûjtə me e paə me ju hîə ndermjetə hâna? Jo se jo. Ńištû prá dzêhetə dieli, e kəsajə tə dzânəmesə i þonə tə mâřunit' e diełit. Tə mâřunit' e diełit âšt i plotə kúr na dzên diełinə krejt; e i pjesəšem kúr s' na pret več se ńi copə dieł. Mbánje mênd punen' e lâšit ќi patme vûe nə zgrip tə hijesə, ќi ləšote pêma!

Por kúr meřetə dieli as hâna nuk šifetə; si mûndena me e dítə prá se hâna na dzên diełinə, e nuk e dzên tjeter ģâə?

Me e šikjue mirə, kúr dzêhetə dieli, keni me paə se permbî řeþ tə diełit del ńi hie řumbułake; e kəjò hie s' mûn-

detə me kênə e tjeter kúi več se e hânəsə; pse več hâna i vjen řokuł tokəsə e kurǵâə tjeterə, e prandej več ajò mûndetə me hîə ndermjet tə sajə e tə diełit, e me ja dzânə tokəsə driten' e tí.

Po atə herə pse teřatisetə eđè hâna aḱ sá mos me mûjtə me e ńoftə?

Ju e dini se hâna nuk ká dritə prei védit, por ška i falə dieli; e dini se ńi lâš i pá dritə nə védi — si âšt hâna — s' mûndetə m' u šndritə prei ńi dritet več per ǵŷsə, mb' at' anə, ḱi mba kah drita; e dini eđè se ǵŷsa tjeterə ři nə teř e nuk šifetə. Ḱištû eđè hâna, kúr hĩn ndermjet tə diełit e tə tokəsə, âšt me faḱe kah dieli, e né na siel špinenə pá dritə, e s' mûnd t' a šofimə.

Ani prá sot e mbrapa, me ju ḱilue me paə tə mâřunit' e diełit, a keni m' u mnérue si mnérohenə ǵindja e trašə; a keni me þanə se dička do tə ndođinə, o se e ká dzânə lungati diełinə e me ḱitə puškə, si tə mãřətə, me trêm lungatinə?

VI.

Teš ḱi na ḱiłoj mirə, tə dalim e tə šofimə ńi čudə natet! Ndođə disá herə se eđè hâna dzehetə, e ča tə bində mã fort, ši ńatə botə ḱi âšt mã e mbušunə. Kah vjen kəjò čudə?

E dini se hâna nuk ká dritə tə vetenə, por e meř prei diełit. Me bâə m' u teřatisə prá tuř e vrep, do me þanə se diška i ká hîə ndermjet e i ká dzânə driten' e diełit. Por ška ká pasə me i hîə ndermjet?

Nuk â nevoja m' u kujtue fort me e dítə ška i ká hîə ndermjet. E keni vûe oroe eđè ju se kúr lén hâna, del ǵiþmonə prei mbas maleš t' ona, ši mb' at' anə ḱi âšt kundra prêndimit tə diełit.

Hâna prá mbəšehetə mbas tokəsə; e toka ři ndermjet tə hânəsə e tə diełit.

Kúr ḱiłon ńištû toka kundra diełit, e hâna i mbəšehetə permbrapa, toka ja pret řezet' e diełit hânəsə e i ləšon hijen' e vet: atə herə ndođə tə mařunit' e hânəsə, tə

mařunit' e plotə o tə pjesəšem, si tə dzêhetə hâna mbarə o ndo 'j copə. — Mbassì tə mâřunit' e hânəsə nuk ndoðə ǵiþmonə me hânə plote, ju doni ndošta me e dítə č' šarte lypə puna e tə mařunitə e hanəsə. — Por perpara due me ju pvetə une júve dička ḱi m' a pret mêndja se e dini.

Pse del řumbułake eđè hija, ḱi šifetə nə řeþ tə hânəsə, kúr dzêhetə hâna?

Sá trupa ḱiełorə duhetə me kênə me ndoðə tə mâřunit' e ndońênit?

Ciłi nder ta ja vjeđ dritenə šoḱit?

A i þonə tə mařunə diełit ǵiþ sá herə prêndon dieli?

E kúr nuk šofimə hânenə a þue â ǵiþmonə ńi tə mâřunə hanet?

Nə tə mâřunit' e ndo 'j trupit ḱiełuer a šifetə aj ḱi ja dzên dritenə šoḱit?

A ká ndo 'j trup ḱiełuer ḱi mbəšehetə ndo 'j herə? ciłətə janə e ška ndoðə atə botə?

E teš, kúr tə škoni nə špiə, a dini me ju štjełə vłazəneve t' uej, me kandil e dy lâša, punen' e tə mâřunitə tə hanəsə e tə diełit?

Sá fort kan m' u gəzue atà tə škretətə kúr tə ju ndijnə jú tui kałdzue kəto sênde, e sá fort kan m' u habitə per ča keni dzânə ju nə škołə.

152. Hyjtə me bišt.

Ká do hyj ḱi dukenə nə ḱieł hera herə: disá mã špeš, bje fjała, krye 3 o 12 vjetš; do tjerə krye 100, 1000 vjetš e pertej. Kəto hyj kan ńitò trí sênde: kryetə ḱi â pjesa mã e mbəleđtə; čerpenə ḱi â ńi farə dritet řeþ e řeþ kreəsə; bištinə, ḱi âšt ńi dritə ḱi ngrehinə řšḱan per mbrapa, por nuk e kan tə tanə ńi faret. Ńikətyne hyjve ju þonə hyj me bišt.

Bišti i kətyne hyjve aḱ i holə âšt sá nuk mbəlon má tə vogəlinə hýł.

Hyjtə me bišt, me gjasə, kan dritə tə vetenə.

Âšt mâřiə me þanə se kúr dalinə kəso hyjš do tə ndoðinə ńi ǵâə e keḱe. Eðè kəto hyj kan dalə prei doresə tə maðit Zot, ḱi ǵiþška ká bâə per tə mirə t' onə. Si ká hyj tjerə, sá uji, ḱi sieɫenə pá prâə nə ḱieɫ e nuk ndešinə kuř nə tokə, ńištû as kəta nuk kan pse ndešenə mbə né. Por eðè me hasə mbə tokə, dijetarətə mã tə məðajtə kah hyjdija, þonə se toka e špon bištin e kətyne hyjve, e ndošta eðè kryetə, pá e ǵetə kurǵâə e keḱe.

153. Gurt' e ajrit.

Ḱiɫon řáɫ, por ka 'j herə ndîhenə neper ḱieɫ do krisme tə fórta e fiškəɫime, e biənə prei andej do gur tə ndezunə tə məðaj e tə voǵelə, e mã tə šumen' e herəsə kan hekur, nikel e kobalt. Kətyne ju þonə gur ajrit.

Ndoðinə.

Ište tui u eřə. Ńi lypəc mbərîni mbə ńi katund. Bâni zã nd' oboř tə ńi kəsoləsə me e lânə mbrêndə atə natə. E štîənə mbrêndə. Nata ište e kþiəɫtə per bukuriə. Tə ǵiþ flẽjnə pós lypəcit. Meř zjerminə kəsoɫa, e â tui ju ńitə tjerave. Ǵindja mnérue čohenə me tə špejtə, mbəleðinə sá řakje mûndenə, e ikinə.

Kuš ja ða zjerminə? Prei asò katundit askuš, pse ǵiþ kúi ju kište ðimtə vehtja e ǵãja e vet. Ja ńitne lypəcit. „Ky" þošinə „ká daštə me pštjeɫue katundinə, e me vjeðə neper atə pštjeɫim." E kapinə e e čojnə nə saraj.

„Une jam i pá faj!" bertitətə lypəci. Ja pritətə ǵýǵtari: „Kuš e ða zjerminə prá?" „Ká raə prei ḱieɫet. E kam paə vetə." — „Raə prei ḱieɫet! Kuš t' a dzen besə?"

Pleḱtə došinə me e ǵikue per dekə lypəcinə, pse aštû e kan atà ḱi apinə zjerm ndo 'j špiətə. Por, mbassì lypəci s' prâəte tui þanə se zjermi kište arðə prei ḱieɫet, perpara se me ja hangerə kryetə, pleḱtə deštne me pvetə ńi tə diəšem francez Nollét [1]).

[1]) Þohetə Nolè.

Nollét þa: „Mûndetə me kênə. Nə pastə raə prei kielet, kerkoni nə řẽnime tə kəsoləsə e keni me ġetə ńi gúr perziə me hekur, nikel, kobalt e surfuł. Ńaj ja ká ðanə zjerminə.“

Škuene nə vênd, kerkuene; e ġetne per ńi mênd gurin' e ajrit. Ləšuenə lypəcinə; e kištû dija i pštoj jetenə ńi tə pá fajit.

154. Hyjtə rdzuesə.

Disá herə, me ndêjə tui kəḱyrə ḱiełenə kúr â kþiəłtə, šifenə do hyj tə voceřə m' u hjekə prei ńi vêndit, me ecə neper ḱieł si 'j vetimə, e mandej m' u ždukə. Naten' e šə Lorêcit me 10 nə Gušt, e afer šə Mertinit me 13 nə Nanduer, dukenə me šumicə. Disá donə me þanə se kəto hyj janə eđè atà gur ajrit; do tjerə kujtojnə se janə si pluhunə hyjš hapə neper havaə.

Me gjasə gurt' e ajrit e hyjtə raəsə janə do trupa ḱielorə tə voceřə fort ḱi siełenə řeþ e řeþ dielit per ńi uđə kah ká řugə eđè toka do herə nə vjetə. E kəjò âšt arəsyja psè hyjtə raəsə e kan me tə préme m' u duk sidomos mb' atò kohna ḱi þamə.

155. Toka, lumnatə, njeguła, šiu, bóra.

Nieri lén, jeton e des mbə ńiketə tokə. Toka i ḱet nierit driþə, pêmə e bár me mbájtə ḱie, dele, kual e šum štâzə tjera tə dobiəšəme, ńatò štâzə, due me þanə, ḱi e škojnə jetenə me nieri, e i vijnə per šum punə. Prei toketə dziərenə metalatə, gurtə, gelḱerja, ḱi na duhenə me goditə špija; škurt, toka i ḱet nierit ġiþška ká nevojə me řnue ġáł, e ġiþška i duhetə me škue jetenə hiešem.

Por č' formə ká toka?

Toka âšt e haptə fort; aḱ e maðe sá s' dí ča me ju kałdzue sá atê.

Per punə tə formësə âšt si 'j lâš o ńi gogelə, i gján ńi portugalit, več se âšt pak e řasunə nə fund e nə krye.

A ju ká ḱiłue, o djelmoča, me kəḱyrə řeþ e řeþ tokenə prei ndo 'j vêndit tə nëltə? Keni paə mâje, gropa, fušə. Ńatò mâje janə kodərat' e maletə. Kodəratə janə mã t' ulta se maletə. — Kodərat' e maletə me se jane mbəlue?

Prei toket řjeđinə krojetə, e prei krojəve bâhenə vijatə. Šum vija baškə bâjnə šéna, nə kjoftə se nuk þahenə kuř, josė pəřojə. Ġiþ kəto ujna baškə bâjnə lumatə. — A keni paə kuř vija, pəřoje, šéna e luma?

Gádi ġiþ ujnatə šprazenə nə dét. Drini del prei Likênit t' Ohrit, ecə afer Pezrêndit, del neper Leš e šprazetə nə dét Adriatik. Ciła nder kətò ġytete âšt mã e ultə?

Prei détit e prei toket čohetə do avuł i ftoftə, ḱi âšt njeguła. Njeguła âšt e lagəštə. Kúr bje njeguła nuk mûndetə m' u paə ndo 'j sênd per sə lergut. Kúr njeguła e trašə čohetə nə ḱieł bân rëtə. Kətà čohenə havaə e mbəlojnə ḱiełenə. Dikúr dikúr éra i hjeđ rëtə andej e kəndej; herə i mbəleđ, herə i šperdán. Prei rëve tə špešta e plot me lagštînə bâhetə šiu. Dimənit nə vênd tə šiut bje bórə. Šiu bje pika pika. — Me se e presimə šínə? — Bóra mbəlon tokenə nə pikə tə dimənit e e mba dzétə. — A ju k' ãnde mã fort šínə o bórenə? — Pse?

156. Maletə e luġetə nə permâsə me tokə.

Ju po e šifni vetə, o djelmoča, sá i məšiəršem ká kênə i maði Zot, ḱi ká daštə me ja hiešue nierit ndêjenə me ġiþ kəto tə mira. Nder sênde ḱi i apinə hie tokəsə mã fort, âšt ndəřimi i faḱesə tə sajə; due me þanə tə nderlikuemiť e maleve, tə kodərave e tə fušəve.

Šifenə male kaḱ tə nëlta, sá dukenə se perkasinə nə ḱieł. Kətò male na dukenə ńi sênd i pá mâsə pse i pešojmə me vedvédi; e prá me i kəḱyrə me tokə mbarə, janə si puča. Neper tê, permâsa e maleve me tə haptə tə tokəsə âšt si permâsa e řuđave tə ləvoresə tə portugalit me tə tânə ləvorenə mbarə.

157. Moti.

Tre kind ǵaštəđet' e pêsə dit řešt bâjnə ńi vjetə. Ńi dit' e 'j natə peršîjnə 24 sahat; ńi sahat ká 60 dekika. Vjeta ká 12 muej. Ǵiþ i ciłi muej neper tê 4 javə. Se e ciła javə ká 7 dit. Ditve tə javəsə ju þonə: e diele, e hâne, e marte, e merkúřə, e êjte, e prende, e štunde.

Muejve ju þonə: Kałənduer, Fruer, Marc, Príł, Mãj, Ǵeršuer, Kořik, Gušt, Štatuer, Tetuer, Nanduer, Đetuer.

Príł, Ǵeršuer, Štatuer, Nandori
Kan se i ciłi dit tríđetə:
Ká več Frori 'j zet e tetə
E ǵiþ tjerət' tridet' e ńi.

Tre muej, o atŷ afer, bâjnə ńi stinə. Muejt' e prêndəvérəsə janə Marci, Priłi, Mâji. Ciłətə janə muejt' e dimənit?

Ndjerzt kan vegla pasáče me šêńue órət' e ditəsə. Kəta vegla janə sahatatə. Sá nduerš sahata ká? Ška vijnə ata dy grepa ki ká sahati?

Nuk janə ǵiþ ndierzt ńi mošetə. Â moša e fošńesə, moša e fəmiəsə, moša e tə riut, moša e buřit, moša e plakut. Ǵiþ ča ká falə i mađi Zot nuk ká jetə mbî tokə več se déri mbə ńi šêj kohet. Tə mûndohena prá me ju bâə gádi mirə jetəsə tjeterə.

158. Kater pjesət' e ditəsə.

Nat' e ditə nderlikohenə ńêna me tjetərenə. Dita âšt e šndritšəme, nata e teršəme. Me se mûndena me bâə dritə natenə?

Kohəsə, kúr na duketə se čohetə dieli, i þonə nádje. Ciłəsə kohə tə ditəsə i þonə mbrãmje? Ndermjet tə nádjesə e tə mbrãmjesə âšt mjesdita. Č' kohə ditet ju k' ãnde fəmiəve mã fort. E pse?

Nata e dita nuk ndəřojnə tə tanə per ńi herə. Kan ndermjet muzgunə e nádjesə e tə mbrámjesə.

Sêndetə, ḱi ju biənə řezet' e dieḷit, ləšojnə hie. Ġiþ e ciła pjesə e ditəsə ká šêjet' e veta. Ne e mbrãmje, bje fjala, na duketə se uletə dieḷi: hijetə zgjatenə mã fort; pakohetə vapa e tə dzetitə; ndîhetə fresk; řezet' e dieḷit zbehenə, e dieḷi žduketə. Mbas prêndimit pag i maď hapetə ġiþ kund. Eďė nieri lên punət' e veta, e pušon, me fitue me ġumə fuḱiə tə reə. Zoġtə škojnə tui kerkue čérďet' e veta. Več štazət' e špendtə ḱi jetojnə me grabiə, dalinə natenə me kerkue ndo 'j sênd.

Č' šêje na difton nádja e mbrãmja? Mbə č' kohə ditet â mã e škurtə hija, e kúr âšt mã e gjatə? Pse s' kujtohenə fəmiətə per šum sênde ḱi ndoďinə natenə?

BKSH

Kreu i katertə.

Kałdzime historijet.

159. Soloni e Kresi.

Soloni ište ńi nder mã t' urtitə, ki permêndenə nə Grekiə tə močəme. Ńi herə, tui bâə řugə neper Aziə tə vogelə, i kiłoj me dalə kah Sarda, ńi gytet i močem kû mbretnote Kresi, ki ká lânə nám per gâə e begatiə tə maðe ki pat. Kresi e þiři Soloninə, e ja kałdzoj giþ gâən' e vet e mandej e pveti: „A ké paə kund mbî tokə ńi mã tə lum se mue?“ I škote mêndja atí se po i þotə Soloni se nuk â nə šekuł nieri mã i lum se ti, ki ké giþ kəto tə mira; prandej e pveti.

Soloni u mêndue ńi herə, e mbasandej þa: „Mã tə lum se tə giþ kam paə ńi plak, ki řnoj šum me šəndet, pá e lânə kamba e dora; pat djelm šum e ńêninə mã tə mirə se tjetərinə; i martoj tə giþ, paə eðė nipat' e sternipatə; sá řnoj nuk pat kuřńi tə kek nə zêmerə, e kúr dik i la mbrapa tə tanə.“

Kresi u čudit, e disì eðė u iðnue, tui paə se Soloni mbájte mã fort atə plak se atê, ki kište giþ atə gâə. Por, þa me védi, ndošta ká me mə mbájtə per tə dytinə, e e pveti prep: „E mbas tí, a ké paə ndokênd tjeter?“

„Mbas ti,“ ja priti Soloni, „kam paə dy vlázenə tə fórtə e trima si zâna, ki kišinə ńi nanə e e došinə fort. Ńi ditə, ki ište ńi e kremt' e maðe (fest' e maðe) giþ kuš čote nanen' e vet me kef mb' atə vênd kû u lutšinə; kətyne dy vlazəneve ju vanuene kiétə, e ška bâəne? hîəne vetə nen

zǵeđə e e čuene nanenə kû išinə nanatə tjera. Atjė ǵiþ buřatə i levduene kəta tə dy vłazenə, e u čuditne prei fuḱiəsə, ḱi kišinə; e grátə, mã si atà, u mbəlođne řeþ e řeþ s' aməsə tə tyne e i þošinə: E lumja ti, moj zojə fat-madja, ḱi pasəke kəsò farə djelmš, kaḱ trima e tə fórtə, e ḱi tə duenə e tə ndérojnə kaḱ: por, Zot, i pač! Atə herə e ama čoj duertə kah ḱiela e ju lut Zotit me ju đanə tə bive ča â mã mirə mbĭ tokə; po kúr i diḱne tə dy tə bitə mb' atə čas, se mã e mira e tə ǵiþave mbĭ tokə âšt deka me ndérə. Ǵytetasitə i ndéruene fort atò djelm e u bâəne statuetə, mos me ju hupə êməni kuř."

Kresi s' duroj mã andej e briti: „E po mue, me ǵiþ kəto tə mira e kəto begatiə, s' po mə dzêke per tə lum?"

„Jeta e nierit," i þa Soloni, „âšt štatəđetə vjet a mã šum a mã pak; kəsajə jetə č' do or' e č' do ditə s' i gján ńêna tjeterəsə; ńi nieri ḱi e šef sot tə lum, neser mûnd tə bahetə mã i mjeri i tə ǵiþve; eđè tə lumtə nuk i bân več pasa, se šum tə pasunə janə aḱ tə mjerə sá u kan smirə tə vorfəneve. Prandej, pá e paə si mbaron jeta e jote s' mûnd tə þam se jé i lum."

Kresit s' i pelḱej kəjo fjalə, eđè mã s' i vûni veš t' urtit. Por nuk ngjati šum, e fjalət' e Solonit i duelne tə ǵiþa. Kresi kiš dy djelm, i mađi iš šurđə e i págojə, i vogəli iš i mêčem e trim. Mbas ńa disá ditš, tui ǵue þiə t' eǵerə, ju vraə djali i vogel, e Ḱresi mbet me ńi djalə šurđə e págojə. Nuk škoj šum mot e duel Ḱiri, mbret i mađ i Persiəsə, e bâni luftə me Kresinə, e mũjti, e dzûə ǵál e urđənoj me bâə ńi tuřə drûə, me e vûe Kresinə mbĭ atə tuřə e me i đanə zjerminə nen tê. Kúr e paə Kresi se po diǵej e, pós se me bjeřə ǵiþ ǵâən' e vet e mbretəniənə, do t' epte eđè špírtinə me təmér, þa trí herə me zã tə nãlt: Solon! Solon! Solon! Ḱiri e pveti ča âšt ky Solon, ḱi po þořet; e Kresi ja kałdzoj ǵiþ fjalətə ḱi i kište þanə Soloni. Ḱiri i pelḱej ato fjalə e i erđ eđè tə đimtunə per ketə tə škretinə; prandej urđənoj me e ulə prei asajə tuřə drûeš, kû e kiš řeþue flaka, e i fali jetenə.

160. Koriolani.

Ńi ziə buket e maðe kište mâřə ńi heřə motit ġytetin' e Řoməsə e ġindja išinə kah dissinə ûnit. Me pštue ġiþ atə rob Zotit, dikuš nder tə parə þa se ište nevoja me čilə magazetə e me ja daə popułit driþinə ki atə herə kište mbəřîə me barkə. Por Koriolani, djal' i rí e i parə uštrijet, nuk ju vûe kəsajə fjalə; prandej popułi muer dispjek mbə tê e e dzuer prei ġytetit. Koriolani s' bâni fjalə e duel; por nə zêmerə tə vet kište mêndue ńi punə tə keke per fake tə zezə. Si duel prei andej, škoj nder Volški tə, komb ki ište me Řomakə, e i kəšíloj me i raə Řoməsə. Volški tə me zi č' pritne, e Koriolani, ki tjera herə kište pštue atəðénə prei sá e sá anəmikš, teš ju prîni vetə anəmikve me e řeþue. Řoma ište nə řezik tə maď; čoj me pajtue me anəmik, por Koriolani s' ndigjoj: dote me šfrye.

Atə herə e ama e Koriolanit, me pštue vêndin' e vet, si buřnešə ju duel para anəmikve e škoj me ja mbušə mêndenə tə birit m' u špořə asò ðunet e me kþye dalə uštriənə ki řeþote Řomenə. Koriolani, si paə t' amenə, ngau me e mâřə ngryk; por ajó e priti me dorə e i þa: Largou ńi herə, due me e dítə perpara a tə kam anəmik a djalə. Kû e pata une řezik-zeza me řnue kak šum me tə paə tý tə tretun' e anəmik t' atəðeut?

Lotət' e s' aməsə e tə lutunat' e saja e þyene Koriolaninə, e i ða fjalenə me e daə uštriənə. Por ti, o nanə, i þa, ńimênd po pšton atəðénə, Řomenə, por ké me mbetə pá djalə, se ńikəto ġind, tə kþyemenə, kan me mə mbytə. Hok uštriənə prei andej, por šokətə per ńimênd e mbytne pse i řějti.

Me pasə daštə Koriolani eðè atəðénə si dote prinden' e vet, nuk i kište škue kryetə.

161. Ńi ġyġtár i hoťə.

Řudolfi i Absburgut, aj ki temeloj Deren' e Maðnuešəme, ki eðè sot urðənon mbretəniən' e Nêməcesə, u kənakte

me folə goja goja me kê do, e me i ndîe prei ǵiþ kúi me vešə tə vet nevojət' e populit.

Ńi ditə, nder sá tjerə, lypi me hîə ńi tregtár i arđunə e i þa: Une, t' u ngjatətə jeta, kúr erđa kətû raəš mbə ńi lokandə, e i đačə tə zotit tə špiəsə, me m' i ruejtə, do téša tə mija me ńi kuletə me pare, bukur šum. Teš ḱi dešta m' u nisə, ja lypa, por aj štje vešətə nə leš, kin s' po diə ǵâə per atə fjalə. Per jetə t' ande, m' i dzier atò pare se jam fikə.

Perêndorit i kəcej iđnim per traþtiə t' atí faḱeziut, e i þa tregtarit: del ńi herə jaštə e prit sá grima, se teš i biə mbrapa vetə. E kište mâřə vešt mbreti se nder atò ḱi došinə me folə atə ditə me tê, ište eđè aj i zoti i Lokandəsə, e pritte me hîə; e mbreti kište mêndue ńi punə.

Kúr hîni aj faḱezíu, Ŕudolfi e' priti me tə mirə, e e pveti me daštəniə si i kište robtə, si i škošinə punətə, a kište ndo 'j farə fitimit. Mbasandej, si kot, ju sueł e i þa: Oh č' kəsulə pasəke! A e ndəřon me t' êmenə? Lokandasit ju duk pun' e mađe me bájtə aj kəsulen' e mbretit: kû e meř! e ja đa me 'j herə.

Rudolfi e vûni nə krye atə kəsulə e duel sá ndóra prei odet; þiři ńi asi tə vêndit e i þa: „Ško te e šoḱja e tə tilit lokandas e þuej se buři lypə kuleten' e pareve t' atí tregtarit; e per šêj, þuej, ḱe mə ká đanə kəsulen' e vet.“ Gruesə ḱyḱesə s' i škoj mêndja kerkund se âšt ndo 'j lojə; i đa paretə atí nierit e ky ja prûni Perêndorit. Rudolfi muer kuletenə e e futi nə džep, mandej þiři tregtarinə. Tregtari bâni váj prep nder sỹ tə lokandasit per pare, ḱi ky dote me i hupə; por faḱeziu mbə ńi ju bite mohit. Atə botə Rudolfi dzuer prei džepit kuletenə e ja đa tə zotət, tui ja ḱitə per fušə tjetərit faḱen' e zezə, e eđè i vûni me laə ńi gjobə tə rândə.

162. Buka e Škypətarit.

Mustaf Paša i Deresə tə Bušatliəve, ḱi motit sundošinə Škodrenə, čoj me dzânə ńi cub nə Malciə, ḱi ǵâə pá bâə

s' kište lânə. Djelmt' e Pašəsə bâəne si bâəne e e dzûene e ja pruene liđə Mustaf Pašəsə. Paša e ḱiti nə ǵýǵ, e si duel fajtuer per sá e sá tə zeza, ḱi kište bâə, Paša e ǵikoj per dekə e me ja preə kryetə. Malcori e pau se kiš mbarue puna e tí; por s' i luejti sŷni kerkund. Mustaf Pašəsə ju đa me e pvetə! Po m' a þuej ńi fjalə; a e ké paə védinə kuř mã ngušt se sot? E kam paə, ja bâni malcori, kúr mə ká arđə miku te dera e s' mə ká ǵetə buk nə špiə. Mustaf Pašəsə, si Šḱypətár ḱi ište, i pelḱej fort kəjo fjalə, e ja preu mêndja me 'j herə se ky i škreti, eđė pse mbrapštiə šum kište bâə, kište zêməren' e mirə e fisnikiə tə mađe. Prandej i erđ keḱ me e preə, e e fali.

163. Ńi bajraktár trim.

Ńi bajraktár prei Neməcjet, tui raə mbə ńi luftə, u plague e mbet permbyz nə buzə tə ńi viəsə. Si u daə lufta, smuetarət' e tjeterəsə ânə duelne me ḱeř me kerkue tə vařuemitə, e si hasne mbə kətê došinə me ja mbušə mêndenə me i lânə me e vûe mbə ḱeř e me e čue per mjekiə. Por ky ju lut sá kû mûjti, mos me e ngâə, se ky ujə i freskə, þa, ḱi ecə mbə ketə viə, disi m' a pušon đîmen' e vařəve Eđė atà s' ju vûene mã e u nisne e škuene. Por mã vonə, kúr kþyene prep aty pari, e ǵetne dekunə. Kah bâəne me e luejtə vêndit e me e vûe nə ḱeř, ča me kênə? ǵetne nen trup tə ti pštjełə bajrakun' e uštriəsə, ḱi bajraktari i škretə me trimniə tə mađe ište mûndue me e mbəlue me trup tə vet, mos me i raə nə dorə anəmikut.

164. Pieter Mika *).

Nə vjetə 1706 Franceztə kišinə řeþue ǵytetin' e Torinit n' Italie e ditə per ditə škošinə tui e šterngue mã fort. Mb' atə tə vetenə, eđė vêndasitə išinə mûndue me u forcue,

*) Taljan škruhetə: Micca.

e mos tjeter, ġytetþinə e kišinə ndreḱə bukur mirə; e nder sá punə tjera, kišinə čilə ńi štonə (łagem) nə tə hîəmitə e mbušə me barot, me i ðanə zjerm kúr t' u avitəte anəmiku me i sŷe; več mungote me liðə konopinə, ḱi t' i epej zjerm barotit pa u bâə dam punətori.

Kúr ńi natə ńi túbə uštarə francez kišinə hîə sḱutas nə hendek řeþ e řeþ ġytetþit e, pá u kujtue rob i ġál, ja behne derəsə sə maðe. Kište mbarue per ġytetþ, mos tə kênəke Pieter Mika.

Ky ište ńi uštár prei katundit, e zyrja e tí n' asḱer ište mbas punəš štonaš e gəřimevə, ḱi ká uštrija. Atə botə ky trim i čartunə ište tui punue mb' atə štonə. Per ńi sá pau se anəmiku i kište vojtə ġytetþit mbə tê e ġâə s' mund t' a pritəte „Largou" i þa ńi zyrtarit (milazimit) ḱi ište me tê, „hiḱu kəndej e mə lên vetunə, se več deka e ême ne e pštoftə atəðénə se kurġâə tjeter. Več ńi fjalə mə ja þuej Sunduesit: tə jau ńesinə dorenə fəmiəve tə mí, e gruesə se nuk kan kerkênd mã." U largue zyrtari e aj trim' i pá šoḱ i futi zjerminə barotit, e sá kjenə uštarə škuene cop' e grimə perpjetə. Torini pštoj eðè ńi herə prei ńi nierit, ḱi díti me vûe atəðénə perpara robve tə vet e ġakut tə vet. E ky katundár, ḱi s' ište ndîe zâni i tí, si mos me pasə kênə ġál kuř, sot permêndetə mbə kater anət' e řuzolimit e faḱja e barðə e tija s' ká m' u hařue sá tə jétə šekuli.

165. E êjtja e maðe.

E êjtja e maðe, pós tjera sêndeve, i permêndə kəštenimit mbəsiminə e pervûjtəniəsə tə maðe, ḱi Jezu Krišti ju la ġiþ atyne ḱi donə me škue mbas si, kúr ju lau me duer tə veta kambətə dymbəðetə Apostujve. Ḱýš motit, Dera e Absburgut e ká pasə zanát mb' atə ditə me ju laə krajli kambətə dymbəðetə pleḱve e krajlica dymbəðetə plakave; e mbasandej ju štrojnə buken' e i falinə. Nder plaka tə šêńueme me ju laə kambətə ajò Perêndorja e maðe ḱi kje Marija Terezja, kište pasə kênə eðè ńi plakə 108 vječ. Por atə ditə e škreta, prei

sə mbetunitə s' mûjt me škue. E muer vešt Krajlica, e škoj vetə nə špiə tə sájə; e ġet rátə, pá mûjtə me luejtə vêndit as se si.

Krajlica u fal me tê, e muer me tə mirə; e plaka e škretə kaḱ u čudit sá s' ište e zoja me čilə gojə. Krajlica ndêj me tê ńi copə herə, e mandej i la ńi ðuntiə tə maðe. Plaka řnoj eðè ńa dyə javə e s' prâəte tui urue atə farə krajlicet e tui lutə Zotinə per šəndet e jetə tə sájə.

166. Daštənija per atəðé.

Mbə kohə tə ńi luftəsə, anəmiku kište mêndenə me sŷe Bečenə; e me ju ecə puna mã mirə, uštarətə išinə nisə natenə per ńi lojə tə vet. Prîəsit' e uštriəsə, ḱi dalinə para me šikjue řugenə, ndešne mbə ńi katundár, e i þanə me ju prîə.

„Mo, Zot!" jau priti katundari, „ketə punə se bâj kuř." Zyrtari i asajə četə uštarəš s' ju daə e e lutətə mbə ńi me ju prîə; por katundarit s' i loðej mêndja kerkund. Atəherə zyrtari i ða fjalenə se kište me fitue šum per atə punə, e dzuer e i ða ńi kuletə me pare tə vérða. Por, fol me múr: katundari s' lote. Nder atò fjalə ja mbəřîni uštrija e maðe e i Pari i sájə i iðnue bukur fort tui paə se prîəsitə nuk išinə štŷe mã andej. Por mbassì muer vešt se puna ište ḱi aj katundari, ḱi dite řugenə, s' dote me i prîə uštriəsə e þiři afer e i þa: „O mə prîəj o tə vrava."

„Bân ġiþ si tə dueš," ja kþej katundari, „un s' e ankoj atə fjalə: mã parə ap špírtinə se me šitə atəðénə."

I Pari i uštriəsə u čudit per atə trimniə, e tui ja šterngue dorenə katundarit i þa: „Ško nə punə t' ande, o daiə, se nuk e pasəke šoḱinə: na teš mundohena me e ġetə štegunə vetə."

167. Zêməra e ġânə.

Ġon Gualbertit i kišinə pasə vraə tə vlanə. Ġoni ište ńi djalə i pasunə, špijet tə maðe, i kênunə e nder šokə i fórt

sá kerkuš. Pá prâə i vêhej nə špînə ǵakəsit tə vet, aḱ sá s' i bâte, me þanə, dyə net te špija. Ńi ditə, ište e Prêndja e maðe, škote i armatisunə sá s' ká mã, neper do male; e e ḱiti řuga mbə ńi šteg tə gjatə e tə nguštə fort, brĩ malit, e nen tê ište ńi blérim i mað. Aty, mbas ńi tə sjełəmesə, ndeši mbə ǵakəsin' e vet, pá kuř farə ndórjet. Ǵakəsi s' ište as aj ḱi ḱitəte as aj ḱi ikəte; s' pat tjeter več raə nə gjuj e i þa: „Páš ketə ditə tə maðe, ḱi kena sot na kəštênimi, mə fal eðè ńi herə e mos m' a meř špírtinə.“ Ǵonit i škoj neper mênd, si 'j vetimə, se atə ditə kəštênimi lusinə deken' e Jezu Krištit, ḱi tui ðanə špírtinə u lut per anəmiḱ tə vet, e dešt me ju dalə zot. Ǵoni, buřnue prei hírit tə Tenzot, „kjoš falə per ǵiþ herə“ i þa „per ketə ditə ḱi mə štîne ndermjet.“ Atŷ e mbrapa fiłoj maðnija e kətí djalit.

Me e pasə mâřə ǵakun' e vet, ndošta kerkuš s' e kište ditə se dikúr ká kênə ǵáł, mbə sá ńifenə sá e sá ḱi vritenə e pritenə si beře mbaj ǵaḱeš. Trimnija me e falə ǵakəsin' e vet nə lavd tə Zotit e čoj Ǵoninə mbə ńi kambə tjeterə, i ða tjeterə řugə e sot âšt šêjt i ńoftunə e i ndéruem ǵiþ kû mbahetə féja e Krištit.

168. Menen Agrippa.

Ńi herə Voǵəlija e Řomësə sə močəme ište čue kundra Pariəsə, pse ju dukte se Parija ište tui ju bâə pá řugə. Prandej, ǵiþška ište popuł i îmə, u daəne mbə ńi krah e došinə me ngulə špijatə e veta nə Mal šêjt afer Řomësə. Kəjo daəsə kište mûjtə me fikə Řomenə; anì prá Parija čoj e muer Menen Agrippenə, ḱi e došinə Voǵəliəsə: „Ńi herə ǵymtyrət' e korpit u čuene tə tana kundra zgrofit. Na punojmə, þošinə, e ky ha mbə špînə t' onə, pá bâə kuř ńi farə punet; sot e mbrapa s' do t' i apimə me hangerə: t' a fitojnə vetə, nə daštə. Zgrofi, neper se nuk pat ška me hangerə, u řuð; por eðè ǵymtyrətə tjera u kəputne. Kúr

e paəne se ǵiþ fuḱija ju kište pasə arđə prei zgrofit, u pênduene tə mjeratə, e prep muerne me i đanə me hangerə zgrofit.“

Voǵəlija e muer vešt kû vritəte fjala, e pajtuene me šoḱi šojnə; mbassì eđè Parija diška ju ləšoj me ju arđə te řuga.

Pá daštəniə me šoḱi šojnə, pá baškim nuk ká ḱandeřə ńi špiə, josè ńi popuł. Kuš do tə miren' e vêndit tə vet, do tə mûndohetə me škue mirə me šokə. E ká đanə Zoti me škue i pádiəšəmi mbas tə diəšəmit o mbas atí ḱi di mã teper, i vogəli mbas tə mađit, e i mađi me ja kəḱyrə tə vogəlit.

BKSH

Məsała e sêndeve.

(Tə šińume me * janə vjerša.)

Kreu i parə.

Mbəsime e kałdzime.

Nr.		Faḱe
*1.	Tə mađit Zot	3
2.	Nádja	3
3.	Lêci	4
4.	Agimi	4
5.	Nata e Kəšndełave	6
6.	Tə miratə	7
7.	Tə naltitə e ḱiełəsə	8
*8.	Dy e ńi	8
9.	Harapi	8
10.	Mã e para lule	9
11.	Delja e dałəndyša	10
12.	Kałdzitə	10
13.	Mini i škaþtə	11
14.	Trumcaku e zogu i puləsə	12
15.	Puna	13
16.	Kali e məzati	14
17.	Vłaznija	14
*18.	Pušimi	14
19.	Drandofiłja e bóra	15
20.	Krénarja	15
21.	I šə Mertini	16
*22.	Ńi kaš' e 'j lašə	16
23.	Vileť e řušit	17

PAKSH

Nr.		Faḱe
24.	Prindja	17
25.	Tə ndéruemit' e prindve	18
*26.	Daštənija ndej Prindenə	18
27.	Stuhija	19
*28.	Syni i Zotit	20
29.	Ndéroni pleḱniənə	20
30.	Zot' ynə šef ǵiþška	21
31.	Tə perkurmitə	22
32.	Mbəsime	22
33.	Mêtə havaə	22
34.	Pštjelimi	24
35.	Vjən me kênə i ndérəšem	25
36.	Kuš e bân e ǵẽn	26
37.	Kəpurđatə	26
38.	Ǵama e malit	27
39.	Kroni	28
40.	Aře	29
*41.	Kaš' e lašə	29
42.	Kuleči	30
43.	E verteta	31
44.	Řêna	32
*45.	Řêna	32
46.	Gomari e luani	32
47.	Gurtə e páčmuešemə	33
48.	Ńi šetiə	33
49.	Cirikoka	34
*50.	Þənegəla e pəlumbi	35
51.	E dréjta	35
52.	Krymbatə	36
53.	Darđa e mađe	37
*54.	Mini	37
55.	Darđatə	38
56.	Þumbi i patkonit	39
*57.	Krapi	40
58.	Ndjerzija	41

Nr.		Faḱe
59.	Truesa e maḍe	41
60.	Mos e bân ǵýǵínə vetə	42
*61.	Hyp ky zdryp aj	44
62.	Šoku i mirə	44
63.	I dréjti	45
*64.	Kujdesi i tə maḍit Zot	48
65.	Vincenci de' Paoli	49
66.	E dielja	49
*67.	Ǵipkuš me kryǵa	50
68.	Urata e fəmiəsə	51
69.	Zêmer' e pá ngîeme	51
70.	Trimnija	53
71.	Unaza	53
*72.	Gruni e eǵəra	54
*73.	Gudzò	54

Kreu i dytə.

Historija e natyrəsə.

74.	Nieri	55
75.	Tə mbəsuemitə	55
*76.	Ndéra e fəmîəve per mješ̌tra	56
77.	Korpi i nierit	56
78.	Štati e tə mirat' e nierit	57
*79.	Punò	57
80.	Šisetə	58
81.	Tə pámitə	58
82.	I verbti prei tə lémitə	58
83.	Vetułat' e kapakət' e sŷve	59
84.	Ujtimi i lotəšem	60
85.	Sŷni	60
*86.	Sŷni i Zotit	61
87.	Tə ndiemitə	61
88.	Tə mâřunitə érə	62
89.	Šisja e tə kerkuemitə	62

Nr. Faḱe
90. Šisja e tə prekunitə 63
91. Ləkura 63
92. Nika 65
93. Zoť ynə, bâəmirəsi i maď 65
*94. Zoti 66

Štâzətə.

95. Lopa e kau 67
96. Káli 67
97. Gomari 69
98. Delja 71
99. Đija 72
*100. Eđi e ujku 72
101. Ḱêni 73
102. Mica 74
103. Lepuri 76
104. Đelpəna 77
*105. Đelpəna e bretkoca 78
106. Šḱařþi 78
107. Vjèduła 79
108. Iriḱi 79
109. Urīþi 80

Špênd.

110. Pula e ġeli 81
111. Korbi 81
112. Cirikoka 82
113. Skyfyeri 82
114. Ferci 83
*115. Djali e balta 83
116. Kujdesi i špêndve per zoġ tə vet 83
117. Tə nisuniť e zoġve 85

Peškitə.

118. Viteť e peškve, tə řnuemitə ġáł e dobiəť e tyne . 86
119. Krapi 93

Nr. Faḱe
120. Trofta 94
121. Mbəlyši 94
122. Levreku 95
123. Ńala 95
124. Ḱefuli 95
125. Šojəza 96
126. Blini 96
127. Lojba 97
128. Tuni 97
*129. Njeguła e pəřoni 97
130. Krymbi i məndašit 98
131. Bleta 99
*132. Luâni e dragoni 100
133. Ařči 100
134. Kacaleci 102
135. Búlku 102
136. Þənegəlatə 103
137. Kândəřa tjerə 104

Pêmə.

138. Pêmətə 104
139. Perime, lule e pêmə 106
140. Ḱeršija 107
141. Gosta 108
142. Moła 108
143. Darđa 109

Metale.

144. Gelḱerja 110
145. Mermerə 111
146. Krypa 111

Kreu i tretə.

Ñuzołimi.

147. Ḱieła 113
148. Dieli 113

Nr. Faḱe
149. Řokołojsit' e ndjekəsitə 114
150. Hâna 115
151. Tə mařunit' e hânəsə e tə diełit 115
152. Hyjtə me bišt 120
153. Gurt' e ajrit 121
154. Hyjtə řdzuesə 122
155. Toka, lumnatə, njeguła, šiu, bóra 122
156. Maletə e luǵetə nə permâsə me tokə 123
157. Moti 124
158. Kater pjesət' e ditəsə 124

Kreu i katertə.

Kałdzime historijet.

159. Soloni e Kresi 126
160. Koriolani 128
161. Ńi ǵyǵtár i hołə 128
162. Buka e Šḱypətarit 129
163. Ńi bajraktár trim 130
164. Pieter Mika 130
165. E êjtja e maðe 131
166. Daštənija per atəðé 132
167. Zêməra e ǵânə 132
168. Menen Agrippa 133

Bksh

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH